

Департамент освіти Вінницької міської ради
Міський методичний кабінет
Дошкільний навчальний заклад №43

"Секрети економії" для маленького патріота "

Номінація
"Навчально-методичний посібник"

Автори:

Гукал Наталія Олегівна, вихователь-методист,
«спеціаліст I категорії», тел (097)4593579
Швець Олена Петрівна, вихователь,
«спеціаліст I категорії», тел.(096)3559484

м.Вінниця, 2015

Автори:

Гукал Наталія Олегівна, вихователь-методист, “спеціаліст I категорії”

Швець Олена Петрівна, вихователь, “спеціаліст I категорії”,

ДНЗ № 43, м. Вінниці.

Гукал Н.О., Швець О.П. «Секрети економії для маленького патріота». Методичний посібник / Н.О. Гукал, О.П.Швець. – Вінниця: ММК, 2015., 182 с.

Рецензенти:

Юсупова В.Н., завідувача дошкільного навчального закладу №43

Сокиринська Н.Д., методист міського методичного кабінету Департаменту освіти

Вінницької міської ради

Навчально-методичний посібник «Секрети економії для маленького патріота» спрямований на формування у дошкільників поняття про значення енергетичних ресурсів в житті людини та шляхи їх раціонального використання, матеріали посібника допоможуть сформувати у дітей економічне мислення, реалізуючи завдання Базового компонента дошкільної освіти.

Розділ I навчально-методичного посібника «Секрети економії для маленького патріота» містить теоретичні матеріали, дослідження, де обґрунтовується нагальна проблема формування в дошкільнят основ економічних знань, зокрема, про енергетику та енергоощадливість усіма учасниками навчально-виховного процесу.

У розділі II вміщено матеріали практичного спрямування для роботи педагогів та педагогізації батьків, осіб, що їх замінюють з питань раціонального використання енергетичних, природних ресурсів.

Навчально-методичний посібник призначений для дітей старшого дошкільного віку, педагогів та батьків.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МОТИВАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ДОШКІЛЬНИКІВ	8
РОЗДІЛ II СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ	37
2.1. Блок I «Електростанції України — місце народження струму»: Інтегроване заняття «Подорож до електростанцій України».....	39
Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань.....	49
Інформаційний довідник «Цікаво знати , що...».....	51
2.2. Блок II «Подорож у минуле. Свічка — джерело світла»: Інтегроване заняття «Електрончик розкриває історію походження електрики».....	53
Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань.....	60
Довідкове бюро Електрончика.....	65
2.3. Блок III «Струм на службі у людини»: Інтегроване заняття «Звідки приходить світло».....	68
Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань.....	75
2.4. Блок IV «Правила економного використання електроенергії, тепла і води» Інтегроване заняття «Як Електрончик рятував мешканців країни Марнотратства!».....	79
Інтегроване заняття «Як Електрончик навчав економити і берегти енергію!».....	87
Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань.....	93
План роботи гуртка «Юні економісти».....	97
2.5. Блок V «Енергія майбутнього»: Інтегроване заняття : «Подорож Електрончика в майбутнє».....	100
Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань.....	107
РОЗДІЛ III ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЩОДО ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЕНЕРГООЩАДЛИВОСТІ	108
3.1. Педагогічний калейдоскоп «Формування навичок економічного мислення у дітей»	
3.2. Педагогічна інтерактивна гра «Енергоощадливість для дошкільнят».....	109
3.3. План роботи творчої групи «Формування економічної компетентності дошкільника на різних вікових етапах».....	115
3.4. Анкети для педагогів.....	122
	123
РОЗДІЛ IV ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ ЩОДО ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЕНЕРГООЩАДЛИВОСТІ	
4.1. Конференція для батьків «Про енергоощадливість з пелюшок».....	126
4.2. Родинний міст « Економіка для дошкільнят».....	
4.3. Анкети та пам'ятки для батьків	127
4.4. Поради батькам по енергоощадливості в домашніх умовах «Сім'я - перша ланка бережливості».....	132
	143
	147

ДОДАТКИ	
Додаток 1. Словник енергетичних термінів.....	159
Додаток 2. Добірка літературного матеріалу.....	160
Додаток 3. Ілюстративний матеріал.....	171
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	181

ВСТУП

В Україні розпочався перехід до ринку, до нової економіки, де головним є закон: якщо хочеш краще жити – краще працюй. І перед нами, освітянами, стоїть завдання підготувати дитину до реального життя.

Життя в умовах ринкової економіки потребує засвоєння елементарних економічних понять і набуття «ринкових» навичок поведінки не тільки від дорослих, а й від дітей.

Життєва компетентність, яку маємо формувати у дошкільнят, відповідно Базового компонента дошкільньої освіти України та Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» передбачає:

- вміння ощадливо користуватися різними ресурсами – і власними, і суспільними, а отже, бути господарями, берегти те, що маємо, витратити з розумом та примножувати його;
- знання про необхідність дотримання людиною правил доцільного природокористування, чистоти природного довкілля;
- заощадливе використання природних багатств, використання води, електричної та теплової енергії в побуті;
- прикладання домірних зусилля зі збереження, догляду та захисту природного довкілля [1, с. 18].

Важливий аспект життєвої компетентності – вміння розпоряджатися ресурсами, як особистими, так і суспільними. Це запорука життєвого успіху людини.

Коли слід починати знайомство дітей з економікою? З якого віку дитина може й повинна дізнатися про світ економічних відносин? Сучасні дослідження свідчать про необхідність впровадження економічної освіти саме з дошкільного віку.

Кандидат педагогічних наук, творчий педагог Л.Б.Фесюкова зазначає, що «у мінливих умовах сучасного суспільного й родинного життя дуже важливо

починати економічну освіту дитини зі старшого дошкільного віку. Для цього не потрібні спеціальні економічні заняття, які, до речі, програмою й не передбачені. Ідеться передусім про збагачення різних видів дитячої діяльності.» [5, с. 3].

Аналіз дитячих ігор, запитань, розмов свідчить про інтерес дітей до проблем, пов'язаних з економікою та енергозберігаючих технологій. Причини такого інтересу знаходяться в проникненні економіки насамперед у життя сім'ї, де дитина теж стикається з економічними проблемами, які частіше за все обговорюють і вирішують члени сім'ї. Цілком зрозуміло: якщо ми раніше розпочнемо економічну освіту дітей, то їхні дії та вчинки будуть усвідомленішими, раціональнішими, тому, що саме в цьому віці діти опановують первісний досвід елементарних економічних відносин. Чим старші діти, тим активніші вони у вирішенні багатьох економічних питань: розподіл сімейного бюджету, складання заходів економії, обладнання квартири відповідно правил енергозбереження тощо.

Природньо, що саме сім'я повинна виховувати в дитини культуру споживання, культуру спілкування, культуру пізнання, яка є основою для розвитку економічної культури.

На жаль не кожна сім'я приділяє достатню увагу економічній освіті дитини, не усвідомлює її необхідності. «Чому нікого не дивує те, що, наприклад, математичне мислення ми починаємо формувати в дитини в 2-3 річному віці, а економічне на 15 років пізніше? Не всі ж стануть математиками, та всі будуть членами суспільства: відповідно виробниками чи споживачами, роботодавцями чи найманими працівниками, інвесторами чи лише тими, хто заощаджує кошти...» - відзначає Ю.М.Лелюк.

В цивілізованому суспільстві бережливість цінується як одна з чеснот особистості. І вкрай важливо формувати цю рису як внутрішню моральну потребу, що визначає спосіб життя людини.

Сучасний економічний стан нашого суспільства з особливою гостротою висуває проблему виховання у людей бережливого ставлення до народного надбання, матеріальних цінностей; навчання економного, раціонального

використання природних багатств.

Педагоги, соціологи, економісти визначають бережливість як важливу якість людини. Її трактують як ощадливе витрачання, використання чогось, економність.

Тому сучасні дослідники Н.Г. Грама, А.Д. Шатова, І.А. Стасова та інші; вважають такі базисні характеристики особистості, як бережливість, економність, працелюбність звичайним стилем, манерою поведінки і ставлення до предметного світу. Якщо їх своєчасно не сформувати, в поведінці дітей можуть проявитися негативні якості: недбальство, неохайність, байдужість до пошкоджених речей, книжок, іграшок, матеріалів до ігор та занять, розвинутих марнотратство.

Оскільки будь-які ресурси завжди обмежені, бережливе ставлення до довкілля – головна умова задоволення потреб людей. Тож маємо виховувати дитину так, щоб бережливість стала її внутрішньою потребою, формувати людину-господаря, зазначає кандидат педагогічних наук Г.Григоренко. [11, с. 11].

Матеріали навчально-методичного посібника «Секрети економії для маленького патріота» у казковій формі розповідають дітям про те, що може статися з суспільством в цілому, і з кожною людиною зокрема, якщо вже сьогодні ми не почнемо свідомо ставитися до внутрішньої енергії людини та ресурсу планети, а відтак допоможуть формувати у дітей економічне мислення, реалізуючи завдання Базового компонента дошкільної освіти.

В посібнику розкрито теоретичні основи формування у дошкільників вміння заощаджувати енергоресурси, створено практичний матеріал для використання в освітньому процесі з метою навчання дошкільників енергоощадливості, поради, пам'ятки батькам щодо ефективних шляхів економії електрики, тепла і води, інтерактивні форми роботи з педагогами.

Мотивом створення посібника було наше глибоке переконання у тому, що процес глобальних позитивних змін у галузі видобування та використання енергії необхідно починати з молодого покоління: з формування розуміння і свідомого ставлення до ціннісної енергії. Країна, в якій живуть сьогодні і

житимуть завтра наші діти, на жаль, дуже сильно відчуває на собі ціну енергії. Тому створення навчально-методичного посібника «Секрети економії для маленького патріота» - це лише маленький крок на великому шляху до формування енергетично незалежного суспільства.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МОТИВАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ ДОШКІЛЬНИКІВ

Теоретичні основи формування у дошкільників вміння заощаджувати енергоресурси

Енергію всі споживайте,
Але одне не забувайте:
“Чим більше тратите її-
Бюджет все меншає в сім’ї”

Основні причини модернізації дошкільної освіти — перехід від посттоталітарного суспільства до демократичного, необхідність узгодити вітчизняну систему освіти із прийнятими в Європі та світі стандартами, перейти від індустріальних до науково-інформаційних технологій.

Сучасне виробництво і споживання енергії, необхідні для існування нашої цивілізації, досягли того рівня, коли їх вплив на оточуючу природу став шкідливим для всього живого. Якщо не змінити способу існування людства на цій планеті, то поступово виникне загроза життю людини.

Усвідомлюючи це люди постійно шукають, апробовують і починають використовувати у житті нові, добре забуті, старі методи, технології енергозбереження та економного природокористування.

В Україні для вирішення цього питання у 1994 році був прийнятий закон «Про енергозбереження». Виходячи з його положень, основними стратегічними завданнями, поставленими перед освітою, є такі:

- розбудова системи освіти з питань енергозбереження і виведення її на рівень концептуальних, структурних та організаційних засад освіти розвинених країн;
- набуття всіма громадянами України необхідного рівня побутових знань з енергозбереження, основними з яких є усвідомлення необхідності та набуття знань та вмінь щодо раціонального використання природних ресурсів.

В наш час ми не можемо уявити своє життя без електрики, опалення, води. Все наше повсякденне життя пов'язане з використанням чисельних електроприладів, які забезпечують нам необхідний рівень комфорту.

Як мінімум раз на місяць в кожному будинку згадують про забуте світло у ванній, про комп'ютер, що працює цілодобово, про старий ненажерливий

холодильник тощо. І після оплати рахунку за електрику на порядку денному постає питання - як економити електроенергію і, відповідно, бюджет сім'ї.

У зв'язку з тим, що кількість електроприладів в наших квартирах росте, збільшується і кількість споживаної електроенергії, тож дорожчає вона приблизно на 15% в рік. Природньо люди прагнуть економити, але як це зробити, не знають. Тому педагоги нашого закладу переконались, що маленьких громадян нашої країни, наших вихованців, їхніх батьків необхідно навчити дбати про збереження кожної крихти тепла та енергії. Крім того, економія електрики дозволяє зменшити споживання природних ресурсів, знизити викиди шкідливих речовин, а відтак внести вагомий вклад в збереження наших рік, озер і лісів.

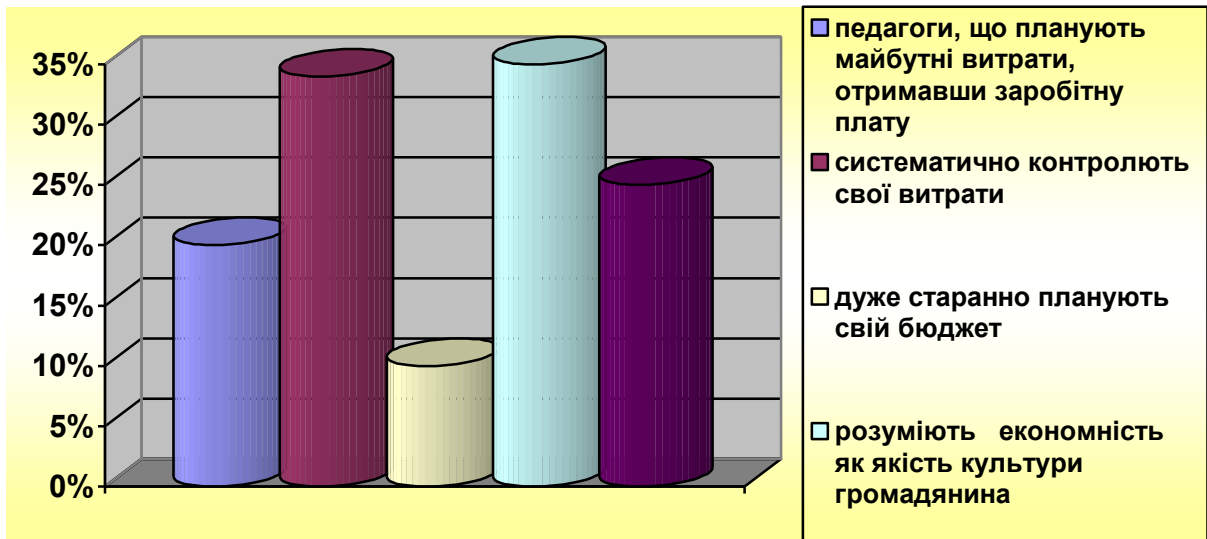
Для того, щоб в майбутньому кожен громадянин України свідомо проникся ідеями енергозбереження і економного природокористування, педагоги зрозуміли, що починати роз'яснювати їх поступово, послідовно необхідно вже з дошкільного віку. І коли кожен житель нашої планети внесе свій посильний вклад у справу енергозбереження та економного природокористування, наше життя зміниться на краще.

Тому це питання є важливим для працівників ДНЗ №43, адже йому великого значення надавали педагоги різних поколінь. Головним завданням є прищепити дитині навички діяльності в реальному житті, навчити її мислити і діяти за законами економіки.

Ми вважаємо, що успіху в економічній освіті може досягти тільки компетентний у питаннях економіки вихователь. Тому важливо аналізувати своє особисте ставлення до економіки в цілому, доходів і витрат, зокрема.

За результатами анкетування «Чи ощадливі ви?», «Чи економлю я воду, електрику, газ?» встановлено, що лише 20% педагогів планують майбутні витрати, отримавши заробітну плату, 34% - систематично контролюють свої витрати, 10% - дуже старанно планують свій бюджет, 35% - розуміють економність як якість культури громадянина, 25% - знають правила економного використання енергоресурсів. (Діаграма 1)

Діаграма 1

Виходячи з аналізу даних анкетування, педагогами нашого закладу було визначено основні завдання і напрямки роботи з навчання дошкільників енергоощадливості, а саме:

1. на простих прикладах донести до кожної дитини життєву необхідність енергозбереження і економного природокористування;
2. ознайомити з простими, доступними кожному, способами енергозбереження;
3. формувати всебічно розвинуту особистість, прищепити дітям почуття відповідальності за рідну природу;
4. виробити навички та вміння практичної діяльності з енергозбереження , економного природокористування;
5. розвинути навички економічного мислення;
6. виховати економічну культуру, бережливість, відповідальність перед майбутніми поколіннями. (Схема 1)

Схема 1

Основні завдання і напрямки роботи з навчання дошкільників енергоощадливості

формування життєвої необхідності енергозбереження і економного природокористування

ознайомлення з простими, доступними кожному, способами енергозбереження

формування всебічно розвинутої особистості

вироблення навичок і умінь практичної діяльності з енергозбереження і економного природокористування

виховання економічної культури, відповідальності перед майбутніми поколіннями

розвиток навичок економічного мислення

Особливістю економічної освіти дітей дошкільного віку є те, що діти поки ще не можуть створювати соціально значущих цінностей. Вони лише споживачі того, що для них роблять дорослі.

Отже, на наш погляд, економічна освіта дошкільників має бути поєднана з трудовим та моральним вихованням і спрямована передусім на формування розумних потреб дитини.

У нашому закладі економічна освіта викликає поживлений інтерес педагогів і батьків, тому багато з них працює в цьому напрямі.

Вивчення досвіду роботи ДНЗ свідчить, що в цілому вона проводиться без системи, епізодично і зводиться лише до вивчення окремих тем: таких як бережливість, гроші, магазин та ін. Деякі вихователі намагаються побудувати систему економічної освіти на сучасних, але складних поняттях «менеджмент», «податки». «аукціон».

Причини такого становища полягає також і в тому, що вивчення економіки в дошкільних закладах не було обов'язковим.

Однак слід зазначити, що на сьогоднішній день уже розроблено програми з економіки для дошкільного віку.

Згідно з Програмою розвитку, навчання і виховання дітей від двох до семи років «Дитина», педагогами було розроблено послідовність формування в дітей вміння енергозаощаджувати ресурси. (Схема2)

Схема2

Важливою умовою формування елементарних економічних уявлень дошкільників є створення предметно-ігрового економічного середовища, саме тому творчою групою дошкільного закладу на тему «Формування економічної компетентності дошкільника на різних вікових етапах» був розроблений план роботи педагогів та батьків (таблиця 1), який сприяв усвідомленню вихователями концептуальних засад модернізації дошкільної освіти, формуванню творчого підходу до реалізації завдань економічного розвитку дітей на різних вікових етапах, створення оптимальних умов для формування

енергозаощадливих навичок у дитячому середовищі.

Таблиця 1

План роботи з формування навичок енергозаощадження

(для педагогів та батьків)

Тематика і зміст	Форми роботи	Етапи, терміни виконання	Відповідальний
I. Діагностично- мотиваційний етап			
Комплексне анкетування батьків та педагогів: «Що таке сімейна економіка?», «Чи вважаєте ви себе людиною економною?», «Чи вмієте ви економити енергоресурси?»	дослідження	Мета: вивчення особливостей сімей, потреб в навчанні дошкільників енергоощадливості	педагогічний колектив ДНЗ
Аналіз державних законодавчих документів про пріоритетні напрямки економічної освіти дітей	круглий стіл для педагогів	Мета: підвищення педагогічної компетентності педагогів щодо пріоритетних напрямків економічної освіти дітей відповідно державних законодавчих документів; створення мотивації та бажання у педагогів працювати в даному напрямку	завідувач Юсупова В.Н., вихователь – методист Гукал Н.О.
Рівень економічного розвитку та перехід на нову економічну політику	розгляд статистичних даних	Мета: ознайомлення педагогів з рівнем економічного розвитку України	завідувач Юсупова В.Н., вихователь – методист Гукал Н.О.

«Підприємства нашого міста та їх успіхи в заходах по енергозбереженню»	перегляд фотомонтажу	Мета: розширення уявлень педагогів щодо основних заходів по раціональному використанню енергоресурсів на підприємствах нашого міста	завідувач Юсупова В.Н., вихователь – методист Гукал Н.О.
«Оволодіння дитиною системою елементарних економічних знань»	педагогічний консилиум	Мета: підвищення педагогічної компетентності педагогів щодо основних напрямків оволодіння дітьми системою елементарних економічних знань	вихователь – методист Гукал Н.О.
«Сучасні ефективні заходи енергозбереження»	перегляд телепередач	Мета: розширення уявлень педагогів щодо сучасних ефективних заходів енергозбереження	вихователь – методист Гукал Н.О.
II. Інформаційний етап			
«Бережливість як внутрішня потреба»	проблемний семінар	Мета: ознайомлення з теоретико-методичними засадами економічного виховання дітей дошкільного віку, програмовими вимогами, метою і завданнями навчання дошкільників навичок економічного мислення	Вихователь – методист Гукал Н.О.
«Формування навичок економічного мислення у дітей»	педагогічний калейдоскоп	Мета: поглиблення знань педагогів щодо використання	вихователь – методист Гукал

		сучасних методів навчання, формування умінь і навичок для успішного розв'язання завдань економічного виховання дітей, стимулювання творчих пропозицій педагогів	Н.О.
«Гра як засіб формування економічної досвідченості дошкільника»	педагогічна рада	Мета: підвищення педагогічної компетентності педагогів щодо основних засобів економічної досвідченості дошкільника	завідувач Юсупова В.Н., вихователь – методист Гукал Н.О.
Вивчення матеріалів енциклопедії для дошкільників з економічної освіти	екскурсія до бібліотеки	Мета: поповнення енциклопедичних знань з економічної освіти	вихователь – методист Гукал Н.О.
«Нові підходи до організації роботи з енергоощадливості в дошкільних закладах»	зустріч батьків з економістом Департаменту освіти	Мета: ознайомлення з новими підходами до організації роботи з формування енергоощадливості в дошкільному закладі	вихователь – методист Гукал Н.О.
«Єдність сім'ї та дитячого садка – умова успішного економічного виховання»	лекція	Мета: підвищення педагогічної компетентності педагогів щодо шляхів ефективної взаємодії батьків та педагогічного колективу з питань формування навичок економічного мислення у дошкільників	вихователь – методист Гукал Н.О.

«Енергоощадли- вість для дошкільнят»	педагогічна інтерактивна гра для педагогів	підвищення педагогічної компетентності педагогів щодо основних завдань електроенергетики як базової галузі економіки України, сучасних методів навчання дошкільників енергоощадливості	завідувач Юсупова В.Н., виховате ль – методист Гукал Н.О.
«Чи вмієте ви вести господарство?», «Чи оощадливі ви та економні?»	батьківські збори		педагогі ч -ний колектив ДНЗ
«Про енергоощадливіст ь з пелюшок»	батьківська конференція	Мета: сприяння розумінню того, що під час виконання завдань з економічної освіти, формування навичок дітей раціонального використання енергоресурсів слід враховувати рівень розвитку дітей, їхні психологічні особливості	педагогі ч -ний колектив ДНЗ
«Економіка для дошкільнят»	родинний міст	Мета: систематизація уявлень батьків щодо основних напрямків економічного виховання дошкільників	педагогі ч- ний колектив ДНЗ
III. Репродуктивний етап			
«Енергію споживай – економно – вitraчай» II	розробка пам'ятки споживачу електроенергі ї	Мета: створення порад для раціонального споживача	педагогі ч -ний колектив ДНЗ
«Економимо	створення	Мета: створення	педагогі

<p>електроенергію на освітленні», «Економимо електроенергію на електроприладах», «Економія на техніці», «Економія завдяки відповідній поведінці», «Ефективне використання тепла»</p>	<p>пам'яток для батьків</p>	<p>порад та пам'яток для батьків що допомагають раціонально використовувати енергоресурси</p>	<p>ч-ний колектив ДНЗ</p>
<p>«Сім'я - перша ланка бережливості»</p>	<p>поради батькам по енергоощадності в домашніх умовах</p>		<p>педагогічний колектив ДНЗ</p>
<p>"Економічна школа для батьків"</p>	<p>батьківський клуб</p>	<p>Мета: активізація педагогічного, культурного потенціалу батьків, який є необхідною умовою ефективності сімейного виховання, зростання їхньої зацікавленості, активності в життєдіяльності ДНЗ, групи, на позитивну динаміку особистісного розвитку, виховання дітей, єднання педагога та родини у вихованні дитини</p>	<p>педагогічний колектив ДНЗ</p>
<p>«Юні економісти»</p>	<p>організація гурткової роботи</p>	<p>Мета: ознайомлення дошкільників з простими</p>	<p>педагогічний колектив ДНЗ</p>

Складання словника енергетичних термінів	коло ідей	доступними кожному способами енергозбереження; формування	педагогічний колектив ДНЗ
Виготовлення, демонстрація роздаткового та демонстраційного матеріалу, серії дидактичних ігор		всебічно розвинутої особистості, прищеплення дітям почуття відповідальності за рідну природу; вироблення навичок і умінь практичної діяльності з енергозбереження	
IV Узагальнюючий етап			
"Кращий знавець економіки»	конкурс знавців	<p>Мета:</p> <p>прищеплення дітям навичок діяльності в реальному житті, необхідності вчити їх мислити і діяти за законами економіки виховання у дітей бережливості, економності, хазяйновитості</p>	
"Ресурси для виготовлення Колобка", "Проблема вибору Козидерези" «Свято бережливості»	свята і розваги		вихователь – методист Гукал Н.О.
«Невтомні трудівниці-електростанції»	поле чудес		педагоги закладу
"Енергоощадливість очима дітей"	виставка творчих робіт		педагоги закладу
«Що діти повинні знати про економіку»	методичний міст		педагоги закладу
«Чиста енергія – наше майбутнє»	організація днів сталої енергії до Міжнародного дня енергозбереження (11 листопада)		педагоги закладу
«Використання інтерактивних	мозковий		Мета: закріплення уявлень про зміст

форм навчання під час формування навичок енергозбереження»	штурм	економічних понять, формування у дошкільників навичок енергозбереження	
Складання віршів та небилиць. Придумування коротких оповідань та казок про енергоресурси	засідання творчої групи		педагоги закладу
Звіт педагогів перед батьками: «Все що ми знаємо і вміємо,- дітям подаруємо»	День відкритих дверей		педагоги закладу

Реалізація плану роботи педагогів та батьків з формування навичок енергозаощадження базується на таких принципах організації освітньої роботи (Схема 3):

Схема 3

Принцип суб`єктності. Спрямованість педагогічного процесу на виховання дошкільнят як активних діячів, які перетворюють навколишнє середовище та самих себе. Діти перестають бути об`єктами впливу і стають учасниками спільної з дорослими діяльності.

Принцип орієнтації на цінності. Формування первинного економічного досвіду відбувається через систему загальнолюдських цінностей та особистісних якостей, необхідних для спілкування з людьми і успішної економічної діяльності в майбутньому.

Принцип свідомості. Використання методів навчання, які відкривають дітям можливість бути самостійними, активними, реальними суб`єктами процесу пізнання (творчі проекти, ігрова діяльність, спостереження тощо)

Принцип системності. Раціональне, послідовне та цілісне планування пізнавального матеріалу, дотримання логічної послідовності під час його подання.

Принцип доступності. Використання в освітньому процесі економічних понять, доступних для сприйняття дошкільнятами.

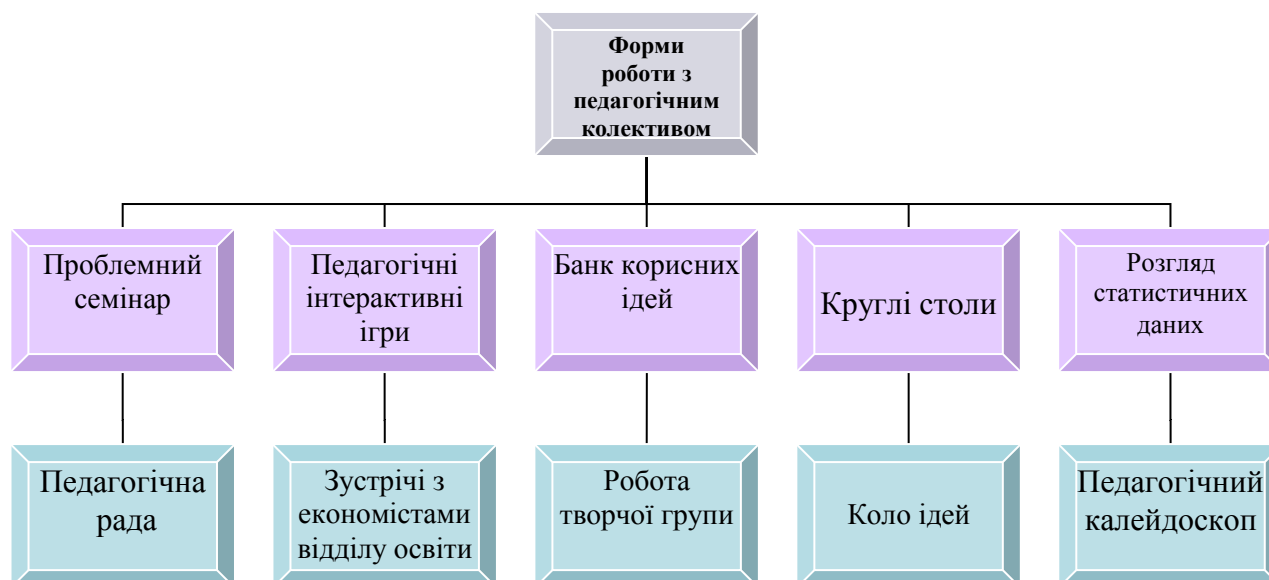
Принцип доцільності. Спрямовання зусиль дитини на досягнення конкретної мети її діяльності, результатів проектування дій, зміну їх відповідно до власних прагнень і конкретних обставин.

Принцип інтегрованості завдань економічного виховання в усіх видах дитячої діяльності.

Для успішної реалізації плану дуже важливим є забезпечення взаємодії всіх учасників освітнього процесу: педагогів, дітей та батьків.

Робота з педагогами

Як показує досвід , щоб формування первинного економічного досвіду в дошкільників було успішним, необхідно проводити підготовчу роботу з педагогами. (Схеми 4)

Так, вихователі закладу ознайомились з теоретико-методичними засадами з економічного виховання дітей дошкільного віку, програмовими вимогами, метою і завданнями навчання дошкільників навичок економічного мислення під час проблемного семінару «Бережливість як внутрішня потреба».

За підсумками семінару педагогами розроблено пам'ятку споживачу електроенергії

ПАМ'ЯТКА СПОЖИВАЧУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ

1. При освітленні робочого місця настільною лампою можна зекономити 70-80 % електроенергії.
2. Пил на світильнику — це зменшення освітлення на 10-15 %.
3. Безцінне горіння лампочки потужністю 40 Вт протягом доби рівноцінне втраті електроенергії, яка споживається для випічки 20 кг хлібу; виробництва 10 кг цементу; виготовлення двох пар взуття.
4. Застосування посуду з плоским дном скорочує витрату електроенергії.
5. Для нагрівання невеликої кількості води користуйтеся електрочайником. Його ККД — 90 %.
6. Користуючись праскою з терморегулятором, ви збережете більш як 20 % електроенергії.
7. Пральна машина найбільш ефективна при повній загрузці.
8. Уникайте втрати тепла через пару. Пам'ятайте: у кожній каструлі повинна бути своя кришка.

Поглибив знання педагогів щодо використання сучасних методів навчання, сформував уміння і навички для успішного розв'язання завдань економічного виховання дітей, стимулював творчі пропозиції педагогів педагогічний калейдоскоп «Формування навичок економічного мислення у дітей». Педагоги визначили розділи й теми Базової програми, скрізь які проходить ідея формування економічної компетентності дитини, нові тенденції розвитку економічного виховання. Організований мозковий штурм: «Сучасні форми роботи економічної освіти дошкільників» сприяв розумінню того, що під час виконання завдань з економічної освіти, формуванню навичок дітей раціонального використання енергоресурсів слід враховувати рівень розвитку дітей, їхні психологічні особливості. (розділ 2.2.1)

Учасники педагогічного калейдоскопу дійшли спільної думки, що елементарні економічні знання не формуються на порожньому місці, визначальними тут є конкретні умови, в яких росте й виховується дитина: сімейне середовище, ставлення до оточення, її духовний світ мають великий вплив на формування особистості майбутнього громадянина. В своїй родині малюк навчається гуманному ставленню до природи, поваги до людей праці, доброзичливості, взаємодопомоги. І тому дитина, яка виховується в сім'ї, де панують ці чесноти, в майбутньому завжди буде бережливою і економною в своїй виробничій діяльності. Вирішальна роль у формуванні елементарних економічних знань належить вихователеві. Від його духовних, моральних якостей, педагогічної майстерності, професійної підготовки залежить, якою сформується особистість майбутнього громадянина нашої держави.

Життя кожної дитини безпосередньо пов'язане з економікою. Ґрунтовна економічна підготовка сьогодні необхідна не тільки професіоналам з цього фаху, а й усім людям.

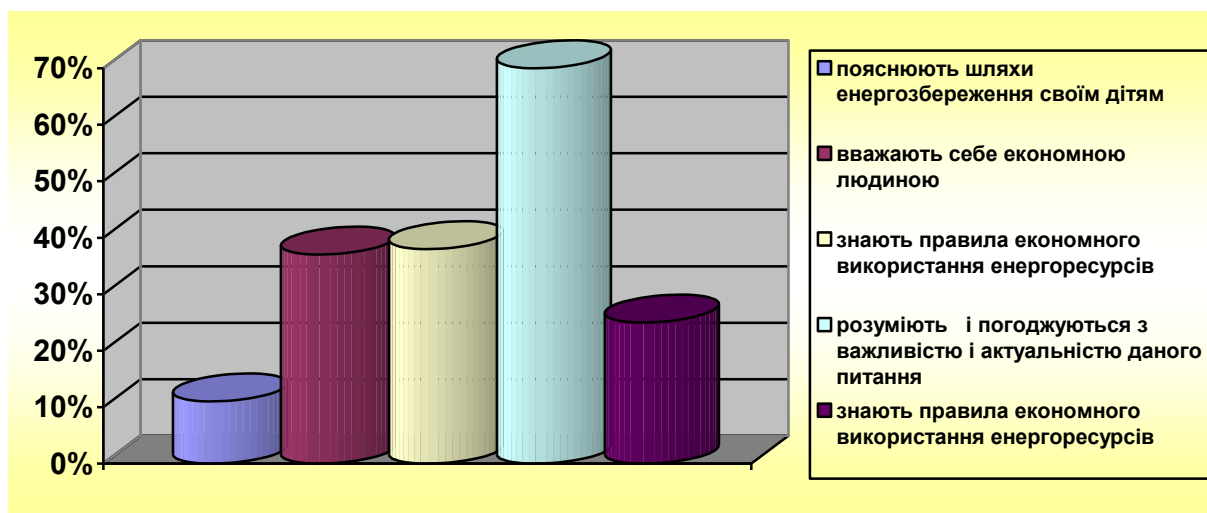
Позитивним результатом педагогічної інтерактивної гри «Енергоощадливість для дошкільнят» (розділ 2.2.2.) є підвищення педагогічної компетентності педагогів щодо основних завдань електроенергетики як базової галузі економіки України, сучасних методів навчання дошкільників енергоощадливості. Педагогами визначено види ігор економічної спрямованості, розроблено план

роботи гуртка економічного спрямування «Юні економісти» (розділ 1.4.), міні-проекти «Ми вчимо дітей берегти електроенергію»

Робота з батьками

Як показує досвід, психологічна і педагогічна робота з дітьми не ефективна без допомоги та підтримки батьків. За результатами проведеного анкетування та тестування батьків вихованців «Що таке сімейна економіка?», « Чи вважаєте ви себе людиною економною?», «Чи вмієте ви економити енергоресурси?» з'ясувалось, що лише 38 % батьків орієнтовно знають правила економного використання електроенергії, тепла і води, 70% - розуміють і погоджуються з важливістю і актуальністю даного питання, 11% - пояснюють шляхи енергозаощадження своїм дітям, 37% - вважають себе економною людиною.(Діаграма 2)

Діаграма 2

Таким чином, виникла об'єктивна необхідність у формуванні основ споживацьких знань, відповідної культури, вироблення навичок розумної споживацької поведінки у батьківського колективу закладу.

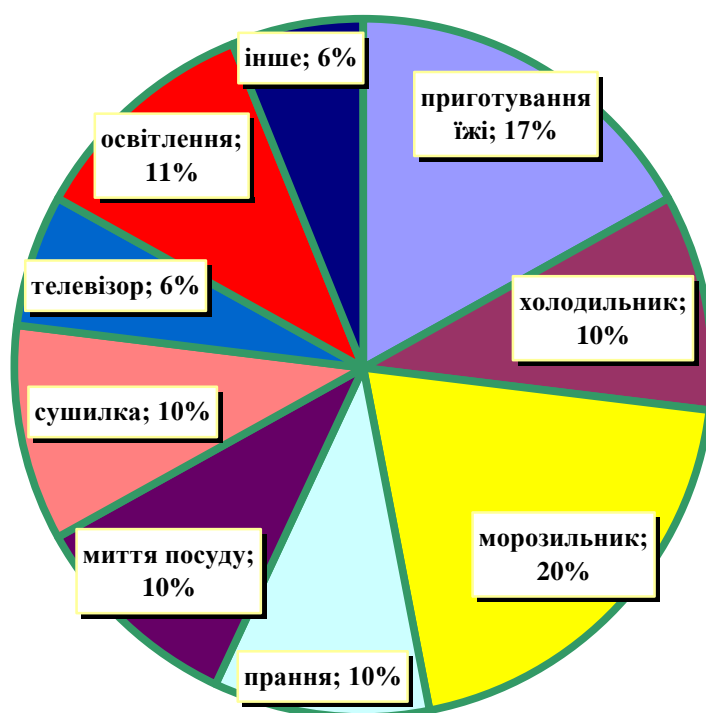
У роботі були використані різні форми взаємодії : інформація (усна і письмова) про зміст, методи занять з дітьми, консультації, батьківські збори, безпосереднє виконання завдань.

Так, на батьківській конференції «Про енергоощадливість з пелюшок» батьками зазначено, що проаналізувавши і змінивши свої звички в

повсякденному житті можна без зниження рівня комфорту суттєво зменшити вживання електроенергії в побуті й оптимізувати свої витрати, а також батьками визначено, що в середньому сім'я з трьох чоловік, що проживає в квартирі площею 50м², виплачує за енергоресурси близько 59 % від загальної суми комунальних платежів, з них: 32% - складає опалення та гаряче водопостачання, 15% - електроенергія, 12% - газ.

На даній діаграмі (Діаграма 3) показана структура витрат електроенергії для сім'ї з 3-х чоловік.

Діаграма 3. Витрати енергії для сім'ї з 3-х чоловік:

Найбільша частка комунальних витрат сім'ї складає опалення і гаряче водопостачання. Тому економія тепла є першочерговим завданням.

Зберігаючи тепло - зберігаємо електроенергію.

Зберігаючи електроенергію - економимо кошти.

Щоб економити електроенергію в квартирі, необхідно навчитися використовувати її раціонально. При цьому крім суттєвої економії коштів при оплаті енергії, ми вносимо дуже вагомий вклад у вирішення глобальних екологічних проблем.

Відповідно до плану розроблено тематику батьківських зборів. Як результат діяльності "Економічної школи для батьків" активізовано педагогічний,

культурний потенціал батьків, який є необхідною умовою ефективності сімейного виховання, зростання їхньої зацікавленості, активності в життєдіяльності ДНЗ, групи, на позитивну динаміку особистісного розвитку, виховання дітей, єднання педагога та родини у вихованні дитини.

За період роботи «Економічної школи для батьків», батьки ознайомилися із сутністю економічних понять, їхнім духовним аспектом, завданнями формування у дошкільників навичок енергозбереження, з поглядами А. Макаренка на господарське виховання в родині (Макаренко А.С., 1947). Більшість із них зі здивуванням з'ясувала, що педагог А.Макаренко головним у сімейному вихованні визначав організацію життя, побуту родини, залучення дітей до домашнього господарства, формування розумних потреб, уміння економити енергію, необхідність поступово залучати дітей до обговорення сімейних фінансових проектів; вироблення звички не хвалитися дуже добрими матеріальними умовами перед іншими дітьми, сім'ями; необхідність знайомства дітей складністю роботи батьків; із сімейним бюджетом, потребами членів родини. Викликали дискусію питання накопичення грошей, кишенькових грошей, самостійності у виборі, прийнятті рішення, планування бюджету, протидії негативному впливу реклами. Батьки мали можливість ознайомитися з ідеями щодо гармонічного поєднання духовного, економічного виховання, заняттями "духовності", людиноформуючими уроками Ш. Амонашвілі, В. Караковського, В. Сухомлинського, проблемою взаємозв'язку економічного та духовного виховання в народних традиціях, питаннями виховання людини в умовах негативного впливу ринкової економіки на ціннісні орієнтації дітей тощо. Зацікавилися батьки поглядами А. Федорова щодо залежності спрямованості ведення домашнього господарства, характеру стосунків між членами родини, завданнями виховання дітей від питання про те, хто є головою родини (Федоров А.Н., 1990). Не викликало сумнівів, що сімейне виховання не обмежується життям певної родини, а має закономірне продовження: якою дитина росте в родині, такою вона буде, коли виросте і створить власну родину.

Більшість батьків побачили енергозаощадження в незвичному для них

аспекті, почали цікавитися цією наукою, допомагати дітям відшукувати інформацію. Вони впевнилися в необхідності здійснення, економічного виховання в їхньому гармонійному поєднанні з дошкільного віку для соціалізації дітей, набуття життєвої компетентності. Отже, намітився зв'язок, який поступово переріс у партнерство батьків та вихователів.

Для зміцнення такої співпраці ми запропонували вихователям поставити за мету залучити батьків безпосередньо до виховного процесу. Батьки відвідували заняття економічної спрямованості, брали участь у створенні матеріально-технічної бази (книжкового фонду, виготовленні наочності), підготовці та проведенні виховних заходів (конкурсу "Кращий знавець економіки", свят "Дарові блага осені", "Ресурси для виготовлення Колобка", "Проблема вибору кози-Дерези", вистави "Новий дім зайців-хазяйців" тощо). Батьки, розуміючи необхідність знайомства дітей із різними професіями, ідентифікації економічних категорій на практиці, взяли на себе організацію екскурсій на свої місця роботи. Отже, діти ближче змогли познайомитися з роботою кожного з батьків. У результаті між батьками, дітьми, вихователями утворився духовний взаємозв'язок, який сприяв духовно-економічному вихованню, особистісному розвитку дітей.

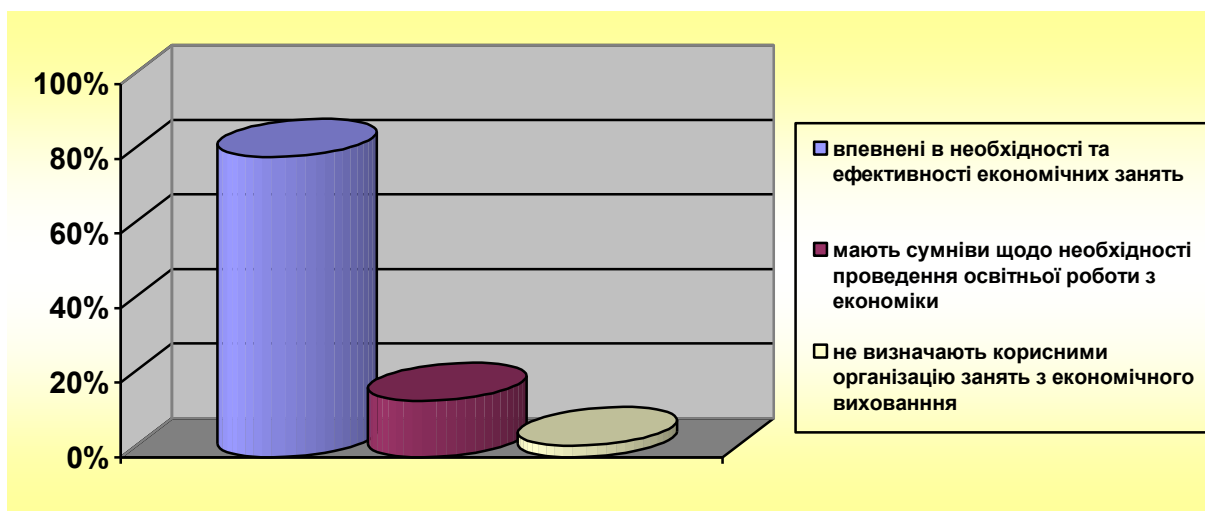
Педагогами розроблено пам'ятки для батьків: «Економимо електроенергію на освітленні» (розділ 3.3.3), «Економимо електроенергію на електроприладах» (розділ №3), «Економія на техніці» (розділ 3.3.3.), «Економія завдяки відповідній поведінці» (розділ 3.3.3.), «Ефективне використання тепла» (розділ 3.3.3.), поради батькам по енергоощадності в домашніх умовах «Сім'я-перша ланка бережливості» (розділ 3.3.4.)

Результати анкетування батьків, проведеного наприкінці перебування їхніх дітей у ДНЗ, доводять, що тільки 3,9 % батьків не визначає корисними заняття з економіки, 15,7 % батьків – має сумніви щодо необхідності таких занять, а 80,4% - впевнені в їхній ефективності та необхідності (діаграма 4).

Вищезазначене свідчить, що ефективність духовно-економічного виховання дітей у родині знаходиться в прямій залежності від рівня освіченості батьків, ділових якостей та спрямованості їхніх інтересів, характеру та господарського

оточення сім'ї, її матеріального стану, тобто від виховного потенціалу родини в цілому, спільної педагогічної діяльності родини та вихователів. Підтвердження вищезазначеного знаходимо у В. Сухомлинського, що, на нашу думку, повною мірою стосується не тільки початкової школи, а й дошкільного навчального закладу: "Гармонійний, всебічний розвиток можливий лише там, де два вихователі – школа і сім'я – не тільки діють одностайно, ставлячи перед дітьми одні вимоги, а є однодумцями, поділяють ті самі переконання, завжди виходять з тих самих принципів, не допускають ніколи розходжень ні в меті, ні в процесі, ні в засобах виховання" (Сухомлинський В.О., 1979).

Діаграма 4

Тобто ми дійшли висновку, що ефективна спільна діяльність педагога дошкільного навчального закладу з батьками з енергозаощадливого виховання можлива, якщо між вихователем та батьками існують щільні та систематичні контакти, якщо їхні стосунки будуються на взаємній довірі та доброзичливості, якщо в такій діяльності вихователю спирається на позитивне в дитині, глибоко вірить в успіх співпраці з батьками.

Для успішної реалізації завдань з формування у дошкільників навичок раціонально використовувати енергоресурси нами розроблено навчально-методичний посібник «Секрети економії для маленького патріота» та наочно-дидактичний матеріал з метою ефективного організації освітнього процесу.

Матеріали навчально-методичного посібника допомогли нашим

дошкільникам та батькам не тільки навчитись енергоощадити в домашніх умовах, але й сформувати уміння дітей економити електроенергію, тепло та воду.

В якості засобу формування основ економічної культури ми пропонуємо інтегровані заняття з казковим сюжетом та дидактичним завданням, що дозволяє засвоїти основні правила енергозаощадження, а поради батькам щодо ефективних шляхів економії електрики, тепла і води вчать бути дбайливими господарями своєї країни.

Казкові пригоди хлопчика Електрончика, з використанням інтерактивних завдань та дидактичних ігор ознайомлять дошкільників з енергоресурсами, їх використанням, впливом на оточуюче середовище, сформують у дітей навички економного використання енергії. Уже старшим дошкільнятам доступні такі економічні категорії, як потреби, ресурси, ощадливість, якщо їх зміст розкривається перед ними в цікавій ігровій, казковій формі.

Незважаючи на складність цих категорій та понять, ми ставимо ці проблеми і розв'язуємо їх з героями казки за допомогою дітей.

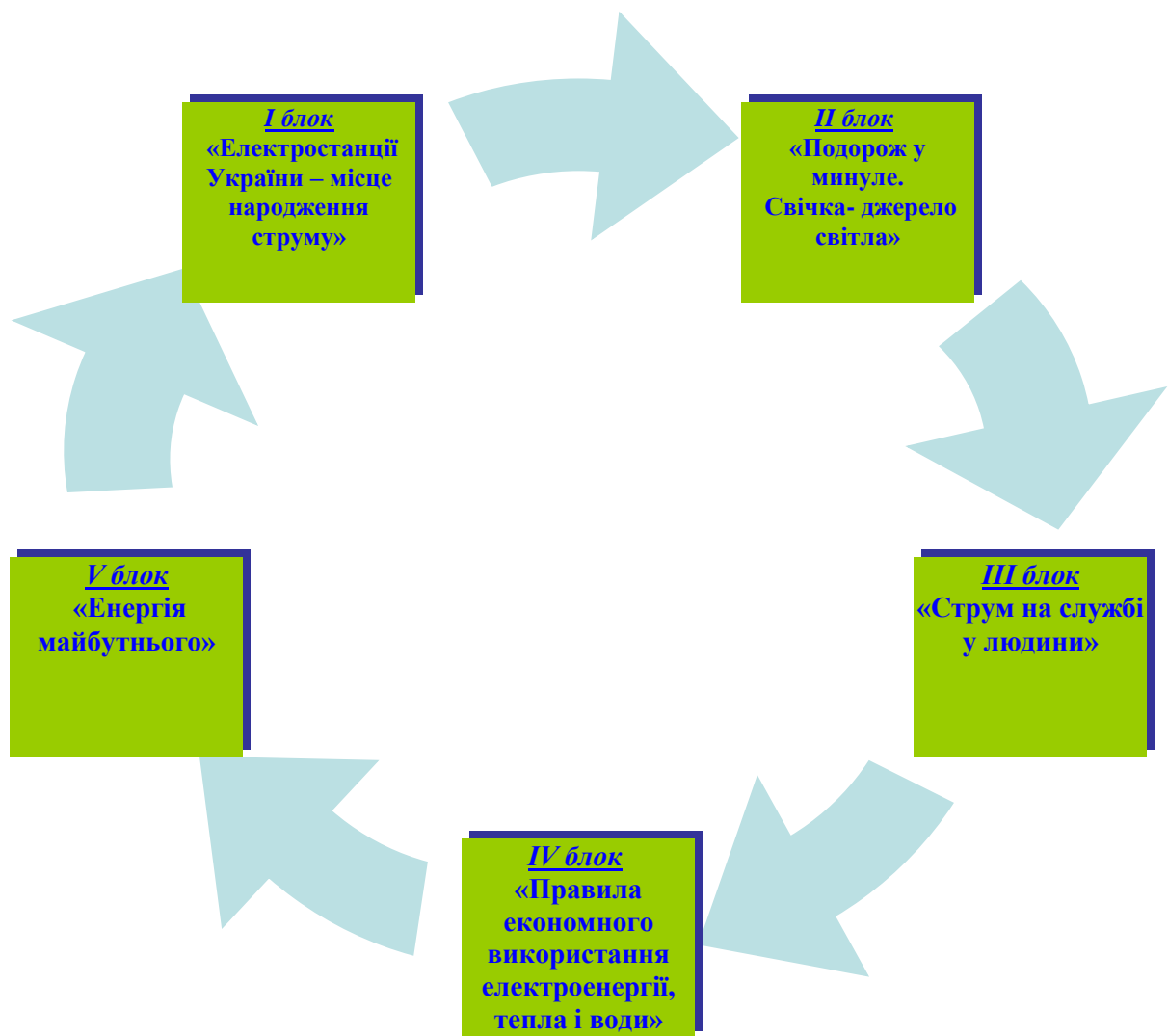
Сюжети пригод головного героя по сторінках посібника розкривають маленькому громадянину поняття, для чого люди використовують електрику, шляхи надходження електрики, тепла в дім та правила їх економного використання.

Завдання пропонуються дітям в ігровій формі. Малюки грають, не підозрюючи, що освоюють знання, оволодівають уміннями й навичками, вчаться культурі спілкування і поведінки. Адже не секрет, що ніщо так не вчить дитину, як її власний практичний досвід.

Всі ігрові завдання включають в себе пізнавальний і виховний зміст, що дозволяє інтегративно вирішувати завдання з формування у старших дошкільників основ морально-економічних знань, уявлень, почуттів, звичок поведінки.

Розроблений нами навчально-методичний посібник включає в себе серію інтегрованих занять, дидактичних завдань на закріплення та узагальнення знань, що розподілені у п'ять блоків. (діаграма 4)

Діаграма 4

І блок

«Електростанції України – місце народження струму»

Мета І блоку: Уточнити і розширити знання дітей про електростанції, їх види (теплові, атомні, гідроелектростанції), про те, що вони є джерелом електроенергії; порівняти їх за продуктивністю та впливом на довкілля. Підвести до свідомого розуміння, чому потрібно берегти воду, тепло, світло.

Завдання:

формування уявлень про те, що електростанції є джерелом електроенергії, про значення електроенергії, тепла та води у житті людини, про електростанції, їх види, показати дітям зв'язок води, тепла, світла, в помешканні з постачанням електроенергії

Форми освітньої роботи:

- інтегроване заняття : «Подорож до електростанцій України»
- дидактична гра «Кому потрібна енергія? »
- дидактична гра «Енергоресурси в казках »
- інформаційний довідник для батьків «Цікаво знати , що....»

II блок

«Подорож у минуле. Свічка- джерело світла»

Мета II блоку: Сформувати елементарні уявлення дошкільників про електрику, електричний струм. Ознайомити з тим, як введено електрика в життя людини, змінила її умови праці і побуту. Закріпити знання про правила безпеки при користуванні електроприладами.

Завдання: розширення знань про те, як жили люди раніше, в давнину, порівнення можливостей, ресурсів минулого та технологій тереперішнього часу, розуміння ролі людини в поліпшенні умов життя

Форми освітньої роботи:

- інтегроване заняття : «Електрончик розкриває історію походження електрики»
- дидактична гра «З якої іскринки ?»
- дидактична гра «Минуле й сучасне »
- інформаційний довідник для батьків «Цікаво знати , що....»
- гра «Пропозиції Федори»
- гра «Угадайки»
- ігротека «Ці різні-різні плити»
- довідкове бюро Електрончика
- пантоміма «Покажи прислів'я»,
- інсценування віршів про пічку.

III блок

« Струм на службі у людини »

Мета III блоку: Сформувати уявлення дошкільників про те, що електростанції є джерелом електроенергії, яка надходить у будинки і на підприємства для освітлення, забезпечення струмом побутового та виробничого обладнання. Ознайомити з тим, що за допомогою електроенергії в помешкання подається тепло, світло.

Завдання: формування уявлення дошкільників про шлях електроструму від електростанції до оселі людини, забезпечення струмом побутового та виробничого обладнання.

Форми освітньої роботи:

- інтегроване заняття : «Звідки приходить світло?»
- дидактична гра « Шлях електроструму »
- дидактична гра « Знайди і розмісти електроприлади »
- розвиваюча гра « Добре — погано »
- розглядання картинок « Де живе електрика »
- експериментування "Весела електрика",
- експериментування «Кульки посварилися»

IV блок

«Правила економного використання електроенергії, тепла і води»

Мета IV блоку: Розширити уявлення дошкільників про можливості людства використовувати різні види енергії, особливості вичерпних і невичерпних джерел енергії, сформувати уявлення про значення енергозбереження виховуючи почуття власної відповідальності за енергозбереження; прищеплювати дбайливе відношення до природи через розуміння необхідності енергозбереження.

Завдання: ознайомлення дошкільників із заходами щодо енергозбереження, формування світогляду дбайливого господаря своєї країни .

Форми освітньої роботи:

- інтегроване заняття : « Як Електрончик рятував мешканців країни Марнотратства!»
- інтегроване заняття : « Як Електрончик навчав економити і берегти енергію!»
- дидактична гра «Водопровідник»
- дидактична гра « Знайди і розмісти електроприлади »
- дидактична гра «Електропровідник»
- дидактична гра «Теплопровідник»
- дидактична гра «Вичерпні-невичерпні ресурси»
- дидактична гра «Природні і енергетичні ресурси»
- дидактична гра «SOS»
- вправа « Чарівні перетворення»
- проблемна ситуація «Як берегти воду?»
- гра-вправа «Яка буває вода?»
- бесіда на тему «Звідки у нас вода?»

У блок

« Енергія майбутнього »

Мета V блоку: Дати знання про джерела енергії , актуалізувати уявлення про використання альтернативних джерел енергії, з'ясувати вплив господарської діяльності людей на довкілля, поглибити знання про користь та шкоду електроенергії

Завдання: узагальнення у дітей уявлень про шляхи економного використання електроенергії, уточнення знань про використання екологічно чистої енергетики та її значення у житті людини.

Форми освітньої роботи:

- інтегроване заняття : «Подорож електрончика в майбутнє »
- дидактична гра : «Поїзд економії Електрончика»

Для педагогів подано дитячий словник економічних термінів, котрими повинні володіти діти старшого дошкільного віку.

У процесі роботи дидактичні ігри можуть включатися в зміст занять і проводитися поза ними. Крім того діти можуть використовувати гру у самостійній ігровій діяльності.

Проведений моніторинг визначення рівня сформованих навичок економічного мислення дітей старшого дошкільного віку показав, що у 60 % дошкільників на достатньому рівні сформовано уявлення про роботу електростанцій, їх види, 80% дітей на високому рівні оволоділи елементарними навичками та правилами практичної діяльності, направлених на економію електроенергії, тепла і води в реальному житті, у 74 % дошкільників на достатньому рівні сформовані розуміння, що кожен повинен бути відповідальним за збереження природи, її ресурсів. Посібник сприяє вихованню бережливості та економності, моральних якостей майбутнього громадянина.

У результаті використання навчально-методичного посібника «Секрети економії для маленького патріота» та наочно-дидактичного матеріалу (фото 1) в освітньому процесі ДНЗ № 43 ми дійшли висновку, що він є ефективним засобом формування вміння заощаджувати енергетичні ресурси у дітей старшого дошкільного віку та їх батьків.

Сьогодні вже немає сенсу доводити актуальність економічної підготовки дошкільнят. Всім зрозуміло: в умовах ринкової економіки кожна людина потребує адекватних уявлень про економічні категорії та навичок економічної поведінки. Саме життя поставило перед педагогами завдання економічної освіти юного покоління, виховання раціонального споживача, здатного ощадливо розпоряджатися і власними, і громадськими ресурсами. Без економічних знань важко уявити собі реалізацію таких завдань Базової програми, як соціалізація дитини, формування цілісної картини світу і, зрештою, життєвої компетентності.

РОЗДІЛ II

СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ З ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

1.1. Блок I

«Електростанції України – місце народження струму»

Блок I

«Електростанції України – місце народження струму»

Інтегроване заняття : «Подорож до електростанцій України»

Мета: Уточнити і розширити знання дітей про електростанції, їх види (теплові, атомні, гідроелектростанції), про те, що вони є джерелом електроенергії; порівняти їх за продуктивністю та впливом на довкілля. Показати дітям зв'язок води, тепла, світла в помешканні з постачанням електроенергії. Підвести до свідомого розуміння, чому потрібно берегти воду, тепло, світло.

Закріпити знання дітей про побутові електроприлади; продовжувати вчити правил безпеки при користуванні ними.

Вчити осмислено використовувати приказки та прислів'я про бережливість, дбайливість. Розвивати мислення, пам'ять, мовлення.

Виховувати організованість, бережливість, заповзятість.

Словник: теплова, атомна, гідроелектростанція, електрична енергія, електричний струм, турбіна, радіація.

Обладнання: наочно- дидактичний матеріал «Секрети економії для маленького патріота», побутові електроприлади (можна іграшкові), картки з їх зображенням, карта України з позначками електростанцій, шнурівка з вузликами, картини, матеріали для дослідів, музичний центр

ХІД ЗАНЯТТЯ

Вихователь:

Доброго здоров'я, діти, доброго вам дня.

Хай вам ясно сонце світить у вікно щодня.

Хай сміється мирне небо і дивує світ.

А Земля нехай дарує вам барвистий цвіт.

(під спокійну музику діти виконують психогімнастику, але раптом музика зникає..)

Вихователь: Що ж це сталося? Магнітофон не працює, телевизор теж, світло десь зникло... Як ви думаєте чому? Малята хто нам допоможе? Що ж робити?

З'являється Електрична іскринка.

Вихователь: А ти хто така?

Електрична Іскринка. Добрий день, діти! Я — Електрична Іскринка. А чому ви такі розгублені? *(Діти розповідають).*

Електрична Іскринка. Все ясно, значить і у вас я не знайду свого братика...

Вихователь. А хто він, твій братик?

Електрична Іскринка. Десь зник мій старший братик. Та чи знаєте ви його? Як його звати? Ви це визнаєте, якщо відгадаєте.

Нам він завжди помічник,
Кожен так до нього звик,
Що дасть відповідь без дум –
Звісно, це ... (Електрострум.)

Електрична Іскринка. Правильно, відгадали — це струм. Я його ніжно називаю Електрончик! Він великий трудівник, а тепер ось, бачите, зник.

Гей, малята! Гей, малята!
Годі вам вже пустувати.
Може нам помандрувати?
Мого братика Електрончика пошукати?
Нам доведеться мандрувати
Піти по рідній всій землі;
У кожне місто завітати,
У кожнім побувать селі!

(М.Познанська)

Вихователь. Діти, давайте допоможемо Іскринці знайти брата. Вирушаймо у подорож .

Електрична Іскринка. Та перш, ніж нам іти, не забудьте вимкнути всі електроприлади, без нагляду за ними тут може статися пожежа.

Діти прямують до електроприладів.

Електрична Іскринка. Стійте! У всіх сухі руки? Всі електроприлади треба

вимикати і вимикати тільки сухими руками, щоб не трапилось біди.

Діти перевіряють, чи сухі в них руки, "вимикають електроприлади".

Вихователь. Все в порядку? Тож рушаймо!

Красивий, щедрий, рідний край,

І мова наша — солов 'їна.

Люби, шануй, оберігай

Усе, що зветься Україна. (Г. Храпач)

Відкривається наочно-дидактичний матеріал «Секрети економії для маленького патріота» на якій зображена карта України (рис.3.3.2).

Вихователь. Але куди ж спочатку йти?

Електрична Іскринка: Звісно, куди! Туди, де виробляється електричний струм.

Електрику містам і селам

Електростанції дають.

Щоб знать нам, де ж вона зникає,

Ми вирушимо в дальню путь. (Н. Забіла)

Електрична Іскринка:

- Діти, що ж таке електрика?

Електрика — форма енергії, зумовлена рухом заряджених частинок.

Електростанція — підприємство, яке виробляє електричну енергію з інших видів енергії.

Вихователь. Але яку електростанцію ми оберемо? Адже їх багато, і вони різні.

На карті засвічуються кольорові вогники електростанції.

Електрична Іскринка. А чи знаєте ви, чим вони відрізняються?

Вихователь. Ось подивіться. Червоні "вогники" на карті — це теплові електростанції. На них для вироблення електроенергії використовують газ, вугілля, нафту, торф. Ось чому їх більше там, де видобувають вугілля, біля нафтопроводів торфових родовищ. (*показує на карті і на малюнку*). Та коли паливо згорає, виділяється багато шкідливих речовин, тому на трубах цих станцій встановлюють фільтри, які затримують частину цих речовин.

Погляньте, який вигляд мають теплові електростанції. Які механізми допомагають виробляти електроенергію? (Розгляд сторінки в наочно-дидактичному матеріалі «Секрети економії для маленького патріота» на якій зображено теплові електростанції України та бесіда за їх змістом.)

Електрична Іскринка. А що то за блакитна кнопка(нажимає блакитну кнопку) Так вона відкриває шлях для блакитних вогників. Що вони означають?

Вихователь. Блакитна смужка — то наш Дніпро, а блакитні вогники вздовж нього — то гідроелектростанції. Тут трудиться вода. Вона крутить турбіни, які схожі на колеса водяного млина, і в такий спосіб виробляє електроенергію. Щоб тиск води був сильним, річку перегороджують греблею, вода піднімається, затоплюючи частину навколишніх земель, і так утворюється водосховище. Гідроелектростанції більш потужні, ніж теплові, але на Україні не так багато річок, на яких можна було будувати такі станції.

Електрична Іскринка. А тут жовтих вогників зовсім мало.

Вихователь. Жовтими вогниками позначаються найпотужніші електростанції — атомні. Тут для виробництва електроенергії використовують атомне паливо, якого потрібно небагато, але воно потребує великої обережності — воно випромінює радіацію, надзвичайно шкідливу для здоров'я і життя людей. Ви чули про аварію на Чорнобильській атомній електростанції? Минуло вже понад 29 років після неї, а шкідливий вплив радіації відчувається, на превеликий жаль, ще й досі і буде відчуватися ще багато років. Тому на атомних станціях суворо дотримуються правил безпеки, вживають всіх заходів для захисту від можливого випромінювання радіації.

Погляньте, який вигляд мають атомні електростанції. Які механізми допомагають виробляти електроенергію? (Розгляд сторінки в наочно-дидактичному матеріалі «Секрети економії для маленького патріота» на якій зображено атомні електростанції України та бесіда за їх змістом. (Фото 3.)

То на яку ж станцію помандруємо?

Електрична Іскринка. Гідроелектростанція найменш шкідлива, вирушаймо туди.

Вихователь. Добре, ми вирушаємо на найбільшу гідроелектростанцію України — Дніпрогес. Погляньте, який вигляд мають гідроелектростанція. Які механізми допомагають виробляти електроенергію? (*Розгляд сторінки в наочно-дидактичному матеріалі «Секрети економії для маленького патріота» на якій гідроелектростанції України та бесіда за її змістом.*)

Фізкультхвилинка

Що ж, мабуть, настав вже час

Трохи відпочити,

Хочу на фізкультхвилинку

Всіх вас запросити.

Раз — підняли руки вгору.

Два — схилились всі додолу.

Руки в боки!

Повернулись, нахилились

І вправо і вліво —

Щоб нічого не боліло.

Раз, два, три, чотири!

Набираємося сили.

Нахиліться, поверніться,

До товариша всміхніться.

Вихователь: Гідротурбіну крутить вода,

Електрострум виробляє.

Йде по дротах він до міста й села,

Світить і поїзд штовхає. (В. Рубан)

Вихователь: Ось ми й на Дніпрогесі. Вода крутить турбіни і виробляється електроенергія.

(Вихователь звертається до Електричної іскринки).

- А як же струм звідси потрапляє у безліч міст і сіл України.?

Електрична Іскринка. А про це ви дізнаєтесь, коли ще одну загадку відгадаєте.

Стоїть рогач у полі,

Високий, як тополя.

Він з'єднаний нитками

З такими ж рогачами.

Як нитка обірветься,

То світло не ввімкнеться. (Лінії електропередач)

Діти. Стовпи з дротами.

Електрична Іскринка. Відгадали, молодці! Ці стовпи з дротами — лінії електропередач. По них електричний струм потрапляє в усі куточки нашої країни.

(Діти переглядають ілюстрації, де діти граються біля електропередач)
Подивіться уважно на екран. Чи правильне місце для розваг обрали діти?
Гратися поблизу ліній електропередач – небезпечно для життя!

Електрична Іскринка:

- Діти чи знаєте ви коли і чому електроенергія стає небезпечною?
- Чи можна побачити електроенергію?
- Ні. Вона не має ні запаху, ні кольору, її не видно. Людина відчуває його тільки тоді, коли потрапляє під його дію. Електричний струм може відкинути людину на певну відстань від електроприладу, іноді людину трясє з великою силою. Коли електрика по проводах приходить в місто, вона потрапляє на електростанцію. Там стоїть особлива машина-трансформатор. Він знижує тиск і далі електроенергія передається по кабелях, що закопані глибоко під землею. По кабелях електрика приходить в трансформаторну будку. Маленький трансформатор, який знаходиться в ній, ще більше знижує напругу і вже тепер електрика може використовуватись в різних приладах, що знаходяться у вашому домі. Але це не означає, що її дія перестає бути небезпечною для людини. На цих трансформаторних будках є знак. Він означає небезпеку.
Гратися тут неможна!

З'являється Електрончик.

Електрончик:

Я буду нести людям квітку надії,

Бо давно уже це увійшло в мої мрії.

Енергія хай буде повсюди

Подякують мені за це усі люди!

- Добрий день, діти! В моїй країні ви подорожували, що цікавого ви дізнались?

Відповіді дітей. Я бачу ви були справжніми дослідниками, а тепер пропоную вам пограти гру .

Гра «Струм біжить по дротах».

Діти , перехоплюючи правою і лівою рукою вузлики, говорять слова:

Струм біжить по дротах

Світло несе в квартиру нам.

Щоб працювали прилади,

Холодильник, монітори

Кавомолка, пілосос,

Струм енергію приніс .

Після гри діти стають навколо вихователя.

Вихователь: Є електрика не небезпечна, а тиха і непомітна. Воно живе всюди, саме по собі, і якщо його зловити, то з ним можна цікаво пограти. Я запрошую вас в країну «Чарівних предметів», де ми навчимося ловити добре електрика.

Досліди:

1. Повісити на стіні повітряну кульку.

Треба кульку потерти про волосся і прикласти до стіни тією стороною, якій натирали. Він став електричним і тому притянувся до стіни.

2. Дослід з пластмасовим гребінцем.

Волосся електризуються, стають неслухняними.

Висновок: в волоссі теж живе електрика.

3. Дослід з іграшкою.

Вихователь: Подивіться у мене в руках кермо. Я натискаю на кнопку, а він мовчить.

Як ви думаєте, чому не чути мелодія? Як ти думаєш? А ти?

Зразкові відповіді дітей: Кермо зламаній. Немає батарейки.

Вихователь: Дійсно, в ньому немає батарейки. Зараз я поставлю батарейку - плюс до плюса, мінус до мінуса. Іграшка запрацювала. Чому?

Діти: Ми поставили батарею, через іграшку пішов електричний струм, і вона запрацювала.

Вихователь: В батарейці теж живе безпечне електрика. З іграшками на батарейках дуже весело і цікаво грати.

Електрика – незамінний помічник для тих, хто вміє з нею поводитися. Тому треба вчити правила поведінки, щоб для кожного з вас вона стала добрим другом:

- + Не залишайте без нагляду увімкненими в розетку електроприлади.
- + Забороняється тягнути за електричний шнур руками, тому що він може обірватися і вразити електричним струмом.
- + Не можна заповнювати водою увімкнені в електромережу чайники, кавоварки, каструлі.
- + Не торкайся мокрими руками та не витирай вологою ганчіркою електричні кабелі, штепсельні розетки, вимикачі, інші електроприлади, увімкнені в електромережу.
- + Не можна підвішувати речі на кабелі.
- + Не можна бавитись із розетками – це загрожує твоєму життю.
- + Коли ідеш з дому – всі електроприлади мають бути вимкнені.

Під час прогулянки **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ**:

- + підходити до оголених дротів і чіпати їх руками;
- + розводити багаття, запускати повітряних зміїв під лініями електропередач;
- + гратись поблизу підстанцій.

Електрична Іскринка:

- Діти, а вам сподобалась наша подорож?
- Що вам найбільше сподобалось?
- Що дізналися нового?

Електрончик: Діти, якщо вдома ви одні, правила запам`ятайте мої!

Заспіваємо веселу пісню «Якщо сам лишився вдома – не сумуй»

Якщо сам лишився вдома – не сумуй,
Взяв конструктор і будиночок будуй,
Можна фарби й пензлі взяти
І картинки малювати.

Якщо сам лишився вдома – не сумуй.

А не хочеш малювати – поліпи,
З пластиліну собі півника зроби,

Можна казку прочитати,

Гарну пісню заспівати,

Якщо сам лишився вдома – не сумуй.

Тільки збитки як сам вдома, не роби

Ліпше іграшки на килим розклади.

А ще краще віник взяти

І в квартирі все прибрати,

Тільки збитки ти робити не спіши!

Гра «Побажання»

А зараз ми посміхнемося,

Міцно за руки візьмемося,

І один одному на прощання,

Ми подаруємо побажання!

Блок I

Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань

Дидактична гра «Кому потрібна енергія?»

Мета: Сформувати уявлення дошкільників про значення електроенергії, тепла та води у житті людини. Підвести до свідомого розуміння, чому потрібно берегти воду, тепло, світло. Виховувати бережливість.

Матеріал: Великі картки-поля поділені на квадрати поле із зображенням різних видів енерговитратних джерел (світла, тепла і води), картки із зображенням побутових ситуацій.

Завдання : закрити усі квадрати на полі картками відповідно ситуації.
(фото 4)

Хід

Кожен гравець отримує велику картку-поле із зображенням різних видів енерговитратних джерел (світла, тепла і води). Всі набори карток складені у коробку. Діти по черзі витягують звідти по одному зображенню, знаходять йому місце на картці-полі відповідно заданого виду енергії, викладають на своїх полях . Якщо картка не підходить, можна віддати її комусь із партнерів по грі (цей прийом змінює, перетворює напружене суперництво гри на взаємодопомогу). Вихователь узагальнює результати гри.

Дидактична гра «Енергоресурси в казках»

Мета: Сформувати уявлення дошкільників про використання енергоресурсів. Підвести до свідомого розуміння, чому потрібно берегти воду, тепло, світло. Виховувати бережливість.

Матеріал: Великі картки-поля поділені на квадрати поле із зображенням різних видів енерговитратних джерел (світла, тепла і води), картки із зображенням героїв казок.

Завдання : закрити усі квадрати на полі картками відповідно казкової ситуації

Хід

Кожен гравець отримує велику картку-поле із зображенням різних видів енерговитратних джерел (світла, тепла і води). Всі набори карток з казками складені у коробку. Діти по черзі витягують звідти по одному зображенню, знаходять йому місце на картці-полі відповідно того які енергоресурси використовує герой казки

Використання тепла у казках : «Колобок», «Гуси-лебеді», «Маша і ведмідь», «Троє поросят», «Снігуронька».

Використання води у казках: «Гуси- лебеді», «Срібне копитце», «Колобок», «Три ведмеді», «Морозко».

Використання світла у казках: «Алладін», «Маша і ведмідь», «Малюк і карлсон», «Леопольд», «Простоквашино».

Якщо картка не підходить, можна віддати її комусь із партнерів по грі (цей прийом змінює, перетворює напружене суперництво гри на взаємодопомогу)

Вихователь узагальнює результати гри: «Енергетичні природні ресурси використовують герої багатьох казок . Енергія дуже важлива, її потрібно берегти.»

Довідник для батьків «Цікаво знати , що...»

- Німецький учений Фріц Ганв встановив, що в електричному полі з напругою 2000В гинуть хвороботворні бактерії.
- Людина, що занедужала на грип, практично одужує через 5 годин після перебування у такому просторі. А обробленні у такий спосіб продукти протягом 40 днів не вражають грибки та бактерії.
- Вже близько 200 років у медицині електричний струм використовують для лікування (напруга 60-80 В, сила струму 40-50 мА). Під дією струму відбувається місцеве подразнення нервових закінчень, знімається біль. Під дією електричного поля іони лікарських розчинів попадають у людський організм (іонофорез). Ліки при такому методі введення не руйнуються та довше затримуються в тканинах організму.
- Імператора Нерона, що страждав на ревматизм, лікарі поміщали в дерев'яну діжку з водою та пускали туди риб, які випускають електричні розряди. Лікування проходило успішно.

1.2. Блок II

«Подорож у минуле. Свічка- джерело світла»

Блок II

«Подорож у минуле. Свічка- джерело світла»

Інтегроване заняття :

«Електрончик розкриває історію походження електрики»

Мета. Сформувати елементарні уявлення дошкільників про електрику, електричний струм. Ознайомити з тим, як впевнено електрика ввійшла в життя людини, змінила її умови праці і побуту. Підвести до усвідомлення, чому потрібно берегти електроенергію. Закріпити знання про правила безпеки при користуванні електроприладами. Виховувати ощадливість, заповзятість, бережливість, організованість.

Словник: лучина, янтар, електрон, лампа

Обладнання: наочно- дидактичний матеріал «Секрети економії для маленького патріота», шматочки паперу, кулькові ручки, шматочки вовни, костюми свічки, дідуся і бабусі, лампи, різні склади, зображення електроприладів, ножиці, кольоровий папір, клей, пензлики, дидактична гра «Знайди пару».

Хід заняття :

Вихователь: Сьогодні Електрончик приготував для вас багато корисної інформації та кілька випробувань. І якщо ви успішно подолаєте його завдання. То стане справжніми друзями Електрончика . Згодні?

- Тоді почнемо нашу подорож !

По проводці я біжу,

Без проводки я стою.

Де мене немає,

Там світло не палає. (Електрика)

- Діти, чи знаєте ви, що таке електрика? (припущення дітей)

Що стосується електрики, то цікаво, що вона вивчається протягом багатьох

тисяч років, а ми до цих пір не знаємо точно, що це таке!

У природі існують заряджені частинки – електрони. Як наш малий Електрончик. Кожен електрон несе невеликий заряд енергії. Але коли електронів збирається багато, заряд робиться більшим і виникає електрична напруга.

Потік заряджених частинок, що рухається в одному напрямку, вчені назвали електричним струмом. Ось чому електричний струм може переміщатися по дроті на великі відстані. Цей потік електронів має величезну силу й енергію. Він може змусити світитися лампочку, працювати величезні верстати, машини, освітлювати вулиці та стати нашим найпершим помічником у побуті.

Діти, уявітьна мить що кожен із вас це заряджена частинка – електрон, які несуть у собі невеличкий заряд енергії.

Психогімнастика «Ми - маленькі електрони».

Вправа на розвиток уяви : Діти, що ви відчували , коли були електронами, які ви були? Як швидко ви рухались? В якому напрямку? Кому принесла користь ваша робота? Яких заходів безпеки необхідно дотримуватись при роботі з електроприладами ? (відповіді дітей)

Слово «електрика» походить від грецького слова «електрон». А чи знаєте ви, що означає це слово? Воно означає «янтар». Погляньте на сторінку нашої книги (фото 5). Який вигляд має цей дорогоцінний камінь? Так, ще багато років тому греки знали, що якщо потерти янтар, то він здатний притягати до себе маленькі шматочки паперу. Давайте перевіримо.

Дослідницька гра «Чарівні квіти»:

Потерти кулькову ручку по шматочку вовни, а потім піднести його до квітки з паперової серветки покладених на [столі](#) і підняти. Квіточки теж піднімуться.

Як ви гадаєте, що трапиться? Діти виконують дослідницьке завдання

(фото 6)

Висновок : Отже, маленькі шматочки паперу наелектризувались до ручки.

Те ж саме трапляється, коли ти зачісуєш волосся пластмасовим гребінцем.

Електрику знали й прями в Стародавній Сирії. Їх веретена з янтарю наелектризувалися, коли обмотувалися вовною. Тому термін «електрика» походить від грецького слова «янтар». Людина відкрила дію електрики вже давно. Протягом тисячоліть люди спостерігали за сліпучими спалахами в небі під час грози. Вони водночас приваблювали їх, а цей дуже лякали. Бо ці зигзагоподібні спалахи були небезпечні тим, що після них гуркотів грім, іноді вони вбивали людей, палили все навколо. І лише понад 100 років тому люди зрозуміли, що це таке і приборкали електрику. Та користуватися електрикою людина змогла лише з минулого століття.

Що ж в давні часи використовували люди для освітлення своїх помешкань?

- Більше 100 000 років тому людина відкрила вогонь і першим освітлювальним приладом людини була палаюча дерев'яна палиця, яку добували з вогнища. Її називали лучиною. Погляньте на сторінку нашої книги і здійсніть подорож у минуле разом з Електрончиком . Діти, Електрончик нам розповідає ,що близько 2000 років тому у Давньому Римі винайшли свічку. Спочатку це були волокна рослин, покриті воском чи смолою. Погляньте, який вигляд вона має. З ними у приміщенні було світло та затишно, а ось вулиці залишалися темними.

Заходить свічка (дівчинка в костюмі свічки)

Моя голівка вогнем палає,

Або тоне і згорає.

Я корисною бути хочу,

Дам я світла вам досхочу. *(Свічка)*

Свічка. Добрий день, діти. Добрий день, Електрончику . Ви впізнали мене. Я — свічка. Зі мною ви зустрічаєтеся дуже рідко, або й ніколи. Декому я часто стаю у пригоді, а дехто і зовсім про мене нічого не знає.

А бажаєте дізнатися про мене більше? Тоді сідайте зручніше і ми підемо у гості до діда та бабусі, що жили ось у такій хатинці. Багато років тому я і сама жила у таких домівках і стояла на почесному (на видному) місці. Непривітною ввечері виглядала ця оселя, але тільки-но я з'являлася, віконця сміялися, бо

світлом наповнювалося приміщення, раділи люди. Хочу вам сказати, що я була тоді у великій пошані. Я слугувала людям щовечора.

Проблемна ситуація.

Діти, чому люди щовечора не могли обійтися без свічки? Як люди мене використовували і навіщо? *(Бо не було електричного світла).*

Інценівка

Дідусь. Спасибі тобі, свічко, за те, що світила, за твою роботу.

Бабуся. Але й мороки з тобою зазнали.

(Бабуся розповідає про те, як виготовляли свічки, хто їх виготовляв, де можна було їх придбати).

Дідусь. З тобою, свічко, у хаті було світло, але вулиці залишалися темними.

Свічка. Розумні, люди — вчені-винахідники — придумали прилади, які б освітлювали вулиці, дорогу перехожим. У мене велика сім'я світильників. З нею ви познайомитесь, якщо виконаєте просте завдання.

Робота в групах.

Скласти з різних складів слова-назви освітлювальних приладів *(газовий ріжок, каганець, ліхтар, факел).*

В позаминулому столітті (1859р), коли люди відкрили нафту, з'явився її продукт – гас. Він став універсальним паливом як для освітлення приміщень так і для вуличних ліхтарів.

(З'являється Лампа).

Лампа. Всіх назвали, а про мене забули. А я теж твоя сім'я. Ви не дивіться, що я така маленька, силу велику маю, темінь всюди проганяю.

Я- електрична,

енергетична, економічна лампа!

Мені не треба гасу,

Мені від станції машина

Пересила по дроту струм.

Ось такий в науці бум!

Свічка. Новим родичам я завжди рада. Хто тобі таку силу дає? Від чого ти

світишся?

Лампа. Силу мені дає електричний струм, завдяки йому я можу світити.

Вихователь. Так, багато років тому російський електротехнік Олександр Миколайович Ладигін здогадався нагріти вугільний стержень в закритій скляній колбі і винайшов першу лампу. Перші лампочки горіли півгодини, а коли майстер викачав повітря з колби – почали горіти вже декілька годин. В 1873 році такими лампами була освітлена одна з вулиць Петербурга. Дізнавшись про цю [лампочку](#), нею зацікавився американський винахідник Томас Едісон. Працюючи вдвох, вчені створили цю лампочку, без якої в наш час не може обійтись жодна людина. Погляньте на зображення Електрончика в книзі. Мабуть, наука про електрику почала бурхливо розвиватися з тієї митті, як в 1800 році Алессандро Вольт винайшов батарею. Цей винахід дав людям перше постійне і надійне джерело енергії і спричинив всі важливі сучасні відкриття в цій області.

Свічка. А чи можна побачити електричний струм, завдяки йому я можу світити?

Лампа. Ні. Він невидимий, але великий трудівник. Діти, а чи знаєте ви, де працює електричний струм? Зараз перевіримо. Давайте пограємо у гру «Струм – трудівник»

Дидактична гра "Струм-трудівник". На дошці виставлено закриті картки з зображенням електроприладів. Вихователь загадує загадку, якщо діти відповідають правильно, він відкриває картку - відповідь.

Схожа груша ця на сонце,
має вуса й шапочку.

Здогадались, діти, що це?

(Електрична лампочка).

В нашій кухні за дверима він вуркоче, наче кіт,
і ховає справжню зиму за надійними дверима.

Глянь до нього за поріг — всередині лід і сніг,
і зима у ньому вічна, як на Полюсі Північнім.

Нам назавжди оту зиму привезли із магазину.

(Холодильник).

Я завжди на мотузку на столі а чи в кутку,
До розетки як припнуть, мовби човен, рушу в путь,
Згладжу хвилі всі, будь ласка. Як я звусь ?

(Електропраска).

Вітя вірші прочитав,
я з Сергійком заспівав.

Слово в слово, тон у тон повторив...**(магнітофон)**

Є у мене вірний друг, має він чудовий слух

і говорить голосами моїх друзів, тата й мами.

Як же звати мого друга? Всім відомо,це — папуга!

"Помиляєшся, Антон, зветься друг мій...**(телефон)**",

Чудо-ящик в нас є дома, добре він усім знайомий.

Як ввімкну — дивлюсь кіно і мультфільми заодно.

Все покаже: на екрані б'ються півні,скачуть лані.

Як дивитись все підряд, дуже очі заболять.

(Телевізор).

Ось білизна забруднилась, пляма на сорочці,

Треба випрати штанці і синку, і дочці.

Як багато тут прання, мамі буде мало дня!

Щоб не гнула мама спину, ми ввімкнем...**(пральну машину).**

Я домашня і вже звична диво-пічка електрична.

Не потрібні мені газ і вугілля про запас,

Лиш в розетку дріт ввімкніть — стане тепло в хаті вмить.

(Електрокамін).

З крана щоб текла вода, він працює день від дня,

Батареї під вікном він наповнить кип'ятком.

Дужий металевий бос, електричний це... **(насос).**

Молодці, малята , приємно було з вами подорожувати по сторінках історії.

Але настав час прощатись. Давайте на згадку, виготовимо маленьких електрончиків з кольорового паперу і подаруємо наші сюрпризи гостям.

Виготовлення з кольорового паперу засобами аплікації колективної роботи : «Електричний потік енергії»

Після цього проводять вправу «Знайди пару».

Всі разом обходять приміщення дитячого садка, називаючи сучасну техніку й згадуючи, чим обходилися люди раніше (тостер — сковорода, пилосос — віник, аудіомагнітофон — платівки і т. д.)

Вихователь узагальнює : «Енергія потрібна всім: мамі на кухні, щоб приготувати обід; дітям, щоб в теплому і світлому приміщенні навчатись у школі та у садочку, татові, щоб мати змогу дивитись телевізор, фабрикам і заводам, щоб виготовляти продукцію для всіх нас. Енергія дуже важлива, її потрібно берегти. Енергія не безмежна, діти. Краще подбати про неї завчасно, а не чекати, доки її не вистачатиме. Нестача енергії – дуже неприємна річ.»

Наступного разу ми обов'язково дізнаємось, де народжується електричний струм і як він потрапляє до нас в оселі. До нових зустрічей !

Блок II

Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань

Дидактична гра «Минуле й сучасне»

Мета. Закріпити, розширити відомості про те, як жили люди раніше (100 років тому). Порівняти ресурси, можливості минулого і ресурси, технології теперішнього часу. Підводити до розуміння ролі людини в поліпшенні умов життя, того, що техніка допомагає економити час, сили людей, підвищує якість праці. Розвивати допитливість.

Матеріал. Дві схеми з назвами «Було», «Стало». Предметні малюнки з минулого і сьогодення в побуті й праці. Два записи пісень: «Дивлюсь я на небо» і сучасна дитяча на вибір вихователя.

Хід гри: Електрончик приходять у групу з калькулятором і розповідає про те, як люди жили раніше, показує зображення української хати з предметами побуту, а потім — малюнки сучасного світу (квартира, місто). Потім роздає одним дітям картки-малюнки з минулого — із зображеннями печі, воза, гусячого пера, чорнильниці, свічки, рахівниці, сокири, коси, колодязя; іншим — авторучки й автомобіля, калькулятора, газової плити, електропили, комбайна, електричної лампочки. Під мелодію «Дивлюсь я на небо» діти складають відповідні малюнки у схему «Було», а під мелодію сучасної пісні — малюнки у схему «Стало». Під час цієї гри діти мають називати споріднені за призначенням предмети та об'єкти, що замінили давні.

Наприклад:

піч — електроплита; світлиця — вітальня; тин — паркан; квітник — клумба; горщик — каструля; лампадка — електрична лампа.

Дидактична гра «З якої іскринки?»

Мета: вчити дітей співвідносити назву електричних приладів з першим

звуком поданих іменників. Закріпити вміння розрізняти і називати побутові електроприлади. Розвивати фонематичний слух, логічне мислення.

Матеріал: площинні силуети іскринок, предметні картинки із зображенням електроприладів.

Хід гри. Дітям роздають іскринки, всередині якої зображено певну літеру. На столі розкладено врозсіп предметні картинки із зображенням електроприладів, треба покласти іскринку на ту картинку, назва якої починається з літери, вміщеної на іскринці (фото 7).

Гра «Угадайки»

Відгадайте загадки про електроприлади й розкажіть про їхню роботу.

Поясніть, чим вони небезпечні для життя. Позначте знаком (+) ті речі, якими ми користуємося самі, й знаком (-) ті, якими ви користуєтеся за допомогою дорослих.

Є у мене помічник,
Справжнє диво, чарівник.
Тільки кнопку натискаю,
І говорить він, і грає.
розкаже, і покаже...
Як він зветься,
Хто нам скаже?
(Телевізор.)

Що без мене не роби,
Не підсмажиш ти гриби.
В чім же тут моя вина? —
Я на кухні головна.
(Електроплита.)

Як одним словом можна назвати ці речі? (Електроприлади.)

Гра «Пропозиції Федори»

Ведучий нагадує казку «Федорине горе» К. Чуковського й розповідає її продовження.

Біля огорожі стоїть сучасна Федора (показ бабусі), яка співає на мотив частівки.

Я задумала змінити господарство власне,
щоб усе у моїй хаті та було сучасне.

Підмете мою підлогу пилосос — не віник,
ну а плитка електрична збереже хвилину.

Модний імпортований сервіз я собі купую,
І тепер духмяний чай з нього я смакую!

Автоматик пральний — рай, тільки кнопки натискай!
Свої ручки збережу, йому прати накажу.

Ігротека «Ці різні-різні плити»

Ігри-загадки

Лісом він котився з ревом,
їв кущі, траву, дерева.

А коли напивсь води
— Стих і згаснув назавжди. (*Вогонь.*)

У кутку стою я ніч і день,
з місця не зійду, неначе пень,

Взимку мене обіймають,
А влітку забувають. (*Піч.*)

Чотири сині каганці
варили борщ, пекли млинці.

Зварився борщ, спеклись млинці —
Погасли наші каганці. (*Газова плита.*)

Живуть в тісній світлиці

Без страху темноти,
Хлоп'ята яснолиці —

Вогню малі брати.

І мають душу щедру,
Хоч з дерева вони,

Згоряючи дощенту,
Вогонь дарують нам. *(Сірники.)*
Варить, смажить і готує,
А за це її шанують. *(Плитка, піч.)*

Інценування віршів про пічку

Запитали ми у пічки:

- Що спечемо ми, сестричко?

У пічки запитали,

Качалочку взяли.

Тісто замісили,

Потім розкачали.

Ми нітрішки не втомились,

Начиняти заходились.

Начинили сиром

Наш пиріг красивий!

Пічко, пиріжок спечи

Місце дай йому в печі!

(Переклад Н. Курганової)

Ой, рятуйте!

Чорний дим!

Ой, горить у киці дім!

Киця вибігла, кричить:

- Добрі люди, допоможіть!

З відром біжить курка,

Заливає хутко,

Конячка скакала,

Хвостиком махала,

Мчать курчата з півником

І машуть довгим віником.

Принесли синички

В чобітку водичку.

Врятували киці дім —

Не іде із дому дим!

Пантоміма «Покажи прислів'я»

«З маленької іскри великий вогонь буває».

«Від жару й камінь трісне».

«З вогнем не жартуй, бо опалишся!»

«Не клади сіна біля вогню».

«Не хочу під полум'ям ставати: часом дмухне так, що осмалить».

«Вода як візьме — другому дасть, а вогонь — то пропало».

«Вогню вогнем не затушиш, треба води».

Вправа «Опиши свою плитку»

Вихователь пропонує описати по пам'яті всі плити, які є в будинку, на дачі (де стоїть, якої форми, кольору, скільки має конфорок,...).

Довідкове бюро Електрончика

Від чого «тріщить» твій светр?

Вечір. Ти готуєшся лягати у ліжко. Знімаєш через голову светр і раптом в тиші лунає тріск. Якщо ти роздягаєшся в темряві, то можеш побачити, як цей тріск супроводжується іскрами. Тріщить і іскриться наш одяг лише тоді, коли ми, знімаючи його, заставляємо тертися по тілу та волоссю. Поглянь уважніше і ти помітиш, що знятий светр притягується до сорочки, яка ще залишилася на тобі. Отже, між речами щось виникає. Це «щось» почали називати передачею електричного заряду. Його поява на різних предметах призводить не лише до притягування, а й до відштовхування. Це є дія електрики. Виходить, що ми не можемо й кроку без неї ступити.

«Електричний» папір

Звичайний папір, виявляється, може нагромаджувати електрику. На паперових фабриках часто спостерігається таке явище: паперове полотно, що швидко мчить по конвеєру, треться об його сукняну підкладку — між ними проскакують іскри. Хочеш побачити це у себе вдома? Це нескладно. Попроси маму добре випрасувати аркуш газети (у такий спосіб з паперу буде видалено невеличку кількість води, яку він містить). Доки газета не охолола, приклади її до обклеєної шпалерами стіни. Притисни і сильно натри щіткою для одягу. З десяток таких рухів — і газета висітиме на стіні, мов приклеєна. Спробуй відірвати її — між газетою та стіною стрибатимуть маленькі іскри. Це дуже слабенькі іскри, тому вони не нароблять шкоди. З «електричним» папером можеш гратися, скільки хочеш. А от з «великою» електрикою треба поводитися дуже обережно.

Як працює кишеньковий ліхтарик?

Кишеньковий ліхтарик складається з чотирьох частин: батарейки, лампочки, корпусу і перемикача. Батарея містить електричний заряд. Щоб з'єднати лампочку з батарейкою, потрібно натиснути на перемикач. Як і в усіх електроприладах, робота кишенькового ліхтарика заснована на електричному ланцюжку, в якому живе струм. Коли ліхтарик включається, спеціальна металева пластинка з'єднує лампочку з батарейкою, ланцюг замикається, струм доходить до лампочки і вона загорається.

Коли з'явилися електроприлади?

Перші побутові електроприлади з'явилися більше ста років тому. За цей час електрика змінила все життя людства. Дійсно, мало що в оселі робиться без електроприладів. Прибирання квартири — пилосос; сушіння волосся — електрофен; прання білизни — пральна машина. А телевізори, відеомагнітофони, відеокамери... Навіть уявити важко, як би ми могли без них жити!

Коли з'явилась електрична лампочка?

Російський електротехнік О.Ладигін здогадався нагріти вугільний стержень в закритій скляній колбі. Перші лампочки горіли півгодини, а коли майстер викачав повітря з колби, почали горіти вже декілька годин. В 1873 році такими лампами була освітлена одна з вулиць Петербурга. Дізнавшись про цю лампу, нею зацікавився американський винахідник Томас Едісон. Працюючи вдвох, вчені створили ту [лампочку](#), без якої в наш час не може обійтись жодна людина.

1.3. Блок Ш «Струм на службі у людини»

Хто розумно про струм дбас,
той з РЕСом неприємностей не має.

Інтегроване заняття «Звідки приходить світло»

Мета. Сформувати уявлення дошкільників про те, що електростанції є джерелом електроенергії, яка надходить у будинки і на підприємства для освітлення, забезпечення струмом побутового та виробничого обладнання. Ознайомити з тим, що за допомогою електроенергії в помешкання подається тепло, світло. Підвести до усвідомлення, чому потрібно берегти електроенергію. Закріпити знання про правила безпеки при користуванні електроприладами. Виховувати ощадливість, заповзятість, бережливість, організованість.

Матеріал: наочно- дидактичний матеріал «Секрети економії для маленького патріота», дріт, суха палиця, зображення електроприладів, позначка: "Обережно, електричний струм!"

Хід.

Вихователь Минулого разу ми подорожували по історії створення електрики, електроприладів

- Діти, поміркуйте: а де народжується електрика? (припущення дітей)

Загадка.

Дає електрику країні

Ця чарівниця – станція.

І здогадатись ви повинні

Що це - (електростанція)

Діти, пригадайте, для чого потрібні електростанції? Які види електростанцій існують? В яких містах розміщені? Яких електростанцій найбільше на Україні? Що виробляють електростанції?

Отже, електростанції виробляють електричний струм.

Гра-вправа «Який буває струм?» (іскристий, швидкий, яскравий, невидимий, електричний, небезпечний, необхідний) Висновок: електричний

струм необхідний для роботи електроприладів, але, може бути, при не дотриманні правил безпеки, і небезпечний.

А як він потрапляє у міста і села, до кожної хатини? Про це нам розповість наш Електрончик по сторінках своєї книги. Як електричний струм приходиться до нас в дім, як ви гадаєте? - варіанти відповідей дітей

(фото 8.)

Електрончик розповідає що, про це ви дізнаєтеся, коли відгадаєте ще одну загадку.

Стоїть рогач у полі,

Високий, як тополя.

Він з'єднаний нитками

З такими ж рогачами.

Як нитка обірветься,

То світло не ввімкнеться. (Лінії електропередач)

Щоб передати електрику туди, де вона потрібна, будують лінії електропередач. Ти, мабуть, бачив за містом високі стовпи-опори, до яких підвішені проводи. По цих проводах електрика від електростанцій приходиться в різні міста і села. Погляньте на книжку Електрончика .Чому опори роблять такими високими? Тому що по проводах електрика біжить під дуже високою напругою, яка досягає сотні тисяч вольт. Щоб ніхто, навіть випадково, не зміг доторкнутися до проводів, їх підвішують високо в небі. А щоб в них не вцілила блискавка, встановлюють громовідвід. Ти можеш побачити його на верхівці опори.

Коли електрика по проводах приходиться в місто, вона потрапляє на електростанцію (педагог показує зображення у книзі). Там стоїть особлива машина-трансформатор. Він знижує тиск і далі електроенергія передається по кабелях, що закопані глибоко під землею. Ти можеш побачити такий кабель в ямі, яку інколи копають будівельники. Ніколи не торкайся кабелю, що стирчить з-під землі, бо він може знаходитись під великою напругою.

По кабелях електрика приходять в трансформаторну будку, яка стоїть біля твого дому. Маленький трансформатор, який знаходиться в ній, ще більше знижує напругу і вже тепер електрика може використовуватись в різних приладах, що знаходяться в твоєму домі. Але це не значить, що її дія перестав бути небезпечною для людини. Наш друг – Електрончик, хоче вас застерегти. На цих трансформаторних будках є знак. Він означає небезпеку. Гратися тут неможна!

Коли і чому електроенергія стає небезпечною.

Електроенергія не має ні запаху, ні кольору, її не видно. Людина відчуває його тільки тоді, коли потрапляє під його дію. Електричний струм може відкинути людину на певну відстань від електроприладу, іноді людину трясє з великою силою. У результаті дії електроструму на людину можуть розірватися м'язи (у тому числі і серця), а це у більшості випадків призводить до смерті або каліцтва на все життя.

Гра-моделювання: «Обережно, обірваний дріт!»

Педагог: Діти, погляньте ми у нашій подорожі підійшли до дороги, на якій розташований обірваний дріт! Не підходьте, вдарить струмом. Діти, як будемо діяти? Чи можна чіпати дріт руками? (припущення дітей) Отже, Електрончик, виклич електрика. А дріт я зараз обережно приберу, щоб хтось випадково до нього не доторкнувся. Руками його чіпати не можна, я візьму палицю, тільки обов'язково суху, і відкину дріт подалі від дороги, а також поставлю тут позначку: "Обережно, електричний струм!"

ПАМ'ЯТАЙТЕ: якщо ви опинилися на близькій відстані від місця дотику до землі обірваного дроту (чи провислого), то не можна бігти чи йти кроком. Необхідно виходити з небезпечного місця так: ступні ніг потрібно переміщувати, не відриваючи їх одну від одної. (діти встають і вчаться переміщуватися)

Правила використання електроенергії у побуті.

Ось нарешті електрика потрапила до вашої оселі. Як вона нам допомагає вдома?

Наш друг Електрончик вирішив перевірити чи знаєте ви електроприлади. Для цього нам потрібно з'єднати слова-назви з картинками .

Дидактична гра «Знайди пару для електроприлада»

На картках написані назви електроприладів, дітям необхідно прочитати і з'єднати з зображенням відповідних побутових електроприладів.

А що потрібно зробити, щоб ці електроприлади змогли працювати? (ввімкнути у розетку)

- Так. Електричні проводи, що знаходяться у ваших домах заховані в стіні, щоб до них не було вільного доступу. Ці проводи підведені до «розетки», в яку вставляється «вилка» будь-якого приладу. У «розетці» в проводах проходить електричний струм напругою 220 V. Тому ні в якому разі не можна вставляти різні металеві предмети в «розетку», щоб не сталося замикання проводів і струм не завдав би шкоди людині. Вимикати і вмикати з розетки електроприлади можна лише дорослим.

Пам'ятайте, якщо «розетка» або шнур з вилкою пошкоджені – користуватися ними - не можна.

- Яким побутовим електроприладом ви, діти, любите найбільше користуватися? (телевізором)

- В користуванні з телевізором потрібно бути дуже обережними, адже в ньому є небезпечна для життя висока напруга. Дітям потрібно пам'ятати, що не можна вмикати телевізор, якщо в нього попала рідина або він був в умовах високої вологості. Особлива обережність має бути з кінескопом: його потрібно оберігати від удару і подряпин. Старайтесь не залишати увімкненим телевізор без нагляду. Якщо ви дивитесь телевізор, а екран згас або почав миготіти, ні в якому разі не можна по ньому стукати. Він може зайнятися або навіть вибухнути. Його треба негайно вимкнути. Трапляється й таке, що стається вибух телевізора і починається пожежа. Якими будуть ваші дії?

- І пам'ятайте, якщо зайнявся електроприлад, перш за все потрібно припинити подачу струму. Електропобутовий прилад після вимкнення струму можна накрити вологою тканиною, щоб загасити полум'я.

Але ніколи не лейте воду на електроприлад, а то ви ризикуєте отримати удар струмом. В побуті трапляється й таке, що, часом поспішаючи, ми можемо шарпнути за електричний шнур руками. А цього робити не слід, так як шнур може обірватися і вразити електричним струмом. З цієї ж причини не можна вмикати електроприлади мокрими руками.

- А що ж треба робити?

Обов'язково треба покликати на допомогу дорослих і викликати службу порятунку. А за яким номером це можна зробити? (101)

- Але ніколи не можна ховатися під ліжку, в туалет, у комору, в шафу. Треба бігти до людей, рятуватися самому і рятувати свій дім.

- Електрика – незамінний помічник для тих, хто вміє з нею поводитися. Тому треба вчити правила поведінки, щоб для кожного з вас вона стала добрим другом.

Гра «Наша оселя».

В наочно-дидактичному посібнику зображено макет сучасної кімнати, окремо розміщені закриті картки із зображенням електроприладів. Дитина обирає за бажанням картку і розповідає про основне використання електроприлада, його функції. Встановлює на макеті сучасної кімнати (фото 9.).

Вправа «Що сталося , якби зникла електрика?»

Уявіть на хвильку, що сталося :

- у вашому будинку?
- у дитячому садку?
- у крамницях, перукарнях, лікарнях ?
- на фабриках та заводах?
- на дорогах ?

Електрончик Вдень і вночі біжить по дроту електричний струм. Він потрібен на заводі і фермі, у поїзді та вдома. Щоб отримати електричний струм, люди використовують воду, пару, газ, паливо та атом. Давайте трішки пофантазуємо і уявимо на мить, що кожен із вас за змахом чарівної пилички

перетворився на електричний прилад . Як ви себе почували ? Що дивного помітили? Що ви відчули коли, ви працюєте? Послухайте мою історію.

Переказ історії «Звідки я приходжу?» та складання аналогічних історій про праску, пральну машину, плеєр.

Звідки я приходжу

Моє ім'я — електричний струм. Я приходжу в будинок по електричному дроту. Дріт — це доріжка. Зверху він одягнений у матерчату сорочку. Під ним — гумова сорочка, під якою — жмут тоненьких мідних дротиків. Ось по цих дротиках я й потрапляю в прилади. А одягають дротики у гумову сорочку для того, щоб я не йшов, куди не слід.

Мені доводиться йти довго-довго по вулицях та провулках. Велика вулиця — це дріт, захований у стіні. Ти, звісно ж, бачив лічильник і порцелянові пробки-запобіжники на дошці. Пробки-запобіжники — це електричний сторож. Якщо я сильно нагрію дроти, у будинку може статися пожежа. Ось тоді пробка й каже мені: «Стій! Не пуцу!» — і перекриває дорогу до квартири. Я народжуюся на електростанціях і подротах, захованих глибоко в землі, приходжу до осель, до машин, на заводи й допомагаю людям. Які ж електроприлади я приводжу в дію?

Дидактична гра «Збери картинку».

Діти викладають електроприлади з різних картинок.

Вихователь: Який електроприлад у тебе вийшов? А у тебе?

Діти: Я зібрав пилосос. Я зібрав холодильник.

Вихователь: Перевірте, чи правильно ви зібрали картки.

Діти порівнюють зібрані з різних карток з електроприладами намальованими на картинках.

Вихователь: Тепер пройдіть на місця. Покажіть свої подарунки Електрончику. Електрончик, тобі сподобалися наші подарунки?

Електрончик: Так ,сподобалися. Але я не знаю, для чого вони потрібні.

Вихователь: Зараз хлопці розкажуть тобі, для чого потрібен кожен електроприлад.

Що ти зібрав Вова?

Діти: Я зібрав електроплиту.

Вихователь: Для чого потрібен цей електроприлад?

Діти: Електроплита допомагає готувати їжу...(так розглядаються всі картки, картинки віддаються Електрончику).

Вихователь: Тепер у тебе, Електрончику, є багато приладів помічників, але ними потрібно правильно користуватися!

Вихователь Люди навчилися перетворювати різні види енергії у електричну. Але енергії все одно не вистачає, тому треба її економити.

Бережіть і ви, діти, електроенергію. Будьте гідними громадянами своєї країни!

Блок III

Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань

Дидактична гра «Шлях електроструму»

Мета: Сформувати уявлення дошкільників про шлях електроструму від електростанцій до оселі людини. Ознайомити з тим, що за допомогою електроенергії в помешкання подається тепло, світло. Підвести до усвідомлення, чому потрібно берегти електроенергію. Виховувати ощадливість, заповзятість, бережливість, організованість.

Матеріал : картка з зображенням електростанції, ліній електропередач, оселі людини, стрілки

Хід гри : Дітям необхідно розкласти правильно шлях , який долає електрострум від електростанції до оселі, відповідно використовуючи при цьому стрілки. Розповісти як потрапляє струм до будинку, правила безпеки при користуванні електричними приладами.

Дидактична гра " Знайди і розмісти електроприлади"

Мета: узагальнити уявлення дошкільників про роботу електроприладів та їх використання. Розвивати логічне мислення.

Матеріал: предметних картинок, на яких зображені різноманітні прилади, кімната квартири.

Хід гри:

Діти вибирають із запропонованих предметних картинок, на яких зображені прилади тільки ті, для роботи яких необхідна електрика. Повторюють узагальнювальне слово — електроприлади. Розміщують електроприлади на предметному зображенні кімнати.

Розглядання картинок "Де живе електрика"

Вихователь розповідає, що електрика народжується на електростанції і потім по дротах, наче вода у річках, рухається до кожного будинку, кімнати, розетки. Свою розповідь супроводжує ілюстраціями.

Розвиваюча гра "Добре — погано"

У куточку безпеки розглядають ілюстрації і пояснюють, коли електрика допомагає людині, а коли — створює небезпеку. Повторюють правила користування електроприладами.

Експериментування "Весела електрика"

Вихователь. Справді, електрика, яка живе в розетці, — небезпечна. А сьогодні я познайомлю вас із "доброю" електрикою, яка живе довкола нас. Вихователь тре повітряну кульку клаптиком вовняної тканини, наелектризовану кульку підносить до волосся (звертає увагу на те, як волосся електризується до кульки), потім до перемішаних у тарілці солі й перцю. Перець прилип до кульки. А сіль важча, тому вона залишилася на тарілці. Діти повторюють дослід. Разом роблять висновки про силу електричного заряду.

Експериментування "Кульки посварилися"

Вихователь. Малята, як ви гадаєте, чи дружать ці кульки? (Припущення дітей). Зараз ми перевіримо, чи правильні ваші міркування.

Вихователь спочатку бере одну повітряну кульку, тре її клаптиком вовняної тканини і підвішує на підставці. Потім тре другу і підносить її до першої. Підвішена кулька відлітає (Заряди відштовхуються).

Вихователь. Як бачите, кульки посварилися і тепер відштовхуються одна від одної. Нам треба їх помирити. Як це зробити? (Припущення дітей). Треба з однієї кульки зняти електрику. Для цього ми збризуємо кульку водою. Що бачимо тепер? (Підносить ще раз кульку до підвішеної). Тепер кульки притягуються. Ось ми їх і помирили!

Дидактична гра «Де живе електрика?»

Мета: розширювати знання дітей про електрику, її значення для людини. Закріплювати правила безпечної поведінки з електроприладами. Розвивати мислення. Виховувати інтерес до пізнання навколишнього світу.

Матеріал: лялька, яка працює від батарейки; картинки; перемішані сіль і перець, повітряні кульки, клаптик вовняної тканини.

Вихователь. Діти, погляньте, наша лялька чомусь мовчить. Як ви гадаєте, чому? *(Немає батарейки)*. Поставимо батарейку так, щоб "+" був до "+", а "-" до "-". Працює! А як батарейка змушує працювати іграшку? *(Всередині батарейки живе електрика, яка допомагає іграшці працювати)*. А у вас удома є електрика? Де вона живе? А в нашій групі? *(Відповіді дітей)*.

1.4. Блок IV

«Правила економного використання електроенергії, тепла і води»

Споживайте енергію розумно-
Витрачайте її економно.

Блок IV

«Правила економного використання електроенергії, тепла і води»

Інтегроване заняття «Як Електрончик рятував мешканців країни Марнотратства!»

Мета: сформувати уявлення дошкільників про можливості людства використовувати різні види енергії, особливості вичерпних і невичерпних джерел енергії, ознайомити дошкільників із заходами щодо енергозбереження показати значення енергозбереження, виховуючи почуття власної відповідальності за енергозбереження; прищеплювати дбайливе відношення до природи через розуміння необхідності збереження енергії; формувати у дітей світогляд дбайливого господаря своєї країни; розвивати зацікавленість до проведення заходів енергозбереження; виховувати відповідальність.

Матеріал: дидактична гра: «Вичерпні і невичерпні ресурси», гра «SOS», наочно- дидактичний матеріал «Секрети економії для маленького патріота»

Хід заняття

Вправа «Привітання»

Мета: створення атмосфери довіри, почуття комфорту, налагодження взаємозв'язку з дітьми для подальшої продуктивної роботи.

Стоячи у колі, посміхнутися до учасників та голосно привітатися.

Я всміхаюсь сонечку - здрастуй золоте!

Я всміхаюсь квіточці - хай вона цвіте!

Я всміхаюсь дощику - лийся мов з відра!

Друзям усміхаюся - зичу всім добра!

Звучить сигнал SMS

Вихователь: Нам надійшов лист від мешканців країни Марнотратів в них напевно трапилась якась біда? (вихователь відкриває лист і читає).

«Допоможіть у нас закінчились ресурси, нам холодно, немає тепла, води і світла! Врятуйте нашу планету!»

Вихователь: Діти, що робити? Хто нам допоможе врятувати мешканців цієї планети?

По дроту ходить,

Темряву розгонить. (електрика)

Діти: Давайте покличемо нашого друга Електрончика!

Пальчикова гімнастика «Струм біжить по дротах».

Струм біжить по дротах (по черзі стукають пальчиками однієї руки

Світло несе в квартиру нам, про пальчики іншої руки)

Щоб працювали прилади: (загинають пальці одночасно на

Холодильник, монітори, на обох руках)

Кавомолки, пілосос

Струм енергію приніс (стукають кулаком однієї руки об кулак інший)

З`являється Електрончик.

Електрончик: Привіт, малята! Я радий вас вітати! Що у вас трапилось?

Відповіді дітей

Електрончик: Якщо трапилась біда, то потрібно... (відповіді дітей)

Будемо подорожувати, країну марнотратців рятувати.

Психогімнастика «Чарівна подорож»

Вихователь: Електрончику, розкажи нам про цю планету, а то ми про неї ніколи не чули!

Електрончик:

«Колись країна Великих Марнотратців була однією з найбагатших у всьому космічному просторі. Але її жителі не вміли цінувати те, що мали. Використовували і й одразу, не думали про майбутнє. Їм здавалося, що багатства їхніх планет невичерпні, всього в них завжди буде вдосталь. І тому незакручували крани, вдень і вночі у них горіло світло і були ввімкнені всі прилади (навіщо зайвий раз вимикати, а потім знову вмикати.) Речі служили їм недовго, поки не набридали. А коли це ставалося — відразу відправлявся на смітник. Кожного дня вироблялося, продавалося і купувалося щось нове. А тим часом росли і росли звалища машин, телевізорів, холодильників, меблів, одягу,

килимів... Всього й не перелічити! Вони щедро сипали грошима і ніколи не замислювалися над ціною. Доки ціною не стало саме життя, доки не вичерпалися всі природні і створені людьми багатства... Зараз всі мешканці цієї країни зіткнулися з катастрофічними наслідками свого марнотратства... Жителі у відчаї... Вони нічим не можуть допомогти одне одному...

Це була найяскравіша планета у всій галактиці. Вона завжди світилася: і вдень, і вночі, мов новорічна ялинка. Тому її навіть називали другим сонцем, і її жителі страшенно цим пишалися. Щоб підтримувати цей статус вони створили величезну мережу електростанцій (теплових, атомних, гідроелектростанцій), яка, мов сітка, охопила планету. Своя електростанція була у кожному місті, селищі і навіть селі! Вони не жаліли запасів газу, дров, вугілля, торфу.

Жителі ніколи не вимикали світло, завжди вмикали газ на повну, щоб яскравіше горіло. Планета була трохи далі від сонця, ніж усі інші, і на ній було холодніше. Тому енерготрати вдома мали безліч обігрівачів, камінів, пічок, і часто все працювало одночасно...

Вихователь: То, що ж сталось з цими мешканцями?

Електрончик: Одного дня всі електростанції просто зупинилися. Від перенапруги. А разом з ними і все, що працювало від електрики. До того ж атомні електростанції забруднювали середовище. Гідроелектростанції виснажили річки, через це утворилися болота. Стали хворіти люди. Майже не залишилось запасів вугілля, нафти, природного газу, тобто природного палива.

Діти: А як ми зможемо допомогти марнотратцям?

Електрончик: А допоможуть нам енергоресурси. Енергетичні ресурси на цій планеті є. *Енергетичні ресурси* — це паливо чи енергія, що можуть бути використані людьми в промисловості і в побуті. Існують *вичерпні ресурси*.

Тобто ті які можуть закінчитися і до яких ви так не бережливо ставилися. Це – вугілля, нафта, природний газ. А є ще й *невичерпні ресурси*, тобто ті, які будуть завжди. Це енергія води, сонця, вітру.

Дидактична гра «SOS»

Мета: Продовжити закріплювати знання про ресурси зокрема енергетичні та

природні. Звернути особливу увагу на скінченність багатьох видів природних ресурсів. Навчати розуміти й установлювати взаємозв'язок і взаємозалежність: стане менше природних ресурсів — гірше буде всім — і людям, і в цілому планеті Земля. Виховувати почуття господаря, раціональне, вдумливе ставлення до природи та енергоносіїв.

Матеріал: Предметні малюнки всіх видів ресурсів для кожної дитини по два круги — червоний і зелений; табличка «SOS».

Хід гри:

Електрончик демонструє табличку «SOS» у руках. Він каже:

— Сьогодні я рятувальник природних і енергетичних ресурсів. Чи визнаєте їх? (Діти називають.) Запрошую всіх вас так само стати маленькими рятувальниками. Адже багато ресурсів зменшуються, зникають зовсім. Особливо їх стає менше, коли люди погано, легковажно до них ставляться: засмічують озера й річки (вони висихають), не економлять електроенергію, розводять багаття (стає менше рослинності), відстрілюють тварин (деякі види зникають), вирубують ліси (стає менше грибів, ягід, тварин і птахів) і т. д. Адже є такі ресурси, які відновити неможливо: дерева можна посадити, а вугілля в землю недодати. Зараз я покажу вам малюнок. Якщо на ньому зображено той ресурс, який можна відновити, показуйте зелений кружок, а якщо не можна — червоний. Причому після показу кружків одразу потрібно казати «SOS» (врятуйте) і свій варіант порятунку.

Ведучий показує картинки:

- ліс — діти (*поодиночі, доповнюючи одне одного*) показуй зелений кружок і кажуть: «Потрібно берегти рослини, висаджувати молоді дерева»;
- риба в річці — зелений кружок, слід зберігати водойми чистими, не ловити рибу сітями;
- вугілля, залізо, золото, срібло, нафта — червоний кружок ці ресурси потрібно берегти для своєї країни, розумно і використовувати.

Кожному рятувальникові Електрончик дарує своє велечезне «спасибі!»

Діти, давайте навчимо марнотратців правил економії електроенергії.

Розгляньте ці правила і спробуємо їх розповісти . Діти розглядають зображення на картинці, називають правило. Розміщують картинки в кишеньках наочно-дидактичного посібника «Секрети економії для маленького патріота» (фото 10) Економія електроенергії має стати звичкою кожного жителя планети. Це не так складно, як може здатися. Просто вимикайте з розеток прилади, якими в цей момент не користуєтесь. Кожен з вас знає, що будинки є найбільшими в споживачами електроенергії. В них кожного року використовується величезна кількість енергії на освітлення і побутові прилади різного призначення. Простота і доступність електроенергії породили у багатьох людей уяву про невичерпні наші енергетичні ресурси, притупили почуття необхідності її економити.

Встановлено, що достатньо великий об'єм спожитої в побуті електроенергії втрачається через не економність споживачів. Неважко підрахувати, яку кількість товарів можна було б виробити за допомогою цієї енергії.

Дуже добре те, що у багатьох сім'ях контроль за споживанням електроенергії доручено дітям. Чи потрібно пояснювати, що такі уроки господарського відношення до енергоресурсів для майбутніх робітників, інженерів, лікарів, педагогів (*важко перерахувати можливі ваші майбутні спеціальності*) во істину неоціненні?! Хоч, уроки ці не проходять безслідно і для дорослої людини. Звичка берегти енергію, тепло, воду, паливо відгукнеться неодмінно і там, де вона працює. А чи знаєте ви, що кожен житель Німеччини автоматично виключає світло, виходячи з кімнати, навіть на декілька хвилин?! Він просто не може зрозуміти, навіщо повинно горіти нікому не потрібне світло.

Отже, правило 1.

Світло будемо зберігати без потреби не вмикати, а як вийдемо із кімнати завжди будемо вимикати!

правило 2. Спати лягаєш, електричні прилади вимикаєш, в режимі очікування не залишаєш!

Електрончик. Діти, погляньте , що сьогодні я приніс в подарунок

жителям Марнотратів. Електрончик показує економну електролампу. Що це ?

В наш час вчені осучаснили звичайну електричну лампу і винайшли лампу економку. Як ви гадаєте, чому вона так називається? Так, тому що вона економить електроенергію і споживає її дуже мало. А служить людині значно довше. Ось такий вона має вигляд .

Розгляд енергозберігаючої лампи.

(фото 11).

Отже, щоб економити енергію правило останнє запам'ятай:

правило 3. Світло не втрачай, енергозберігаючу лампу придбай!

Бруд і пил знижують освітленість в приміщенні. Тож для того, щоб світліше було в нашій оселі необхідно частіше мити лампи, вікна, плафони, світильники. Ще не забудьте зняти з підвіконня великі рослини і не закривати вдень штори, раціонально використовуйте природне освітлення.

Правило 4. Частіше мийте лампи, плафони і вікна.

Гра-етюд «Як би я була лампою (світильником, люстрою, бра, вікном). Що я відчула , коли мене помили?»

В країні Марнотратів є багато побутових приладів , але не всі жителі знають правила їх економного використання. Отож, діти підкажіть, як правильно користуватись холодильником. (припущення дітей). **Розумно користуйтесь холодильником!** Треба завжди пам'ятати, що відкривши холодильник і роздумуючи, що б там взяти, ви втрачаєте стільки, скільки коштує те, що ви з'їсте. Не залишайте надовго дверцята холодильника відчиненими, та не кладіть гарячі страви до нього, щоб холодильник споживав менше електроенергії. Холодильник не можна встановлювати біля батарей, гарячих плит.

Правило 5. Холодильник встановлювати в самому прохолодному місці квартири, уникати частого відкривання дверцят.

Дидактична гра «Склади електроприлади»

Електрончик. У жителів країни Марнотратів є пилососи, в середині яких є фільтр, що затримує пил. Якщо фільтр вчасно не міняти і не чистити, то нашим пилососам дуже важко працювати. Вони споживають багато електроенергії.

Правило 6. Не забувайте міняти або чистити фільтри пирососа.

Діти , ви всі любите переглядати мультики, грати комп'ютерні ігри на комп'ютері. Чи знаєте ви, що і комп'ютер також вміє економити електроенергію. Для цього потрібно налаштувати в комп'ютері режим енергозбереження, при якому можна заощадити достатньо електроенергії. Всі комп'ютери, що випускаються на сьогоднішній день, підтримують такий режим

Правило 7. Налаштуй в комп'ютері режим енергозбереження

Як вправно перуть одяг наші пральні машини. Але і їх роботу необхідно також регулювати. Завантажувати одяг у пральну машину необхідно відповідно інструкції. Якщо ми кладемо лише одну кофтинку у пральну машину, машина даремно витрачає електроенергію.

Правило 8. Завантажуй повністю пральну машину!

Отже, енергоресурси у марнотратів ми врятували , правил економії енергоресурсів навчили . Я впевнена, що вони будуть дуже нам вдячні. Тепер можна завершити нашу подорож .

А зараз пропоную вам малята, залишити жителям країни правила у вигляді схем, щоб вони ніколи даремно не витрачали такої дорогоцінної енергії. І відправимо їх до мешканців країни Марнотратів.

Малювання «Правила економії у схемах» (фото 13)

Електрончик:

Ти пам'ятай правила завжди!

Щоб не сталося раптом біда,

І неприємність не прийшла,

І десь раптом знайшла тебе.

Адже треба не тільки знати

А постійно виконувати!

І якщо ви будете дотримуватися цих правил, то енергія буде вашим другом.

Інтегроване заняття
«Як Електрончик навчав економити і берегти енергію!»

Мета: сформувати уявлення про раціональне використання електроенергії, води і тепла. Розвивати сприйняття, уяву, артистичність дітей. Прищеплювати дбайливе відношення до природи через розуміння необхідності збереження енергії; формувати у дітей світогляд дбайливого господаря своєї країни; розвивати зацікавленість до проведення заходів енергозбереження; виховувати відповідальність за збереження електроенергії у своєму домі, країні; вміти правильно її використовувати.

Матеріал: дидактична гра: «Вичерпні і невичерпні ресурси», наочно-дидактичний матеріал «Секрети економії для маленького патріота» таблички з назвами зупинок, карта країни «Електроенергія», пам'ятки споживачу електроенергії, магнітофон з записами мелодій, звуків, макет поїзда

Хід заняття:

Електрончик:

- Сьогодні наші малюки я пропоную вам вирушати в подорож по країні «Електроенергія», щоб навчити мешканців країни марнотратів і нас з вами основних правил збереження енергії.

(Звучить музика: стук коліс потягу. У потязі з'являється дівчинка у формі провідниці).

Провідниця. Шановні подорожуючі! Я рада вітати вас на своєму потязі. І перша наша зупинка, на яку ми прибули називається «Економіст».

Начальник станції. Шановні пасажири. Мені приємно вам повідомити, як економити і берегти електроенергію, і чому це справа всіх і кожного. Що ж, шановні діти. Кожен електроприлад споживає різну кількість енергії. В наших магазинах є електроприлади, які ми називаємо економними, тому що вони споживають мало енергії. Позначені вони літерами А, А+, А++. Тому при покупці будь-якої техніки на це потрібно звертати увагу.

Електрончик: *Отже, правило 1.*

Техніку класу А придбай, енергію даремно не витрачай!

Давайте розглянемо наші картинки і знайдемо відповідне правило. Діти розглядають зображення на картинках, і називають правило. Розміщують картинку в кишеньках наочно-дидактичного посібника «Секрети економії для маленького патріота»

- Що ж діти, продовжуємо далі нашу подорож (*звучить музика*).

Провідниця. Наступна наша зупинка «Зберігаємо тепло».

Начальник станції.

Всім відомо як важливо зберігати тепло в наших квартирах. Діти, як ви гадаєте, чому? Так, звісно, для того щоб тепло потрапило в наші домівки, потрібно витратити багато електроенергії, і якщо ми будемо зберігати тепло, то будемо берегти електроенергію. Ми іноді чуємо від дорослих, що наш дім дірявий. Чому так говорять?

Електрончик Говорять, що дім дірявий, бо йде витікання тепла із квартири.

Попри те, що будівельники отримують не досить якісні деталі — панелі, віконні рами, вони до цього додають ще й свої огріхи: погано замазують стики, іноді перекошують вікна. Тож виходить будинок, який ми називаємо дірявим.

У сучасних будинках — подвійні рами вікон, під покрівлею є— повітряний простір, у під'їзді — подвійні тамбури.

Підраховано, що тільки через неущільнені балконні двері тепла вивітрюється стільки, скільки вивітрювалося б через дірку у стіні розміром з нашу долоньку .

Начальник станції. Замість проведення робіт з утеплення приміщень деякі мешканці для створення у домівках комфортної температури додатково застосовують електроопалювальні прилади (коміни, радіатори, конвектори). Все це викликає нові витрати електроенергії, у яких часто немає потреби, якщо своєчасно підготувати вікна та двері до зими.

Діти , як ми можемо закрити ось ті дірочки у вікнах і дверях.

Електрончик: Отже, правило 2.

Замініть старі вікна, або утеплюйте старі!

Давайте спробуємо з вами утеплити наші вікна. Виконується **аплікація**

«Утепли вікно» (смужками паперу «утеплюється» зображення вікон, вихователь звертає увагу на щільне приклеювання смужок)

Начальник станції. А для того щоб наші батареї могли без перешкод віддати тепло дуже важливо не закривати її меблями, шторами, декоративними підвісками. Радіатори опалення, закриті занавісками чи невдало розтавленими меблями, більше гріють вулицю, чим оселю . Цупкі штори згодяться, щоб на ніч закрити ними вікно, тоді вони затримують тепле повітря в кімнаті. Втримати тепло в кімнаті допоможе і килим на підлозі. За батареями важливо встановити дзеркальний екран, який як дзеркало відбиватиме тепло і спрямовуватиме його в кімнату .

Електрончик: *Отже правило 3.*

Не закладайте батареї меблями! Встановлюйте дзеркальні екрани.

Вправа «Встановимо дзеркальний екран». Вихователь разом з дітьми встановлює дзеркальний екран за макетом батареї . Більша частина теплової енергії йде на те, щоб перекрити збитки тепла. Бережіть тепло!

Електрончик: *Отже правило 4.*

Під час провітрювання, відчиняйте вікна широко на декілька хвилин!

- Діти, чому так потрібно робити, як ви гадаєте? Тому що, на короткий час, широко відчинене вікно краще провітрить кімнату і збереже тепло.

Електрончик: *Отже правило 5.* Опускайте на ніч жалюзі!

- Щоб наше тепло в оселі вночі не витікало крізь вікно, потрібно вікно на ніч закривати шторами або жалюзями.

Провідниця. І наступна наша зупинка «Довідкове бюро».

Начальник станції. Чому говорять: «Бережи воду — збережеш електроенергію»?

Електрончик: *Отже, правило 6.* Набирай воду у склянку, коли чистиш зуби!

- Так , ми зможемо економити воду. Економимо воду - економимо електроенергію. Діти як ви гадаєте, чому? Звісно, тому щоб у ваш будинок надходила тепла вода її потрібно нагріти, а для цього використовується велика

кількість електроенергії Вода не сама приходиться у наші багатоповерхові будинки. Потужні насоси, які приводяться у рух електричними моторами, піднімають воду на потрібну висоту. Якщо одна людина протягом року закручуватиме кран, коли чистить зуби, так вона збереже невеличке озеро! Як ви гадаєте, чи потрібно, миючи руки, відкручувати кран до кінця?

Практична вправа «Чистимо зуби правильно» (фото 12)

- Діти, а як ми ще можемо економити воду, яка надходить у наші будинки, щоб

зменшити споживання електроенергії? Звичайно, не залишаючи відкритими водопровідні крани. Якщо добре не закрутити кран, то за добу може натекти ціла ванна води!

Електрончик: Правило 7.

Закривай міцно кран!

- Діти, як ви гадаєш, що економніше: щодня приймати душ чи ванну? (Відповіді дітей)

Вихователь: Діти, чи однаково: що в душі вода ллється, доки ви його приймаєте, що доки набирається у ванну. Тільки у ванні ще трохи поніжишся.

Діти , як ви гадаєте, коли ми зможемо більше зекономити води? Поміркуйте, чим сильніший струмінь води, тим більше води витікає.

А тепер порівняйте, скільки води витрачається, коли ви приймаєте ванну і коли душ. Здогадалися, як це зробити ?

Дидактична гра «Порівняй»

Розгляньте зображення і поставте у квадратику відповідний знак, вказавши, де більше витрат коштів та енергії на постачання та підігрівання води.

Електрончик: Отже правило 8.

Користуйся душем, а не ванною!

Що ж діти, подякуємо начальнику станції і продовжуємо далі нашу подорож (звучить музика).

Провідниця. І наступна кінцева зупинка «Економка».

Начальник станції. Ми раді вас вітати на кінцевій станції і пропоную цікаве

і водночас корисне завдання.

Практична інтерактивна вправа: «Енергозбереження в побуті»

Робота в малих групах. Діти одержують конверт із фотографіями побутових приладів. Необхідно подумати й запропонувати свої практичні способи економії електроенергії в побуті. Набір передбачуваних відповідей- підказок перебуває в другому конверті.

Підказки:

1. Перед кип'ятінням не заливати до країв. Налийте стільки, скільки потрібно вам зараз.

(електрочайник)

2. Посуд зі скривленим дном «краде» до 40-60 відсотків електроенергії.

(комфорки електропічки)

3. Встановлювати в самому прохолодному місці квартири.

(холодильник)

4. Намагайтеся не пересушувати білизну.

(праска)

5. Частіше викидайте сміття з контейнера для його збору, промивайте або міняйте фільтри *(пилосос)*

6. Пішли на роботу або на навчання, розсудливо відключити дорогу техніку.

Так ви продовжите ресурс устаткування й знизите енергоспоживання квартири.

(комп'ютер)

Електрончик: наша подорож по країні енергетики була пізнавальною.

Давайте, діти, пригадаємо правила економного використання енергії.

(Відповіді дітей)

На землі, у домі вселюдському —

Протиріч і негараздів тьма.

Будьте, люди, бережливі в ньому!

І тоді достатньо буде всім світла, води й тепла!

Отож . пам'ятаймо , діти:

«Правила вивчай - енергію зберігати не забувай!»

Блок IV

Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань

Дидактична гра «Природні і енергетичні ресурси»

Мета: Формувати в дітей уявлення про природні ресурси: що означає слово «ресурси», що належить до природних ресурсів. Уточнити відомості про важливість природних ресурсів для економічної діяльності й життя взагалі. Виховувати дбайливе ставлення до природних ресурсів.

Матеріал: Чотири демонстраційні картини із зображеннями води, землі, рослини, тварини. Чотири картки з великими літерами В, З, Р, Т. Предметні малюнки всіх видів природних ресурсів: джерела, риби, водорості, корисні копалини, рослини, тварини. Табли

чка зі словом «Ресурси».

Зміст: Електрончик повідомляє, що завітав у гості до дітей із дуже цікавим словом «ресурси». У нашу мову це слово прийшло з Франції. Воно позначає цінності, запаси, щось дороге. Існують трудові ресурси — трактор, книга, комп'ютер. Їх виготовили люди. А є природні ресурси — їх нам дарує природа. Вони теж різні: водні (дарує вода), земельні (дарує земля), рослинні (дарують ліси, поля), тваринні (дарує нам живий навколишній світ). Електрончик показує дітям чотири демонстраційні картини та їхні початкові літери, а потім пропонує всім розглянути предметні картинки в себе на столиках. Як тільки, наприклад, він назве літеру «В», підходять і відповідно прикріплюють на стенд малюнки лише ті діти, у яких опинилися зображення водних ресурсів. Потім діти разом із Електрончиком згадують казки, у яких ідеться про природні ресурси: «Казка про рибалку й рибку» («В»), «Царівна-жаба» («В»), «Трое ведмедів» («Р» — ліс), «Снігуронька» («В»), «Дюймовочка» («З»), «Лисиця, Заєць і Півень» («Т») і т. д.

Вправа «Чарівні перетворення»

Мета. Формувати уявлення дітей про те, що природні ресурси виконують

важливу економічну функцію, приносять дохід і користь людям. Виховувати дбайливе ставлення до речей, зроблених людськими руками.

Матеріал. Картки-кружечки, на кожній із яких написано по одній букві: П (природні ресурси), Р (рукотворний світ) Е(енергоресурси). Ілюстрації із зображеннями природних ресурсів і предметів, зроблених руками людини (рукотворного світу).

Хід гри: У руках у дітей — по дві картки-кружечки (з двома літерами). У Електрончика — ілюстрації із зображеннями природних ресурсів і рукотворного світу. Він каже: «Ми з вами вже знаємо, що природа дарує нам ліси, річки, гори, пустелі, сонечко та хмаринки, дощ і сніг. А люди користуються цим і створюють блага, тобто рукотворний світ. Зараз я покажу вам різні малюнки. Побачивши природний ресурс, покажіть кружок із літерою "П". Якщо цей предмет зроблено руками людини, підніміть кружок із літерою "Р", якщо це енергоресурс - кружечок з літерою "Е"».

На малюнках показано: ліс, меблі, річку, море (курорт), консерви, компот із ягід, квіти в крамниці, воду, що тече з крана, енергоресурси тощо. Як варіант можна зробити три коробочки з літерами «П», «Р» і «Е» — діти намагаються правильно розкласти картки в них.

На завершення всі проходять по кімнаті групи і не тільки називають предмети й речі, але й розповідають, із яких ресурсів їх зроблено.

Дидактична гра «Водопровідник»

Мета. Поглибити знання дітей про економне використання води та її збереження. Виховувати бережне ставлення до води.

Правила гри. Відповідати за викликом вихователя. Перш ніж закрити картинку фішкою, розповісти про її зміст.

Хід гри :

Дітям роздаються картки із зображенням сюжетів раціонального та нераціонального використання води. Закриваються синьою фішкою картинки з раціональним, і червоною — з нераціональним використанням води.

Дидактична гра «Електропровідник»

Мета. Поглибити знання дітей про економне використання електроенергії та її збереження. Виховувати бережне ставлення до енергетичних ресурсів.

Правила гри. Відповідати за викликом вихователя. Перш ніж закрити картинку фішкою, розповісти про її зміст.

Хід гри :

Дітям роздаються картки із зображенням сюжетів раціонального та нераціонального використання електроенергії. Закриваються синьою фішкою картинки з раціональним, і червоною — з нераціональним використанням електроенергії.

Дидактична гра «Теплопровідник»

Мета. Поглибити знання дітей про економне використання тепла та його збереження. Виховувати бережне ставлення до тепла .

Правила гри. Відповідати за викликом вихователя. Перш ніж закрити картинку фішкою, розповісти про її зміст.

Хід гри :

Дітям роздаються картки із зображенням сюжетів раціонального та нераціонального використання тепла. Закриваються синьою фішкою картинки з раціональним, і червоною — з нераціональним використанням тепла.

Бесіда на тему «Звідки у нас вода?»

Діти, послухайте загадку і відгадайте її.

Я і хмара, і туман, І струмок, і океан, І літаю, і біжу, І скляною бути можу.

(Вода.)

Чи замислювалися ви, звідки в наших будинках береться вода? Для зберігання води за містом будується велике водосховище. Цю воду не можна пити. Вона надходить по каналах і трубах у лабораторії. Там вона очищується, фахівцями знищуються шкідливі та небезпечні мікроби. Вже чиста вода за допомогою насосів надходить до квартир. Там, де немає водопроводу, воду беруть з колодязя, черпають з річки, озера. Як добре тим, у кого є водопровід. Потрібна вода — відкриваємо кран. Закриємо — води немає.

Розгляньте малюнок. Опишіть, для чого потрібна вода. Але художник не зміг намалювати всі ті випадки, в яких потрібна вода. Давайте всі разом розповімо одне одному, де ще вона використовується.

Проблемна ситуація «Як берегти воду?»

У нас в Україні велика кількість джерел. Саме з них беруть чисту воду і продають у магазинах. Із цією метою також бурять глибокі свердловини. Скажіть, яку воду купують ваші батьки?

Уявімо на одну хвилину, що на нашій планеті Земля зникла вся вода. Що станеться з людьми, тваринами, рослинами? *(Доповніть відповіді дітей.)*

Опишіть, як слід берегти воду:

- струмки, річки, моря;
- воду в квартирі;
- воду на відпочинку.

Гра-вправа

«Яка буває вода?» *(Річкова, морська, джерельна; тепла, холодна, окріп, лід; чиста, забруднена...)*

Висновок: вода може бути в різних станах, різної температури.

План
роботи гуртка економічного спрямування
групи №7 « Юні економісти »
на 2014-2015 н.р.

Кількість дітей: 10-12

Вік вихованців: 5-й рік життя (середній вік).

Керівники: вихователі Швець В.П., Терешко Т.В.

Час проведення – щовівторка, 15.30

Мета: формувати у дошкільників елементарні економічні знання, економічну культуру, трудову та моральну творчу мотивацію, уміння правильно орієнтуватися у різних життєвих ситуаціях шляхом використання різних форм організації дитячої діяльності, спрямовану на формування навичок економічного мислення у дітей з урахуванням сучасних соціальних умов.

Дата	Зміст роботи	Форма проведення
Вересень		
16.09.14 23.09.14	Добірка методичного та ігрового матеріалу	
Жовтень		
07.10.14 14.10.14 21.10.14 28.10.14	Сонце і пори року. Чи однаково змінюються пори року по всій планеті. Старі і нові методи збереження тепла в приміщенні. Як зменшити втрати тепла.	заняття заняття заняття заняття
Листопад		
04.11.14 11.11.14 18.11.14 25.11.14	Вода – дар, без якого не прожити. Властивості води. Вода як джерело енергії. робота гідроелектростанції. Як вода виробляє світло.	заняття заняття заняття заняття
Грудень		

02.12.14	Що ми можемо зробити для економії, збереження і очищення води. Акція «Бережи кожна краплину!»	заняття
09.12.14		заняття
16.12.14		заняття
23.12.14		заняття
Січень		
06.01.14	Історія вивчення електричного струму. Електроенергія на службі у людини. Попередження нещасних випадків при користуванні електроенергією.	заняття
13.01.14		заняття
20.01.14		заняття
27.01.14		заняття
Лютий		
03.02.14	Електроенергія. Як і де вона народжується. Види електростанцій. Які електростанції є в Україні.	заняття
10.02.14		заняття
17.02.14		заняття
24.02.14		заняття
Березень		
03.03.14	Які електроприлади є у вашому домі? Як ви ними користуєтеся? Електроприлади. Правила безпечного користування ними	заняття
10.03.14		заняття
17.03.14		заняття
24.03.14		заняття
Квітень		
07.04.14	Виготовлення і розповсюдження листівок «Чи економна ваша лампочка?» Конкурс малюнків «Якби не було Сонця»	заняття
14.04.14		заняття
21.04.14		заняття
28.04.14		заняття

1.5. Блок V

«Енергія майбутнього»

На землі, у домі вселюдському —
Протиріч і негараздів тьма.
Будьте, люди, бережливі в ньому!
І тоді достатньо буде всім тепла!

Блок V «Енергія майбутнього»

Інтегроване заняття : «Подорож Електрончика в майбутнє»

Мета: Навчити дітей раціонально використовувати електроенергію; дати знання про джерела енергії; актуалізувати уявлення про використання альтернативних джерел енергії. З'ясувати вплив господарської діяльності людей на довкілля. Поглибити знання про користь та шкоду електроенергії;

Розвивати увагу, мислення, пам'ять дітей; вдосконалювати вміння аналізувати і порівнювати інформацію й запропонувати шляхи покращення ситуації на рівні окремої людини та суспільства в цілому.

Виховувати шанобливе ставлення до своїх однолітків за допомогою колективної роботи. Виховувати активну позицію та бажання вести активну боротьбу щодо енергозбереження та екологічної безпеки довкілля

Обладнання: наочно- дидактичний матеріал «Секрети економії для маленького патріота», макет машини часу, матеріали для дослідів, костюми **казкових персонажів** , картки з зображенням побутових електроприладів, правила економії енергоресурсів

Хід заняття:

Вихователь Діти , сьогодні Електрончик прислав нам СМС-повідомлення , давайте його прочитаємо.

«Любі діти, ви вже подорослішали. Зараз вас багато чого цікавить. Ви подорожували зі мною, малим Електрончиком, по усій мапі України і дізнались вдосталь цікавих речей про місце народження струму, шлях його роботи, роботу електроприладів, в яких він живе та правила економії енергоресурсів. Я гадаю, що вам сподобались наші мандрівки і ви дізнались багато чого цікавого.

Сьогодні, я пропоную вам подорожувати машиною часу у майбутнє. Чи хочете ви дізнатись, як зміниться світ електрики з часом ?

Діти, чи згодні ви вирушити у майбутнє разом з Електрончиком.? Отож , вирушаймо у подорож. Діти розташовуються в макеті машини часу.

Заплющимо оченята і вимовляємо чарівні слова «Еле-еле-тру-мо-мо, у

майбутнє потрапляємо»

Психогімнастика «Політ» Діти, а що ви бачили під час польоту? Яких героїв зустрічали? У яких місцях побували? (відповіді дітей)

Отже, ми потрапили з вами на планету за сотню років вперед. Відкриваємо нашу чарівну книгу Електрончика. Що ми бачимо? Як винахідники навчилися використовувати силу зеленої екологічно чистої енергетики?

Електрончик

Добрий день вам , добрі дітки,

Добрий день і добрий час

З успіхами у науці

Познайомлю я вас.

Діти, погляньте, які високі стоять вітряки. Як ви гадаєте, для чого вони потрібні? (припущення дітей , фото 14).

Розкажу про енергію я вам залюбки.

Кмітливі малюки.

Щоб зробити енергію –

Поставим вітряки.

Так, винахідники навчилися використовувати енергію вітру. Вітер крутить величезні вітряки, а ті виробляють енергію. Отож це - вітрові електростанції.

Дослід з повітрям (фото 15).

Друже мій, люби життя.

Люби людей, природу.

АЕС - відкинь у забуття.

А ВЕС - збудуй на ньому

На нашій планеті є багато морів. Як можливо використати їх енергію? (припущення дітей) Погляньте, люди навчилися отримувати енергію з морських припливів. Тобто хвилі перетворюються на енергію. Оце і є закон збереження енергії. (рис 1.10.)

рис 1.10.

А тут люди навчилися здобувати енергію сонячних променів . Адже сонячні промінці дуже пекучі, особливо влітку. Щоб не марнувати сонячне світло, винахідники будують з дзеркал спеціальні печі і ловлять те світло . А потім використовують його. (рис 1 .11.)

Гра-дослід «Злови сонячний промінчик»

Сяє сонце променисте,
Веселкові барви сяють.
А машини супермодні
Сонячні батареї мають.
Ми бажаєм вам завжди
Мрії в дійсність привести.
Сонця промені хай зігрівають вас,
Геліо батареї – сьогоднішній час.
Послухайте друзі
Хай чує весь світ –
Енергія сонця
Шле нам привіт!

Рис 1.11

Погляньте, вчені зуміли побудувати безпечні електростанції у місцях на планеті, де виникають гейзери. На планеті повно-повнісінько гарячих джерел – вони дають енергію.

Нехай земля квітує всюди,
Природу збережімо люди.
Щоб не трапилось біди –
Чисту енергію треба берегти.

А як же осучасняться наше електроприлади? Давайте пофантазуємо.

Гра-фантазування «Прилади майбутнього»

На аркушах паперу пропоную вам малята намалювати, електроприлади у майбутньому. Діти обирають картки з зображенням електроприладів і продумують, як би вони змінили їх функції. Як змінити електроприлади, щоб вони раціональніше використовували електроенергію. Малюють зображення приладів, аргументуючи свій малюнок, свій вибір (рис 3.3.16, 3.3.17).

Хтось обережно постукав у двері. **Прихід казкових персонажів.** Діти, погляньте, які дивні створіння завітали до нас у гості. Хто вони? Давайте запитаємо.

- Ми маленькі картаті бобромеді. Привіт малята, ми прилетіли до вас на чарівному космічному кораблі з планети співочих метеликів. Нам потрібна ваша допомога.

Що трапились кумедні бобромедики?

Ми живемо на планеті співочих метеликів. Влітку доглядаємо вухатих бджіл на безмежних квіткових полях і здобуваємо мед. А взимку засинаєм. Так ми проіснували на цій планеті сотні тисяч років. Будували міста, вдосконалювали пасіки. Останнім часом бобромеді стали дуже нерозумно розтринькувати енергію. Ми не берегли її – світили світло вдень і вночі, не економили воду і тепло...

- Це дуже погано. Економити тепло , воду і електроенергію дуже важливо і необхідно. Наші малята вже засвоїли правила економії енергоресурсів. Нагадаємо бобромедикам.

Вправа «Як економити енергоресурси?»

Діти взявши відповідне зображення з правилами економії енергоресурсів, називають його і співвідносять з характерним знаком економії.

Дякуємо малята за цікаві і корисні поради. Через те що ми не берегли енергію нашу планету захопилт найстрашніші мешканці цієї галактики – жуки-холодці. Цієї зими, коли ми всі позасинали. Вони порозчиняли навстіж усі наші вікна і двері. повмикали всі-всі лампи, праски, магнітофони, обігрівачі в наших хатах. А головне – напустили холоду всередину наших електростанцій.

- А які у вас електростанції – чи не атомні, часом?

Ні-ні, наші електростанції музичні.

А що невже такі електростанції існують ? Ви про такі чули малята?

Так. На них живуть співочі метелики. Вони дуже гарно співають, а спеціальне обладнання перетворює музичну енергію на електричну. Та коли мороз проник на електростанції, метелики перетворилися на лялечки і перестали співати. Тепер зима не скінчиться ніколи, холодці житимуть у наших домівках, а всі бобромеді спатимуть довіку.

Діти , як ми можемо допомогти бобромедикам ? Як нам розбудити співочих метеликів ? Як відновити роботу електростанцій , що перетворюють музичну енергію на електричну ? (припущення дітей)

Я гадаю маленькі марнотрати, що ми можемо вам допомогти . Але пообіцяйте, що віднині ви будете заощаджувати кожен електрончик вашої

електроенергії. Я знаю, що у вас є мікрофон з'єднаний з головною станцією та пульт керування музичними електростанціями. А наші малята вміють гарно співати. Ми можемо вам гарно заспівати пісню і записати її на диск. Гадаю , ваші метелики почувши чудовий музичний привіт прокинуться і відновлять роботу електростанцій. Малята, заспіваємо гарно для бобромедиків, врятуємо їхню планету?

Виконання пісні « Чиста енергія - наше майбутнє»

Нехай земля квітує всюди,
Природу збережімо люди.
Щоб не трапилось біди –
Чисту енергію треба берегти.
Ви світ обійдете й своїми руками
Збудуєте щасливе життя.
Запам'ятай! Лиш альтернативна енергія
Омріяним зробить твоє майбуття!
За всяке діло беріться сміло,
І не марнуйте ви свій час.
Гайда вперед. Бігом за діло
Чиста енергія чекає на вас.
Ми будем нести людям квітку надії,
Бо давно уже це увійшло в наші мрії.
Енергія нова хай буде повсюди,
Подякують нам за це усі люди.
Не чисте повітря, у ґрунті нітрати.
І слово «Чорнобиль» нам страшно згадати.
І щоби на світі не сталось біди,
За чисту енергію голосуємо ми!
Напевно, всі ми любимо природу,
Милуємось її чарівною красою.
Давайте скажемо всі, хоч на мить:

«Чиста енергія – нам з нею жить!»

- Дякуємо малята. Ви нам дуже допомогли. Нашим метеликам дуже сподобається ваше музичне привітання. І ми зможемо врятувати нашу планету. Тепер ми будемо дуже заощадливі і не тринькатимемо світло, тепло і воду.

Гра «Побажання»

А зараз ми посміхнемося,

Міцно за руки візьмемося,

І один одному на прощання,

Ми подаруємо побажання...

Отож, час повертатись у садочок, вирушаймо у подорож у наше сьогодні і завжди пам'ятатимемо як важливо економно використовувати світло, тепло і воду. Діти розташовуються в макеті машини часу.

Блок V

Дидактичні завдання на закріплення та узагальнення знань

Дидактична гра «Поїзд економії Електрончика»

Мета. Узагальнити у дітей уявлення про шляхи економного використання електроенергії, уточнювати знання про використання екологічно чистої енергетики, та її значення у житті людини. Розвивати вміння дітей визначати позитивні якості особистості, пояснювати можливі причини та наслідки негативного ставлення до людей, що оточують нас. Виховувати у дошкільнят повагу до людей, вміння співпереживати, розуміти інших, бажання допомогти.

Матеріал. Поїзд з картону або цупкого паперу, віконечка у вагончиках якого зроблені у вигляді кишеньок; набір карток із зображеннями раціонального та нераціонального використання енергії .

Хід гри

Дорослий розкладає на столі макет поїзда з порожніми віконечками-кишеньками та картки із зображеннями раціонального та нераціонального використання енергії

На пероні залізничного вокзалу зібралися добре знайомі вам персонажі. Скажіть, хто тут є? *(Діти називають імена персонажів та з яких вони казок чи мультфільмів)*. Усі вони хочуть потрапити у Чарівну країну, дістатися до якої можна лише на "Поїзді економії". А квитки на нього — це добрі вчинки, правильне, економне використання енергії . Діти, як ви гадаєте, хто з персонажів зможе сісти у поїзд, а хто ні? Чому? Посадіть у вагончики енергоощадливих персонажів , називаючи їхні добрі вчинки. Поміркуйте, чому інші персонажі могли стати злими. Допоможіть їм придбати квитки на "Поїзд економії". Порадивши їм як можна виправитися. А після цього знайдіть їм нових друзів.

РОЗДІЛ 2

**Підвищення педагогічної
компетентності педагогів
щодо формування у
дошкільників
енергоощадливості**

3.1. Педагогічний калейдоскоп для педагогів «Формування навичок економічного мислення у дітей»

Мета: поглибити знання педагогів щодо використання сучасних методів навчання. Здобути уміння і навички для успішного розв'язання завдань економічного виховання дітей, стимулювати творчі пропозиції педагогів. Визначити розділи й теми Базової програми, скрізь яки проходитиме ідея формування економічної компетентності дитини.

Хід

Хочете будувати плани на рік вперед — висаджуйте рис.

На десять років вперед — висаджуйте дерева.

На сто років вперед — виховуйте дітей.

Конфуцій

Сучасна соціально-економічна програма розвитку України направлена на поліпшення життя людей і пов'язана з формуванням нової економічної моделі. Тому це питання є важливим для працівників освіти. Головним завданням є прищепити підростаючому поколінню навички діяльності в реальному житті, навчити його мислити і діяти за законами економіки.

Дискусія «Чи потрібно вивчати економіку в дитячому садку?»

(відповіді вихователів, обговорення)

Висновок:

Основа майбутньої особистості закладається в ранньому віці. Знання та вміння, набуті в дитинстві – це коріння. Чим воно міцніше, тим впевненіше почувається людина в житті.

Елементарні економічні знання не формуються на порожньому місці, визначальним тут є конкретні умови, в яких росте й виховується дитина: сімейне середовище, ставлення до оточення, її духовний світ мають великий вплив на формування особистості майбутнього громадянина.

В дитячому садку малюк навчається гуманному ставленню до природи, поваги до людей праці, доброзичливості, взаємодопомоги. У тому дитина, яка

виховується там, де панують це чесноти, в майбутньому завжди буде бережливою і економною в своїй виробничій діяльності.

Економне, бережливе ставлення до природних ресурсів, продуктів праці людей – важлива вимога сучасного життя. І чим раніше діти усвідомлять те, тим більше берегтимуть дари природи і весь рукотворний світ. А це означає готовність до практичного життя, набуття важливої складової життєвої компетентності, формування якої – один з пріоритетів Базової програми.

Дошкільнята здатні засвоїти елементарні економічні знання та категорії і те, що ці знання ім. потрібні. Дошкільний віковий період найсприятливіший до формування різних якостей особистості, насамперед бережливості та економності як структурних елементів процесу соціалізації. Вирішальна роль у формуванні елементарних економічних знань належить вихователеві. Від його духовних, моральних якостей, професійної підготовки залежить, якою сформується особистість майбутнього громадянина нашої держави. Тому педагогові слід бути у постійному пошуку нових технологій.

Які початкові економічні уявлення доступні розумінню дітей дошкільного віку?

Ігрова вправа «Так чи ні?»

Пропоную заслухати відповіді і погоджувачись з варіантом відповіді, необхідно підняти зелену картку, якщо ні – червону.

Відповіді:

- уявлення про те, що всі речі та предмети, які оточують нас - це результат праці людей;
- поняття бережливість, економність;
- уявлення про бізнес, як діяльність,що спрямована на отримання прибутку;
- розуміння різних форм власності;
- уявлення про торговельні осередки;
- уявлення про товар (це коли речі та предмети купуються або продаються);
- етика економічних стосунків;

- уявлення про різні професії людей, взаємодію між різними професіями, які слугують створенню матеріальних та духовних благ для людей;
- люди нових професій підприємницької діяльності;
- гроші та їх використання;
- банк як фінансова установа, його функції;
- знання про суспільний характер праці, розуміння того, за свою працю люди отримують заробітну плату;
- призначення реклами, різні види реклам;
- призначення комп'ютера.

Завдання: визначити освітні лінії й теми у Базовому компоненті дошкільної освіти, крізь які проходитиме ідея формування економічної компетентності дітей.(робота з програмою, відповіді вихователів).

Висновок: ідея економічного виховання проходить у всіх лініях розвитку Базового компонента дошкільної освіти, в різних формах активності, видах діяльності.

Ігрова вправа «Що слово значить?»

Пропоную розглянути листочки зі словом – економічним терміном і пояснити його значення.

Мета: забезпечити розуміння педагогами тлумачення ключових слів економічної термінології.

Ключові слова:

економіка – наука про ведення господарства;

бізнес – діяльність, що спрямована на отримання прибутку;

бізнесмен – людина, яка має свою справу;

гривня – грошова одиниця України;

товар – речі, предмети, які купуються або продаються;

банк – установа, де знаходяться, зберігаються та видаються гроші;

валюта – грошова одиниця інших держав;

ярмарок - це місто, де можна купити і продати товар, відрізняється від ринку

тим, що тут ведуться великі торги;

реклама – повідомлення та відомості про товар, його якість, можливість придбання, запорука успішного бізнесу;

бережливість, економність – раціональне використання ресурсів природи та держави.

Ми знаємо, які економічні уявлення доступні розумінню дітей і зараз сформулюємо основні завдання економічної освіти дошкільників.

Гра «Мікрофон»

Мета: активізувати знання вихователів про основні завдання економічної освіти дошкільників.

1. Уточнити та розширити уявлення дітей про навколишній світ речей та предметів, якими користується людина і які є результатом праці.

2. Дати знання про працю – джерело добробуту. Виховувати бережливе ставлення до людської праці.

3. Розширювати розуміння поняття «бережливість», «економність».

4. Дати елементарні економічні знання, формувати уявлення про поняття «економіка», «бізнес».

5. Познакомити з грошовою одиницею України та грошми інших держав.

6. Поглибити знання про торговельні пункти, про банк, його функції, про товарно-грошові відносини.

7. Залучати дітей до посильної праці. Виховувати працьовитість, бережливість, економність, ініціативність.

8. Ознайомити з комп'ютером, вчити гратися в економічні ігри.

9. Здійснювати корекційно-профілактичну роботу спрямовану на залучення дітей дошкільного віку до сфери економічної діяльності.

Мозковий штурм: Які форми роботи доцільні в економічній освіті дошкільників?

(заняття, спрямовані на знайомство з працею дорослих, з раціональним використанням природних ресурсів та ін., екскурсії у природу, до підприємств міста, об'єктів культурно-побутового обслуговування населення; розгляд картин, ілюстрації, плакатів; дидактичні ігри; бесіди; сюжетно-рольові ігри; читання творів художньої літератури; художня праця; вікторини, розваги; малювання, конструювання; робота на комп'ютері)

Інтелектуальне завдання

«Які бесіди можна провести дітьми про бережливе ставлення до природи та раціональне використання природних ресурсів?»

(Тепло взимку у садку», «Природа – наш друг», «Чарівна вода-всім потрібна вона», «Повітря повинно бути чистим».)

Творче завдання «Які казки можна розповісти дітям про працю та бережливість?»

(картки з зображенням казкових героїв, на яких вихователі вказують назви казок)

Інтелектуальне завдання

Пояснити вираз «Трудове виховання – підґрунтя економічної освіти дошкільників» (відповіді вихователів)

Висновок: як відомо, провідною економічною категорією є праця. Діти дошкільного віку рано виявляють інтерес до праці дорослих і допомагають їм. У своїй трудовій діяльності вони наслідують приклад дорослих, використовують їх досвід, намагаються працювати так, як вони – відео, вправно, акуратно. В дитячому садку широко ознайомлюють дітей з працею дорослих, дається інформація про професії. Одне із завдань вихователя – доступно розкривати дітям роль праці у житті та здорові людини, підводити їх до висновків про корисність, суспільну значущість праці. Цілеспрямоване ознайомлення дітей з працею дорослих допомагає успішно вирішувати цілий ряд освітніх і виховних завдань, пов'язаних з вихованням у дітей трудової спрямованості, шанобливого ставлення до людської праці, бережливості, а також розвитком економічного мислення.

Дякую за участь у педагогічному калейдоскопі. Бажаю успіхів у вихованні активного громадянина суспільства.

3.2. Педагогічна інтерактивна гра «Енергоощадливість для дошкільнят»

Інтеграція освітніх галузей: пізнання, комунікація, соціалізація, здоров'я, фізична культура.

План педагогічної гри

1. Теоретичний блок «Електроенергетика — базова галузь економіки України»

2. Практичний блок

2.1. Педагогічна гра у формі прес-конференції «Струм на службі у людини». (педагоги розподіляються відповідно обраної ролі : кореспондента, вченого, інженера , експерта та художника)

2.2. Робота з прислів'ями.

2.3. Виготовлення плакатів: «Методи навчання дошкільників енергоощадливості»

2.4. Практична робота : складання проекту «Ми вчимо дітей берегти електроенергію»

3. Рефлексивно-узагальнюючий блок

Хід заходу

1. Теоретичний блок «Електроенергетика — базова галузь економіки України»

Сучасна соціально-економічна програма розвитку направлена на поліпшення життя людей і пов'язана з формуванням нової економічної моделі. Тому це питання є важливим для працівників дошкільної освіти, адже йому великого значення надавали педагоги різних поколінь. Головним завданням є прищепити дитині навички діяльності в реальному житті, навчити її мислити і діяти за законами економіки.

Електроенергетика — базова галузь економіки України. Вона одна з найстарших у країні. Виробництво електроенергії ґрунтується на спалюванні

вугілля, мазуту, природного газу, використанні атомної енергії, енергії рік.

Найбільші ТЕС розташовані в Донбасі (Вуглегірська, Старобешівська, Миронівська, Курахівська й ін.), на Придніпров'ї (Придніпровська, Криворізька), у Харківській (Зміївська), Київській (Трипільська), Івано-Франківській (Бурштинська), Львівській (Добротвірська) областях, у Запоріжжі, Мелітополі, Одесі й ін. Більшість цих електростанцій виробляє й тепло (ТЕЦ).

В розвитку гідроенергетики особливе значення у ХХ ст. відіграв каскад ГЕС на Дніпрі: Дніпрогес, Каховська, Дніпродзержинська, Кременчуцька, Київська, Канівська. Побудовані ГЕС на Південному Бузі (Дністровська), Росі, у Закарпатській області (Теребле-Ріцька).

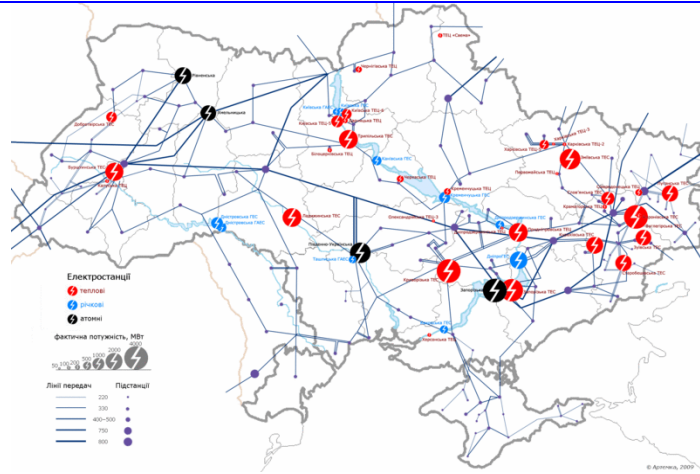
В останні десятиріччя швидкими темпами розвивалася атомна енергетика. Працюють Південноукраїнська, Рівненська, Хмельницька, Запорізька АЕС.

Південні райони країни значно гірше забезпечені електроенергією власного виробництва, ніж Донбас, Придніпров'я, центр країни.

Понад 30 % електроенергії в Україні дають АЕС (Рівненська, Запорізька, Південно-Українська і інш.). Власні паливні ресурси забезпечують лише 58 % потреб України, інша їх імпортується (г.ч. з Росії і Туркменістану).

У 2001 р. структура споживання електроенергії та палива (135,8 млрд кВт·год.): вугілля та продукти його переробки — 64,2 млн т; природний газ — 65,8 млрд куб.м; нафта і газовий конденсат — 16,9 млн т.

Станом на 2006 рік технічне становище електроенергетики незадовільне: необхідна модернізація встаткування та впровадження нових ресурсосберігаючих технологій, розробка альтернативних джерел електроенергії (сонячні, вітряні, геотермальні електростанції).

Карта-схема електроенергетики України

Сьогодні ми поведемо розмову про всім відоме: про бережливість, про економію електроенергії, тепла — про енергозбереження. Щоб розібратися з цією досить непростю і суперечливою проблемою, проведемо прес-конференцію.

Представляю вам групу вчених, інженерів, кореспондентів, художників, експертів.

2. Практичний блок

2.1. Прес-конференція «Струм на службі у людини»

«Кореспондент». Із чого виникла проблема економії енергоресурсів — тепла й електричної енергії? Адже зараз добувають так багато нафти, вугілля, газу, побудована велика кількість електростанцій, у тому числі атомних, тобто постійно зростає виробництво енергії.

«Інженер». Простота і доступність електроенергії породила у багатьох людей уявлення про невичерпаність енергетичних ресурсів.

«Вчений». Людство багато років добуває із надр землі мільярди тонн енергоресурсів. Енергія — показник життєвого рівня сучасної людини. І цей показник включає, зокрема, обігрів житла, кондиціонування, приготування їжі, виробництво промислових товарів і продуктів харчування.

Весь час проводяться серйозні дослідження енергетичних запасів, пошук більш ефективних і більш економічних енергоносіїв. В результаті такої роботи вчені дійшли висновку, що існуючих запасів вистачить не на багато років. У майбутньому, можливо, основна частина наших енерговитрат ляже на альтернативні види енергії: енергію Сонця, енергію вітру, підземну (геотермальну) енергію тощо. А сьогодні одним із заходів енергозбереження стало введення в нашій країні літнього та зимового часу. У результаті цього заходу всього за один сезон економиться майже 500 тисяч кіловат-годин електроенергії.

«Експерт». Людство має забезпечити себе енергією на майбутнє. Тому піклування про економію енергоресурсів — одна з головних проблем.

«Кореспондент». Ми іноді чуємо від людей, що наш дім дірявий. Чому так говорять?

«Інженер». Говорять, що дім дірявий, бо йде витікання тепла із квартири. Попри те, що будівельники отримують не досить якісні деталі — панелі, віконні рами, вони до цього додають ще й свої огріхи: погано замазують стики, іноді перекошують вікна. Тож виходить будинок, який ми називаємо дірявим. У сучасних будинках — подвійні рами вікон, під покрівлею є тепловий демпфер — повітряний простір, у під'їзді — подвійні тамбури.

«Вчений». Якщо розглянути тепловий баланс житла, стане зрозуміло, що більша частина теплової енергії опалювальної системи йде на те, щоб перекрити збитки тепла. А вони у квартирі з центральним опаленням і водопостачанням такі:

- збитки через неутеплені вікна — 20 %,
- через неутеплені вхідні двері — 12 %,
- через незачинені двері і розбите скло на сходовій клітці — 70 %.

Підраховано, що тільки через неущільнені балконні двері тепла вивірюється стільки, скільки вивірювалося б через дірку у стіні діаметром 20 см.

«Інженер». Замість проведення робіт з утеплення приміщень деякі мешканці для створення у домах комфортної температури додатково до системи центрального опалення застосовують електроопалювальні прилади (коміни, радіатори, конвектори). Все це викликає нові витрати електроенергії, у яких часто немає потреби, якщо своєчасно підготувати вікна та двері до зими.

«Експерт». Більша частина теплової енергії йде на те, щоб перекрити збитки тепла.

Бережіть тепло!

«Кореспондент». А економія води! Багато хто вважає, що це інша проблема, яка не стосується електроенергії.

«Інженер». Це неправильна точка зору. Коли ми економимо воду, ми економимо електроенергію. Адже вода не сама приходиться у наші багатоповерхові будинки. Потужні насоси, які приводяться у рух електричними моторами, піднімають воду на потрібну висоту.

«Експерт». Бережіть воду — збережете електроенергію.

«Кореспондент». Сьогодні більшість людей живе в окремих квартирах. Ми купуємо красиві люстри на 8-10 лампочок, сучасні пральні машини, пилососи, кондиціонери, фени, міксери, комп'ютери, музичні центри тощо. Чимало сімей використовують по два телевізори, два холодильники, мікрохвильову піч. Чи не вважаєте ви, що таке різке збільшення споживання електроенергії в побуті — одна з причин проблеми, що обговорюється?

«Вчений». Дійсно, скільки енергії витрачається на забезпечення роботи радіотелевізійної та іншої апаратури, яка працює одночасно у декількох кімнатах квартири! У приміщеннях, де нікого немає, горять електролампи, без потреби працюють конфорки електроплит, світяться екрани телевізорів. А горіння лампочки потужністю 40 Вт без потреби протягом доби дорівнює витратам електроенергії, достатньої для випікання 20 кг хліба, виробництва 10 кг цементу, виготовлення двох пар взуття.

«Інженер». На побутові потреби використовується більша частка електроенергії, газу, тепла, води. Електрифікація дозволила значно скоротити

час на ведення домашнього господарства, покращити умови праці у побуті. Бережливе використання енергоносіїв — обов'язок кожного. Поступово бережливість стане потребою.

«Експерт». Бережливе використання енергоресурсів — обов'язок кожного.

2.2. Робота з прислів'ями

Як про тепло дбаєш, так і маєш.
Тепло маємо — не дбаємо, а втративши — плачемо.
Хто добрих порад не слухає, той потім і на пальці дмухає, та пізно!

2.3. Виготовлення плакатів: «Методи навчання дошкільників енергоощадливості»

2.4. Практична робота : складання проекту «Ми вчимо дітей берегти електроенергію»

Наші художники намалюють плакати за вашими пропозиціями.

Проект «Ми вчимо дітей берегти електроенергію»

Зразок

Інформаційний етап

Розповідь вихователя «Звідки струм прийшов», «Чому не бачать кроти».

Бесіда «Станції-чарівниці», «Сонце — джерело тепла і світла».

Дігри «Електрик», «Струм-трудівник», «Іскринка», «Водопровідник».

Читання Ж. Жуковської «Як Сашко зі струмом посварився».

Переказ казки «У сонечка в гостях».

Розгляд серії картинок «Електроприлади».

Репродуктивний етап

«Тепло — холодно» (*розгляд картин + розповідь + малювання*).

«Мамині друзі на кухні» (*перегляд слайдів + складання розповідей + аплікація*).

Екскурсія «Як струм приходиться у дитячий садок».

Узагальнюючий етап

КВК «Світло, газ, тепло і воду треба завжди берегти».

Вікторина «Як звірята Сонечко шукали».

Поле чудес «Невтомні трудівниці- електростанції».

Сюжетні ігри «Сім'я», «Дитячий садок», «Пошта», «Ательє», «Перукарня».

Творчий етап

Складання загадок про побутові електроприлади.

Драматизація казки «У сонечка в гостях».

Дігри «Шлях електричного струму».

Рефлексивно-оцінювальний етап

Бесіда «Як ми бережемо електроенергію», «Як я виконую правила».

3. Рефлексивно-узагальнюючий блок.

Обмін думками та враженнями.

На землі, у домі вселюдському —

Протиріч і негараздів тьма.

Будьте, люди, бережливі в ньому!

І тоді достатньо буде всім тепла!

3.3. План роботи творчої групи

«Формування економічної компетентності дошкільника на різних вікових етапах»

Мета: сприяти усвідомленню педагогів концептуальних засад модернізації дошкільної освіти, формуванню творчого підходу до реалізації завдань економічного розвитку дітей на різних вікових етапах в , розширити та систематизувати знання педагогів про специфіку діяльності вихователя , спрямованої на формування соціально-фінансових навичок з урахуванням сучасних соціальних умов, підвищення рівня навчально-виховної роботи.

Очікуваний результат: створення оптимальних умов для формування соціально-фінансових навичок у дитячому середовищі,

Склад творчої групи: керівник- вихователь-методист Гукал Н.О..

Члени групи: вихователі Осіпова С.А, Дерман Н.О., Швець В.П, Сличук І.П, Гриньчак Т.В., Швець О.П., Терешко Т.В

Тривалість : вересень – травень 2014 – 2015 н.р.

№ п\	Зміст роботи	Термін викон.	Відповід	Відм про вик
1.	I етап Аналітично-інформаційний 1.1 Завдання творчої групи на 2014 -2015 навчальний рік 1.2 Теоретичні основи економічного виховання дітей дошкільного віку. Аналіз методичних розробок з економічного виховання.	вересень	Методист Гукал Н.О	
2.	II етап Методичний 2.1. Тематична спрямованість початкових економічних знань. Зміст освітньо-виховної діяльності за тематичними розділами та модулями для кожної вікової групи. 2.3. Опрацювання основних елементарних економічних термінів. Визначення словникового тлумачення та пояснення для дітей. 2.4. Види ігор економічної спрямованості :сюжетно-рольові, розвивально-дидактичні, ситуативні, ігри-стратегії. 2.5 Розробка та створення інтерактивних дидактичних ігор, занять економічної спрямованості для дітей дошкільного віку	жовтень листопад грудень	вихователь Швець В.П. Гриньчак Т.В Дерман Н.О.. Осіпова С. Сличук І. методист Гукал Н.О.	
3	III Діяльнісний етап 3. Виготовлення практичних посібників для батьків і дітей: 3.1.Робочий зошит «Цікаві завдання для маленьких бізнесменів» 3.2. «Ілюстрований словник Лисички-економістки» 3.3.Практичний посібник «Грошові одиниці країн світу» 3.4. Створення і розміщення матеріалів та навчального мультфільму на сайті ДНЗ «Економіка для малюків»	- січень березень	члени творчої групи методист Гукал Н.О.	
4	V етап Підсумково-узагальнюючий Заключне засідання творчої групи, підведення підсумків. Складання плану роботи творчої групи на наступний рік.	квітень травень	члени творчої групи методист Гукал Н.О	

3.4. Анкети для педагогів

ТЕСТ

«Чи вмієте ви вести господарство?»

1. У крамниці ви побачили гарну річ, порівно недорого маючи при собі гроші на її придбання, ви:

- а) проаналізуєте свій бюджет і тільки тоді приймете рішення;
- б) порадитесь з чоловіком (дружиною);
- в) одразу ж купите річ;

2. Чи знаєте ви, скільки грошей витрачаєте на харчування протягом місяця?

- а) знаєте точно;
- б) приблизно;
- в) вважаєте, що такі підрахунки – марнування часу.

3. Як плануєте майбутні витрати, отримавши зарплату, премію?

- а) з точністю до карбованця, залишаючи частину як «резерв»;
- б) визначаєте приблизно;
- в) ніяких планів не складаєте, витрачаєте гроші залежно від потреби.

4. Чи можете сказати, скільки в цю хвилину у вас грошей, не заглядаючи у гаманець і не нишпорячи по кишенях?

- а) з точністю до тисячі;
- б) з точністю до одної-двох сотень;
- в) ваша відповідь – «щось близько червонця».

5. Чи систематично контролюєте свої витрати?

- а) так;
- б) час від часу;
- в) вважаєте за непотрібне.

6. Ви можете сказати скільки і на що витратили вчора чи позавчора?

- а) з точністю до одної тисячі;
- б) приблизно;
- в) не пам'ятаєте.

Тепер за відповідь «а» поставте собі 5 балів, за відповідь «б» - 3 бали, за відповідь «в» - 1 бал. Підсумуйте бали, і ви дізнаєтесь до якої групи себе віднести.

Від 22 балів і вище. Ви дуже старанно плануєте свій бюджет. Цього ж вимагаєте від членів сім'ї. Не берете грошей у борг і самі не позичаєте, не робите непродуманих витрат. Звичайно, економія, розрахунок – речі потрібні, проте не повинні стати самоціллю, ускладнювати стосунки в сім'ї: не переступайте межу, за якою ощадливість.

Від 15 до 21 бала. Ви знаєте ціну грошам, але вони для вас не є самоціллю; любите робити подарунки. У вас в сім'ї «планове господарство», питання бюджету обговорюються колегіально, гроші на придбання невеликих речей зберігаються в ощадній касі.

Від 10 до 14 балів. Ви господарюєте досить сумбурно. роблячи покупки, керуючись більше емоційними справами, ніж тверезим розрахунком.

Іноді це створює напруженість у сім'ї. Гроші на великі покупки накопичуються з великими труднощами. Може, варто дещо змінити свої звички?

Нижче 9 балів. Господарювати ви не вмієте, ведення домашнього господарства для вас – наука ще не пізнана. У домі нерідко бракує предметів першої необхідності, зате є багато випадкових, навіть непотрібних речей, до думки домашніх не прислуховуєтесь.

Наша порада: не журіться і не сумуйте, якщо висновки тестування не на вашу користь. Адже наші тести саме і стануть у пригоді на шляху самовдосконалення.

АНКЕТА « Чи ощадливі ви? »

1. Чи доливаєте ви окріп у чайник із заваркою, коли частину заварки розлито по чашках?
2. Чи поспішаєте ви проскочити в двері, які обертаються, якщо хтось інший їх відкрив для тебе?
3. Чи відпарюєте ви непогашені марки від конвертів з метою подальшого їх використання?
4. Чи підклеюєте ви до змісту про відрядження автобусні квитки і талони на телефонні розмови?
5. Даєте ви чайові в перукарні чи тільки приємно посміхаєтесь?
6. Чи вимикаєте ви вдома світло, виходячи з однієї кімнати в іншу?
7. Коли на виставці дають поліетиленові пакети безкоштовно, чи задовольняєтесь одним?
8. Одержавши подарунок, чи розгортаєте ви упаковку настільки обережно, щоб стрічку чи пакет можна було використати повторно?
9. Чи надолужуєте ви щось, прогаяне в літературі чи в періодиці, сидячи в черзі до зубного лікаря?
10. Чи милуєтесь ви красотою природи?
11. Чи є у вас улюблені заняття?

Після кожного питання поставте відповідь – «так» чи «ні».

Підрахуйте відповіді.

Якщо відповідей «так» немає жодної – ви марнотраець.

Якщо їх від 1 до 5 – ви помірно ощадливі, від 6 до 9 – на межі зі скнарою, 10 – страшенний скнара.

АНКЕТА
для педагогів
« Економічне виховання »

1. Чи потрібно вивчати економіку в дитячому садку ?
2. Хто з педагогів минулого приділяв велику увагу економічному вихованню дітей?
3. Назвіть сучасних педагогів, які займаються проблемою економічного виховання?
4. Якими повинні бути дошкільні заклади – державними чи приватними?
5. На вашу думку, чи доступне дітям тлумачення економічних термінів?
6. Що таке економіка?
7. Як ви розумієте: економічність – якість культури?
8. Чи вважаєте ви себе людиною економічною?
9. Які підприємства нашого міста ви знаєте?
10. Чи потрібно дітей дошкільного віку знайомити з грошми?
11. Що таке бережливість?
12. Як ви бережете свій час на роботі?
13. На вашу думку: з якого віку потрібно привчати дітей до праці?
14. Як розподілити сімейний бюджет, коли він складає всього 40 гривень?
15. Які тварини занесені до Червоної книги:
 - рослини;
 - риби;
 - жаби.
16. Назвіть лікарські рослини даної місцевості та строки їх зберігання.
17. Що, ви вважаєте, вам допоможе у роботі з дітьми з питань економічного виховання?
18. З якими новими професіями слід познайомити дітей дошкільного віку?
19. Якщо ви одержите велику суму грошей, на що ви їх потратите?
20. Які форми роботи ви використаєте з питань економічного виховання, працюючи з батьками?
21. Поясніть економічні терміни: конкуренція, біржа, прибуток, валюта, кредит, аукціон, податок, митниця і т.д.
22. Що таке потреба та доход сім'ї і від чого він належить?
23. На вашу думку: з чого потрібно починати роботу з дітьми з даної проблеми?

РОЗДІЛ ІV

ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ ЩОДО ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЕНЕРГООЩАДЛИВОСТІ

Тепло та світло, воду, газ -

Бережи ти повсякчас!!!

Мета: Розвивати сприйняття, уяву, соціальну значимість, екологічне мислення в батьківського колективу ; формувати поняття у батьків про значення енергозбереження в житті людини; виховувати навички екологічно безпечного стилю життя; звернути увагу до використання енергій, економії енергії та енергоресурсів; дати коротко відомості про раціональне використання енергії в побуті.

Обладнання: Тематичні малюнки, формули, розрахунки до задачі, пам'ятки споживачу електроенергії.

ХІД

1. Теоретичний блок

«Енергозаощадження - необхідна умова для збереження та подальшого розвитку людства»

Енергія - це тепло і рух від Землі людям. Можливості нашої планети не безмежні, природа дарує блага тільки заощадливим. Сьогодні багато слів звучить з екранів телевізорів про необхідність енергозбереження, це і зрозуміло. Адже Україна лише на 25% забезпечує себе енергоресурсами, 75% імпортує. За рівнем енергозбереження на побутовому рівні Україна знаходиться на місці Європи у 70-80-х роках.

Питання енергозбереження потрібно обговорювати з дітьми більше як у садочку , так і вдома – це майбутнє екологічної безпеки не тільки України, а й всього світу. Важливо під час занять , виховних годин, проектів охоплювати питання: що таке енергія, які її види, відновні та невідновні джерела енергії, чи потрібно заощаджувати енергоресурси і для чого це робити, які прості дії може зробити кожна людина для того, щоб заощадити енергію та ресурси і зменшити кількість сміття.

До цих пір відсутня державна система, яка, не чекаючи зростання тарифів, сприяла б скороченню вжитку енергоресурсів. Все тому, що не задіяний

найголовніший елемент системи енергозбереження – мотивація!

Енергозбереження – це сукупність трьох основних видів заходів:

- моніторинг вжитку енергоресурсів;
- регулювання витрати теплоносія, електроенергії і води;
- підвищення мотивації учасників.

2. Історична довідка «Історія розвитку освітлення»

Батькам пропонується скласти 2 частини виразу відповідно змісту

- 500 років до н.е. – чаши з горючою речовиною
- 15 століття
- Свічки
- 1462 рік
- Керосинова лампа
- З 1840 по 1900 рік
- Лампа розжарення
- З 1860 по 1980 рік
- Ртутна лампа низького тиску
- Дугова лампа високого тиску
- Ксенонові лампи
- 1893 рік
- Люмінесцентні лампи
- 2003 рік
- Енергозберігаючі лампи

3. Виступ енергетика «Використання енергозберігаючих ламп»

• Лампи розжарення 95% електроенергії перетворюють в тепло і тільки 5 % в світло.

• Енергозберігаючі лампи практично всю використовувану енергію перетворюють у світло. Завдяки цьому економиться 80% електроенергії в порівнянні з лампами розжарення.

Різниця між звичайною лампочкою й енергозберігаючої добре простежується на періоді в 2,5 роки. Начебто економія порядку 100 грн. за цей період не сильно вражають, але якщо помножити цю цифру на кількість лампочок у всьому приміщенні, то сума виходить цілком значна

- Економія енергії знижує забруднення, спричинене тим, що енергетичні заводи спалюють паливо для того, щоб виробити електроенергію. Одна економічна лампочка зберігає близько 270 кг вугілля.

- Я зрозуміла, що економити енергію – це розумно.

Як я діяла:

- Зробила у кожній кімнаті перевірку всіх систем освітлення, кількості лампочок та їх потужності.

- Разом із членами сім'ї зробили підрахунок скільки буде заощаджено енергії, якщо буде замінено лише одну лампу. Адже енергозберігальні лампи споживають майже на 70 % менше електроенергії, але забезпечують таку саму кількість світла, як і стандартні лампи і можуть послужити до 10 разів довше.

- Зайшли з батьками в місцевий магазин, де продаються лампи, розпитали про їх різноманітність та придбали 7 енергозберігаючих ламп.

- Через місяць порівняли кількість витраченої електроенергії. Виявилась економія близько 30 % порівняно з попереднім місяцем.

- Нашій сім'ї подобається отриманий результат, адже ми своїми незначними діями робимо значний внесок для економії ресурсів нашої країни, та економії сімейного бюджету.

4. З досвіду сімейної економії «Правила хорошого господаря»

Правила збереження води:

Закривайте кран, поки чистите зуби, намилюєте руки.

Мийте посуд не під струменем води, а в раковині чи в мисці для миття посуду.

Слідкуйте, щоб не протікав кран. За хвилину з крана витікає до 20 л води.

Правила збереження електроенергії:

Періодично протирайте лампочки: чиста лампочка світить на 10 — 15 % яскравіше, ніж брудна.

Користуйтеся настільною лампою. 60 Вт у настільній лампі замінять 200 Вт під стелею.

Не вмикайте світло без потреби.

5. Дискусія: «Наша моральна проблема — це байдужість людини до самої себе» (Е. Фромм). Ваша думка?

Чому виникла проблема економії енергоресурсів — тепла й електричної енергії?

Як у ваших сім'ях беруть електроенергію?

Чому говорять: «Бережи воду — збережеш електроенергію»?

Чому бережливе використання енергоресурсів є обов'язком кожного?

Існує думка: щоб виростити Людину, треба давати їй чотири уроки на день упродовж 10 років. Ось ці уроки: Здоров'я, Любов, Мудрість, Праця. Тож стимулювання здорового способу життя дитини — основний, стрижневий напрям виховання в родині. Що ви думаєте з цього приводу?

Самозбереження — перший закон життя?

Плюси і мінуси науково-технічного прогресу.

Принцип «не зашкодь». Чи готовий я до цього?

Що ми можемо зробити, щоб поліпшити екологію рідного міста?

6. Економічна гра :

«Якби я був мером міста ...».

Як перейти моєму місту на більш ефективні системи збереження?

Максимально наблизьте матеріал до реальних потреб вашого рідного міста чи регіону. А в центрі цього — поставте дитину.

7. Практикум: «Як же підрахувати, скільки платити за місяць за спожиту енергію?»

Зробити це просто за формулою:

Спожито до 150 кВт/год. - за місяць

$$E = (\text{кількість спожитої енергії кВт/год.}) * 0.2802(+\text{ПДВ}20\%)$$

Спожито більше 150 кВт/год. - за місяць

$$E = (\text{кількість спожитої енергії кВт/год.}) * 0.3648(+\text{ПДВ}20\%)$$

Скільки енергії використає електрична плита «Мрія» потужністю 2 кВт, яка працюватиме протягом 4 годин? Скільки буде коштувати ця енергія? Давайте з вами спробуємо зробити прості математичні розрахунки.

Рішення:

Використана енергія дорівнює виробництву потужності електричної плити, помноженої на число годин робота, тобто: $E = 2 \times 4 = 8$ (кВт/год)

Для обчислення відповідної суми, необхідної для сплачування, треба помножити кількість використаної енергії на вартість:

1 кВт/год коштує 0,203 коп., тобто: $8 \times 0,203 = 1\text{грн.}62$ коп. + ПДВ (201%)

Отже, 8 кВт будуть коштувати 1 грн. 94 коп.

Кожного місяця, бажано, в один і той же день, але не пізніше наступного дня, знімати показники електролічильника і платити за спожиту електроенергію. А зараз, як ви знаєте, кожного місяця показники електролічильника слідкують і записують контролери енергонагляду.

Спасибі за увагу. До побачення!

4.2. Родинний міст « Економіка для дошкільнят»

Запитання 1

Чи є шпари у ваших вікнах і дверях?

За відповідь "НІ" додайте 1 бал до свого рейтингу дбайливого господаря.

Вікна та двері мають шпари, через які втрачається до 20-30% тепла оселі. Це відбувається через явище природної конвекції повітря. Разом з теплим повітрям, яке виходить з приміщення, виходить і надана йому теплова енергія, а для нагрівання нової порції повітря потрібно знову затратити теплову енергію.

Наша порада: щоб уникнути цих теплових втрат, вікна потрібно замінити на склопакети з тепло- та шумоізолюючими властивостями. Якщо вікна старі - шпари в них треба заклеїти спеціальною стрічкою. В дверях також. Це підвищить температуру в приміщенні на 3-4 градус.

Запитання 2

Чи добре гріють радіатори у приміщеннях?

Якщо в радіаторах накопичилось надто багато осаду чи бруду, теплопровідність його знижується. Це означає, що він встигатиме віддавати менше тепла у приміщення, а відтак воду в радіаторі потрібно буде багаторазово проганяти по

кругу, щоб отримати необхідну для обігріву кількість тепла. А це - зайві витрати механічної (кінетичної) енергії. Крім того, у холодні дні швидкість передавання тепла назовні (через стіни, наприклад) може бути вищою швидкості отримання тепла від гарячої води у батареї, як наслідок повітря у приміщенні почне охолоджуватись. Крім того, у радіаторах може збиратись повітря, яке бульбашками може зноситись разом з потоком води. Повітря легше води, то ж збирається вгорі радіатора і може створювати "повітряний корок", який перешкоджатиме циркуляції води в батареях. Які наслідки цього, ми сказали вище.

Наша порада: перевірте, чи незалишилось повітря в радіаторі, при потребі проведіть заходи по розповітрюванню радіаторів. Періодично (влітку) промивайте батареї від бруду і осаду - для цього викличте необхідні служби.

Запитання 3

Чи покриті стіни вашої оселі теплоізоляційним матеріалом?

Теплопровідність цегли (тобто швидкість проходження по ній тепла) не така вже й велика, однак достатня, щоб у холодну пору швидкість передавання тепла назовні була вищою швидкості отримання тепла від гарячої води у батареї.

Наша порада: теплопровідність стін можна ще зменшити, оббивши стіни матеріалом з нижчою теплопровідністю (наприклад, пінопластом). Відтак тепло виходитиме з приміщення повільніше, і приміщення довший час

Запитання 4

Чи є у вас тепловідбивний екран за радіатором?

Батарея випромінює теплові інфрачервоні промені, які просто поглинаються стіною за батареєю. При цьому вони не свій вклад у нагрівання повітря у приміщенні.

Наша порада: встановіть на стіні за радіатором лист фольгованого паперу - він відбиватиме інфрачервоні промені назад. Це збільшує тепловіддачу радіатора на 20%.

Запитання 5

Радіатор у вашій квартирі розташований у ніші?

За відповідь "НІ" додайте 1 бал до свого рейтингу дбайливого господаря.

Ніша знижує ефективність роботи радіатора на 10%, створюючи перешкоду конвекційним потокам повітря (нагадаємо, що під час конвекції тепле повітря

самовільно піднімається вгору, а холодне опускається донизу - так забезпечується рівномірний прогрів кімнати).

Наша порада: при наступному ремонті можна забрати ніші. При проектуванні нової системи тепlopостачання слід встановлювати радіатори на рівну стіну.

Запитання 6

У вашій квартирі є декоративні решітки на радіаторах?
За відповідь "НІ" додайте 1 бал до свого рейтингу дбайливого господаря.

Декоративні решітки на радіатора екранують до 20% тепла, яке має іти в кімнату (конвекційні потоки повітря замикаються у просторі між радіатором і решіткою і не обігрівають кімнату).

Наша порада: відмовтесь від декоративних решіток - власне майбутнє цінніше ілюзорної краси.

Запитання 7

На ваших вікнах довгі штори, вони закривають радіатори?
За відповідь "НІ" додайте 1 бал до свого рейтингу дбайливого господаря.

Якщо штори закривають радіатори - гріється об'єм вікна, а не кімнати. Ви втрачаєте до 20% тепла радіатора.

Наша порада: взимку штори повинні бути такої довжини, щоб закривали вікна, але не радіатори. Можна підняти штори чи звісити їх на підвіконник. Щільні штори створюють додатковий термоізолюючий ефект. Вдень відсувайте штори, щоб сонце могло обігріти кімнату (нагадаємо, обігрів відбуватиметься за рахунок поглинання повітрям у кімнаті енергії сонячних променів). А на ніч закривайте (через віконне скло з приміщення виходить до 10% тепла, а закриті штори створять теплоізолюючий шар повітря між шторою і вікном).

Запитання 8

Ви звертаєте увагу на потік повітря через вентиляційні решітки та отвори?

Надто швидкий вихід теплого повітря через вентиляційні отвори знижує

температуру в приміщенні на 2-3 градуси.

Наша порада: для зменшення втрат тепла контролюйте час роботи витяжного вентилятора, та прикрийте шибери на вентиляційних решітках - тільки не наглухо - вентиляція потрібна! Поставлений на квартиру фіксатор дозволить для вентиляції використовувати тільки шпаринку, а не повністю відкривати квартиру. При відкидних вікнах - контролюйте час провітрювання.

Запитання 9

Ви використовуєте сучасні енергозберігаючі лампочки замість звичайних лампи розжарення?

Лампочки розжарення у світло переводять лише 20-30% наданої їм енергії, решта енергії перетворюється на теплову. Можливо, в холодну пору року це не зайве, але влітку це надмірна розкіш: ви ж хочете лише освітлювати приміщення, а не обігрівати його. Крім того, оскільки освітлювальні лампочки, як правило, розміщуються угорі, під стелею, то нагріте ними повітря залишається під стелею і не приймає участі в обігріві приміщення.

Наша порада: замініть застарілі морально лампочки розжарення новими енергоекономними джерелами світла - так робить весь цивілізований світ.

Запитання 10

Температура у вашій оселі не перевищує 28°C?

Людський організм підтримує температуру сталою, виробляючи власне тепло. Кількість тепла, що її виробляє організм, може змінюватися залежно від того, в яких умовах знаходиться людина. Якщо температура навколишнього середовища збільшується, то й віддача тепла організмом збільшується. Це захищає організм людини від перегріву. Зниження температури навколишнього середовища тягне за собою не тільки зменшення віддачі тепла, а й підвищення інтенсивності процесів обміну речовин та збільшення кількості теплоти в організмі.

Людина перебуває в стані температурного комфорту, якщо їй не потрібні додаткові механізми регулювання температури – ні тремтіння мускулів (холод), ні виділення поту (спека). Для легкої кабінетної роботи в кімнатному одязі найкращою буде температура 20 – 22°C, а для людини в легкому одязі – 28°C. Зависока температура в кімнаті пов'язана не лише з неприємними відчуттями (надмірним потовиділенням, бо при випаровуванні води з тіла воно охолоджується), але із зайвою витратою теплової енергії, а значить з марною витратою палива для отримання цього тепла.

Наша порада: контролюйте температуру в приміщеннях (за допомогою термометрів чи автоматичних терморегуляторів); не допускайте надмірного нагрівання приміщення.

Запитання 11

Чи використовуєте ви влітку сонячну енергію?

Всього за три дні Сонце посилає на Землю таку кількість енергії, яка міститься у всіх запасах пального на ній. На території України на 1 м² поверхні протягом року (це в основному з березня по жовтень) потрапляє енергія, що нею можна було б закип'ятити 15 т води. Економний господар, звісно, не упустить шанс використати цю дармову енергію. Найчастіше для цього використовують «сонячні колектори». У найпростішому випадку – це спаяні між собою металеві пластини, внутрішня поверхня яких омивається водою. Колектори фарбують у чорний колір, ізолюють прозорим склом і розміщують перпендикулярно до променів на даху будинку. Система таких колекторів здатна влітку забезпечити оселю гарячим водопостачанням. Американська фірма SOLTAR випустила надувну сонячну піч. Вона схожа на велику половинку м'яча і виготовлена з алюмінієвої плівки. Казанок з 1,5 л води, підвішений у центрі такої печі, де фокусуються сонячні промені, закипає у сонячний день через 1,5 години.

Наша порада: використовуйте влітку сонячну енергію замість енергії палива; нагрівайте воду на сонці з допомогою колекторів чи просто виставивши посудину з водою під промені сонця. Якщо ви при цьому накриєте посудину прозорою целофановою плівкою, то ККД такого нагрівника зросте майже вдвічі.

Запитання 12

Чи вмієте ви економити теплову енергію на кухні?

Під час приготування їжі на кухні витрачається значна кількість теплової енергії палива. При цьому слід врахувати таке:

- Досить часто кількість води, яку ви нагріваєте (наприклад, у чайнику), перевищує необхідну вам кількість гарячої води; частина гарячої води залишається невикористаною, як витрачене на її нагрівання паливо спалене марно.

Наша порада: не нагрівайте воду в кількостях, більших ніж потрібно; для приготування їжі слід брати посуд відповідного до кількості продуктів розміру.

Після приготування їжі вимикайте плиту, не допускаючи марного згорання палива.

- Якщо ви нагріваєте воду у посуді з відкритою кришкою, то частина води випаровується назовні; при цьому на випаровування витрачається значна частина тепла.

Наша порада: завжди закривайте посуд з водою під час нагрівання кришкою; насичена водяна пара під кришкою не дасть випаровуватись воді з поверхні і цим самим допоможе уникнути лишніх теплових втрат.

- Розташовуйте посуд на газовій плиті над центром конфорки - тоді полум'я рівномірно нагріватиме всю поверхню посуду. Якщо факел полум'я буде розташований біля краю посуду, то нагріте тепле повітря обтікатиме поверхню посуду і, не встигнувши передати їй свою енергію, підніматиметься внаслідок конвекції вгору, нагріваючи вже не посуд, а повітря у приміщенні.

Наша порада: розташовуйте посуд над конфорками відповідного розміру (менша каструля – менша конфорка), над центром конфорки; регулюйте розмір факела вогню.

- Зверніть увагу на утворення осаду на поверхні чайника. Вапняний осад, який утворюється при осіданні розчинених у воді речовин на поверхні чайника, має низьку теплопровідність і перешкоджає швидкому нагріванню води у чайнику. Це означає, що ви довший час нагріватимете воду і спалите більше палива, ніж потрібно для нагрівання води.

Наша порада: періодично очищайте чайник від шару накипу, застосовуючи для цього спеціальні засоби, що продаються у магазинах. В домашніх умовах для цього можна використовувати розчин оцету чи лимонної кислоти у воді.

Тепер порівняйте суму набраних вами балів з балами у таблиці:

10-12 балів: ви дбайливий господар і розумна людина, яка дбає про своє майбутнє

7-9 балів: вам потрібно ще дечому навчитись у нескладній науці енергозбереження; не відкладайте це у довгий ящик

4-6 балів: вас важко назвати дбайливим господарем; ви швидше марнотратник природних ресурсів Землі

0-3 бали: розумна людина дбає про своє майбутнє; не дивуйтесь, якщо ваші діти житимуть у холодних будинках - ви постарались внести у це свій якнайактивніший вклад. Можливо, вам не вистачило знань про енергозбереження? Тоді наш допис - саме для вас!

Виступ з досвіду сімейної економії

ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ В НАШІЙ СІМ'І

Економія енергії знижує забруднення, спричинене тим, що енергетичні заводи спалюють паливо для того, щоб виробити електроенергію. Одна економічна лампочка зберігає близько 270 кг вугілля.

Я зрозуміла, що економити енергію – це розумно.

- ▣ Як я діяла:
- ▣ Зробила у кожній кімнаті перевірку всіх систем освітлення, кількості лампочок та їх потужності.
- ▣ Разом із членами сім'ї зробили підрахунок скільки буде заощаджено енергії, якщо буде замінено лише одну лампу. Адже енергозберігальні лампи споживають майже на 70 % менше електроенергії, але забезпечують таку саму кількість світла, як і стандартні лампи і можуть послужити до 10 разів довше.
- ▣ Зайшли з батьками в місцевий магазин, де продаються лампи, розпитали про їх різноманітність та придбали 7 енергозберігаючих ламп.
- ▣ Через місяць порівняли кількість витраченої електроенергії. Виявилась економія близько 30 % порівняно з попереднім місяцем.

Нашій сім'ї подобається отриманий результат, адже ми своїми незначними діями робимо значний внесок для економії ресурсів нашої країни, та економії сімейного бюджету.

4.3. Анкети та пам'ятки для батьків

Анкета для батьків

1. Чи часто ви святкуєте день народження в сім'ї:
 - а) не часто;
 - б) якщо святкуєте, хто бере участь у святкуванні?
2. Що краще купити дитині на зиму:
 - а) дешеве зимове пальто;
 - б) дорогу шубу;
 - в) комбінезон на хутрі;
3. Що ви купите своїй дитині:
 - а) морозиво;
 - б) ковбасу;
 - в) шоколад.
4. у крамниці ви побачили гарну річ;
 - а) не візьму її відразу;
 - б) позичу гроші й візьму;
 - в) буду радитись із членами сім'ї.
5. Якщо до вас прийшли друзі, що ви їм запропонуєте:
 - а) чай з печивом;
 - б) фрукти;
 - в) накриєте стіл з різними стравами.
6. Чи завжди ви, виходячи з дому, чи відключені електричні прилади:
 - а) завжди;
 - б) інколи;
 - в) ніколи.
7. Як без холодильника можна зберігати продукти:
 - а) викласти на холодний балкон;
 - б) засолити, законсервувати;
 - в) все зразу з'їсти.
8. Як ви перете білизну?
 - а) щоденно;
 - б) в суботу;
 - в) один раз на місяць.
9. Хто у вашій сім'ї бере участь у заготівлі продуктів на зиму:
 - а) мама;
 - б) тато;
 - в) бабуся чи дідусь;
 - г) всі члени родини.
10. Що ви робите із взуттям, що трохи зносилось:
 - а) самі ремонтуєте;
 - б) ремонтуєте в майстерні;
 - в) купуєте нове.
11. Де ви купуєте продукти?
 - а) у крамниці, де потрібно стояти в черзі, але дешевше;

б) на ринку, без черги, але й дорожче.

12. Чи вважаєте ви себе економною людиною, якщо так, то чим викликана ваша економність?

а) недостатній заробіток;

б) хочу мати багато і не відставати від інших;

в) внутрішня необхідність, що треба мати.

13. Хто в сім'ї розпоряджається грошми:

а) мама;

б) тато;

в) бабуся чи дідусь;

г) всі члени сім'ї.

14. Де краще зберігати гроші:

а) вдома;

б) в банку.

15. Як ви вважаєте, краще гроші тримати:

а) в гривнях;

б) у валюті;

в) вкласти в нерухомість.

16. Що краще купити:

а) 5 шматків імпортного мила «Дуру»;

б) 8 шматків вітчизняного мила.

17. Як ви одягаєте свою дитину:

а) купуєте дорогий одяг;

б) шиєте, в'яжете предмети одягу своїми руками;

в) переробляєте свої старі речі на нові.

18. Чи можете ви пояснити економічні терміни: економіка, валюта, бартер, біржа, акція, сертифікат, бізнес, конкуренція?

Анкета для батьків

1. Що таке сімейна економіка?

2. Скільки, на вашу думку, повинно бути дітей у сім'ї?

3. Що таке сімейний бюджет і як його вірно розподілити?

4. Чи відмічаєте ви в сім'ї родинні свята? Як часто і кому?

5. Любите ви готувати страви своїми руками чи купуєте у магазині?

6. Щоб ви вибрали: відпочинок у рідному селі чи відпочинок на морі?

7. Коли ви своїй дитині останній раз купували іграшку?

8. Хто у вашій сім'ї розпоряджається фінансами?

9. Чи вважаєте ви себе людиною економною?

10. Цікаво, якби ви одержали велику суму грошей, на що б ви їх витратили?

11. Який прилад у побуті споживає найбільше електроенергії?

12. Цвях погано тримається в стіні, чим ви зарадите?

13. Хто у вашій сім'ї готує обід?

14. Де швидше закипить вода: в чайнику на електроплитці чи в електросамоварі?

15. Що можна виготовити зі старих панчох на кухні?
16. У своїй квартирі ви прибираєте самі чи користуєтесь службою побуту?
17. Чи часто ви ходите в гості?
18. Які меблі у вашій квартирі?
19. Як ви доглядаєте за взуттям?
20. Чи повинна дитина мати свої гроші?
21. Як ви економите свій час на роботі і вдома?
22. Чи милуєтеся ви красою природи?
23. Чи маєте ви припас продуктів і який?
24. Що ви купуєте в першу чергу у крамниці?
25. Що краще – купити дитині одну шоколадку чи 1 кг карамелі?
26. Чим займаються члени вашої сім'ї у вихідний день?
27. Яким видом спорту ви займаєтесь?
28. Чи гуляєте ви з дитиною щоденно на свіжому повітрі?
29. Назвіть новоутворенні підприємство у вашому місті.
30. Які продукти переважають у вашому харчуванні?

Анкета для батьків

1. Чи потрібно вивчати економіку в дитячому садку?
2. Хто з педагогів минулого приділяв велику економічному вихователю дітей?
3. Назвіть сучасних педагогів, які займаються проблемою економічного виховання?
4. Якими повинні бути дошкільні заклади – державними чи приватними?
5. На вашу думку, чи доступне дітям тлумачення економічних термінів?
6. Що таке економіка?
7. Як ви розумієте: економність – якість культури?
8. Чи вважаєте ви себе людиною економною?
9. Які підприємство нашого міста ви знаєте?
10. Чи потрібно дітей дошкільного віку знайомити з грошми?
11. Що таке бережливість?
12. Як ви бережете свій час на роботі?
13. На вашу думку: з якого віку потрібно привчати дітей до праці?
14. Як розподілити сімейний бюджет, коли він складає всього 40 гривень?
15. Які тварини занесені до Червоної книги:
 - рослини;
 - риби;
 - жаби.
16. Назвіть лікарські рослини даної місцевості та строки із зберігання.
17. Що, ви вважаєте, вам допоможе у роботі з дітьми з питань економічного виховання?
18. З якими новими професіями слід познайомити дітей дошкільного віку?
19. Якщо ви одержите велику суму грошей, на що ви їх потратите?
20. які форми роботи ви використаєте з питань економічного виховання,

працюючи з батьками?

21. Поясніть економічні терміни: конкуренція, біржа,прибуток, валюта, кредит, аукціон, податок, митниця і т.д.

22. Що таке потреба та доход сім'ї і від чого він належить?

23. На вашу думку: з чого потрібно починати роботу з дітьми з даної проблеми?

4.4. Поради батькам по енергоощадливості в домашніх умовах

«Сім'я- перша ланка бережливості»

Як мінімум раз на місяць в кожному будинку згадують про забуте світло у ванній, про комп'ютер, що працює цілодобово, про старий ненажерливий холодильник тощо. І після оплати рахунку за електрику на порядку денному постає питання - як економити електроенергію і, відповідно, гроші. Скористайтеся простішими і менш витратними способами економії електроенергії вдома.

Економія електроенергії при різних способах, при споживанні на одну особу за місяць

Спосіб економії	Очікувана економія електроенергії, Квт/годин на місяць
Встановлення багатотарифних лічильників	36–37
Використання сонячного нагрівача для води	30
Використання енергозберігаючих ламп	10
Розморожування холодильника	6–7
Відключення побутової техніки від мережі	5–6
Економічний режим для прання	5
Оптимальне розміщення холодильника	4–5
Оптимальне використання електроплити	3–4
Використання електрочайника замість мікрохвильової печі для кип'ятіння води	3–4
Своєчасна заміна фільтрів пылососа	2
Кип'ятіння лише необхідної кількості води в електрочайнику	2
Використання електрочайника замість електроплити кип'ятіння води	1,5–2
Усього	107,5-114

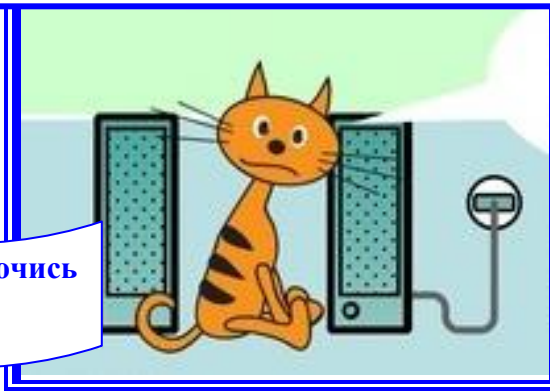
Крок 1. Економія завдяки відповідній поведінці

Завжди вимикайте світло, виходячи надовго з приміщення. (рис 2.1.) При виході з будинку вимкніть з розеток всі побутові прилади, крім холодильника. Навіть якщо у вас телевизор або ПК новітньої моделі, то в місяць в режимі очікування вони споживають, відповідно, 0,2 кВт і 3,6 кВт на місяць, а застарілі моделі - в кілька разів більше.

рис. 2.1

Чи завжди нам потрібен «режим очікування»?
Багато приладів, навіть будучи вимкненими, залишаються під напругою і без користі використовують електроенергію.
Іноді ми навіть не підозрюємо, що це відбувається.

вимкнена акустична система, залишаючись в мережі використовує 11 Вт

- Якщо, перебуваючи вдома, ви не читаете, не пишете, не друкуєте на комп'ютері або не займаєтеся іншими справами, що потребують такого ж зорового зосередження, а за вікном світло, то не запалюйте електричне світло.
- Коли приходять гості, перевіряйте за ними, щоб у передпокої вимикалося світло.
- **Продовжать природне освітлення білі шпалери на стінах.** Крім того, потрібно стежити за чистотою вікон. Забруднені вікна будуть зменшувати кількість природного світла в приміщенні до 30%. І не потрібно змушувати все підвіконня високими рослинами, зашторювати днем вікна.
- **Замініть лампи розжарювання на енергозберігаючі.** (рис.2.2.) Вони не тільки економлять електрику, а й служать в 5-8 разів довше. Витрати на купівлю енергозберігаючих ламп окупаються менш ніж за рік. При купівлі енергозберігаючих ламп зверніть увагу на світло, яке вони випромінюють

– тепле чи холодне. Тепле світло найбільш близьке до світла ламп розжарювання або природного сонячного світла, а холодне аналогічне до світла люмінесцентних ламп і іноді ріже очі. Лампи холодного світла можна використовувати на спільному майданчику або для освітлення балкона. Єдиний недолік енергозберігаючих ламп - на повну яскравість після включення вони виходять через 1-2 хвилини, тому для передпокою доцільно купити лампу більшої потужності, вона забезпечить освітлення навіть в режимі розігріву, але буде споживати небагато, тому що в передпокої вона використовується, тільки коли ви входите або виходите з дому.

Замініть лампи розжарювання на енергозберігаючі. Вони використовують в 5 раз менше електроенергії

рис.2.2.

- **Частіше мийте лампи, плафони і вікна.** (Рис 2.3.) Бруд і пил знижують освітленість в приміщенні на 30%. Ще не забудьте зняти з підвіконня великі рослини і не закривати вдень штори, раціонально використовуйте природне освітлення.

Рис 2.3.

- **Більше світла при менших витратах електроенергії!** (Якщо замість люстри на 4 лампочки буде використано 4 бра, тоді локальне освітлення забезпечить економне і комфортне освітлення в тому місці, де Ви працюєте, чи відпочиваєте. Це дасть змогу економити 25% електроенергії)
- **Душ замість ванни.** Використовувати душ замість прийняття ванни, оскільки при душі можна використовувати в декілька разів менше води, а відповідно **енергії та коштів** на її підігрівання.
- **Душ не найкраще місце для довгих медитацій.** Навіть не дуже суттєво скорочуючи час свого знаходження під душем можна економити ще до 30% витрат води.
- **“Мати голову” та “знайти правильну міру”.** При митті рук не відкривати кран до краю (так, щоб аж різьбу збити, декларуючи свою силу чи показуючи власну перевагу, якщо на інших полях життєдіяльності невдається ...). Як правило достатньо відкрити його лиш на половину, а то й менше.
- **Віднайти та використовувати оптимальне положення змішувача.** Так само не обов’язково ставити змішувач в таке положення, щоб “обпектися”. Натомість необхідно попередньо віднайти положення змішувача, яке забезпечить оптимальну температуру води.

- **Зменшуємо температуру води – зміцнюємо здоров'я?** Здоровій дорослій людині взагалі можна відмовитись від використання гарячої чи навіть теплої води для миття рук.
- **Не залишати без необхідності кран відкритим (закривати)!** При митті рук, як правило відкриваємо воду, і коли вже помили, закриваємо кран. При тому від 15-20 л води витікає намарно під час того як ми намилюємо руки. Для зменшення подібного марнотратства необхідно частіше закручувати кран. Без втрати для забезпечення належної гігієни при митті рук **можна заощаджувати до 70% води.**
- Також під час чищення зубів і бриття часто на протязі багатьох хвилин питна вода витікає в стоки. Як цьому можна зарадити? Закриваючи кран. Але оскільки закривати та відкривати декілька раз кран під ряд не дуже зручно, то можна рекомендувати використовувати під час чищення зубів завжди спеціальний стакан, який відразу на початку заповнити водою. Його вмісту вистачить для полоскання зубів, а також зубної щітки. Подібно у випадку гоління.
- Подібно під час намилювання в процесі вмивання чи прийняття душу немає необхідності випускати в стоки дорогоцінну воду, а разом з тим і **енергію**, яка витрачається на її нагрівання та **гроші**, які можна було б витратити і на більш благородні цілі. Тому закриваймо кран!

Крок 2. Економимо електроенергію на електроприладах:

- **Купуйте побутову техніку класу А, А+, А++.** Завдяки цьому економія електроенергії в кінці місяця буде очевидна. У порівнянні з приладами більш низького класу енергоспоживання, вони споживають електрики на 30-40% менше.
- **Найбільше енергії споживає пральна машина.** Вона здатна витратити цілих 15% електрики в будинку! Знизимо цей показник. До покупки пральної машини треба підходити з усією серйозністю. Вибирайте машинки лише класу А (рис 2.4.). Готуйтеся до прання Завантажуйте

пральну машину згідно з інструкцією. Занадто велике або дуже маленьке завантаження не дозволяють економно витратити електрику. Перевитрата електроенергії може становити до 30%.

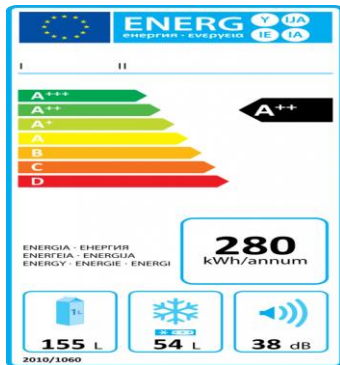

рис 2.4.

- **Правильно використовуйте електрочайник.** Він споживає від 2 до 3 кВт. Щоб заощадити електроенергію, дотримуйтеся простих правил: кип'ятити стільки води, скільки потрібно в даний момент, і своєчасно видаляйте накип у чайнику. Якщо у вас електроплита, то для приготування супів, макаронів і варіння овочів - доцільніше кип'ятити воду в електрочайнику і переливати в каструлю на електроплиті, бо вода в електрочайнику закипає швидше і на це витрачається менше електроенергії.
- **Не допускайте нагрівання холодильника** прямими сонячними променями і не ставте його біля плити або батареї опалення (рис 2.5.). Також для економії електроенергії необхідно своєчасно розморозувати холодильник і ніколи не ставити в нього гарячі страви.

рис 2.5.

- **Під час прасування** намагайтеся починати і закінчувати процес прасуванням речей, що потребують низького температурного режиму. Тоді останні хустки і косинки можна гладити вже вимкненою праскою.
- **Не забувайте міняти або чистити фільтри пиłosоса**, адже інакше вони будуть ускладнювати його роботу, зменшувати тягу повітря і, як наслідок, збільшувати його енергоспоживання.
- **Підбирайте посуд правильного розміру**. Каструлі і сковороди повинні відповідати діаметру конфорки вашої електроплити. Рационально використовуйте тепло конфорок, привчіть себе до того, що електроплита може готувати і тоді, коли вже вимкнена.
- **Налаштуйте в комп'ютері режим енергозбереження**, при якому можна заощадити до 50% електроенергії. Всі комп'ютери, що випускаються на сьогоднішній день, підтримують такий режим.
- **Включайте кондиціонер лише тоді, коли закриті всі вікна і двері**, інакше кондиціонер буде охолоджувати вулицю або інші приміщення.
- **Додайте світильники у всіх ключових місцях квартири**. Точкове освітлення набагато економніше, ніж освітлення всього приміщення з однієї точки.
- **Використовуйте нічний і денний тариф на електроенергію**. Таким чином ви зможете нагрівати бойлер, включати теплу підлогу або пральну машину - вночі, коли за електрику можна платити на 30% менше. Саме така різниця існує між нічним (з 23:00 до 7:00) і денним (в інший час доби) тарифами. Двобонні тарифи затверджені постановою НКРЕ №309 від 10.03.1999 р. Щоб отримати можливість економити електроенергію, необхідно звернутися до енергопостачальника (це районні чи міські електромережі) із заявою на встановлення багатотарифного лічильника. Другий ваш крок - отримати технічні умови на встановлення лічильника з урахуванням потужності енергоспоживання. Третій крок - придбати необхідний лічильник і перепрограмувати. Ціни на лічильники залежать

від фірми-продавця, в середньому становлять близько 2 тисяч гривень. Четвертий крок - встановити лічильник (можуть працівники РЕМ чи інших електромонтажних організацій). Потім звернутися в РЕМ та викликати інспектора для опломбування приладу. Після встановлення лічильника в договір про оплату електроенергії вносяться зміни, і ви починаєте платити за диференційованими тарифами.

- **Встановіть систему «розумний дім», яка активно використовується в Європі.** Вона передбачає використання сучасних дистанційних автоматичних пристроїв, датчиків освітленості приміщення, датчиків руху тощо. Завдяки такій системі ваші витрати на електроенергію можуть знизитися в 8-10 разів. На жаль, така система вимагає чималих початкових вкладень, але в довгостроковій перспективі ці інвестиції повністю окупаються.

крок 3. Збереження тепла .

Гарно утеплені стіни, замінені вікна, встановлені котли на підігрів води чи опалення з більшими коефіцієнтами корисної. Це дозволяє зберігати тепло, що дозволяє економити енергоносії чи зменшує навантаження на котельні чи ТЕЦи тощо. Це вже більше глобальний підхід і тут вже залучено кілька напрямків.

утепліть дверні і віконні проєми спеціальним утеплювачем (рис.2.6.). Адже основні втрати тепла виникають через вікна і двері

рис 2.6.

- **Вставте нові енергозберігаючі вікна** (рис 2.7.) , краще всього – з подвійним склопакетом. Якщо у вас є балкон, заскліть його також, Це самий ефективний спосіб зберегти тепло в будинку.

рис 2.7.

- **Необхідно правильно провітрювати приміщення.** (рис 2.8.)Провітрюйте при виключеному отопленні! Повне провітрювання на протязі 2 хвилин кожні 3-4 години зберігає набагато більше тепла, чим постійне часткове провітрювання. Взимку достатньо 2-3 хвилин повного провітрювання. Навесні і восени – близько 15 хвилин.

Провітрюйте частіше, але при цьому відкривайте вікно широко і всього на кілька хвилин

рис 2.8.

- **не закривайте батареї шторами і декоративними плитами чи панелями.** (рис 2.9.) Накриття отоплювальних приладів знижує їх

тепловіддачу на 20%. Корисно встановлювати тепловідзеркалюючі екрани на стінку за радіатором опалення.

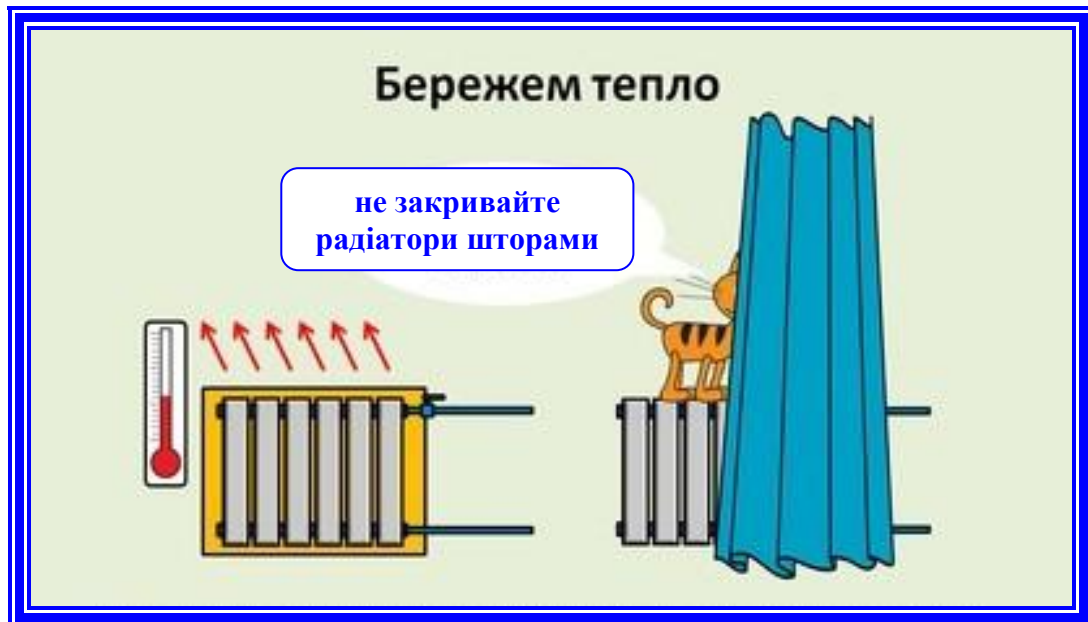

рис 2.9.

крок 4 Зелена (екологічно чиста) енергетика.

- Для приватних будинків, це актуальне питання. Ви можете встановлювати сонячні колектори, як на підігрів води так і на продукування електрики, а можна встановити вітряк чи мікрогідроелектростанцію, звісно, якщо є можливості і природні ресурси поруч. Це також електроощадність.
- **Використання сонячного водонагрівача**
Підігрів води для побутових потреб – найсерйозніша стаття споживання енергії після опалення. Витрати енергії на гаряче водопостачання можуть бути такими самими, як витрати електроенергії на усі інші прилади. Тому використання безкоштовної енергії сонця для підігріву води, навіть найпростішими сонячними нагрівачами, приведе до економії більше 30 кВт/годин на місяць на одну людину.

Словник енергетичних термінів

Електрика — форма енергії, зумовлена рухом заряджених частинок.

Електростанція — підприємство, яке виробляє електричну енергію з інших видів енергії.

Водопровід — система труб і установок, фільтрів для подавання води з якої-небудь водойми або водосховища до місця її споживання.

Радіація — випромінювання променів яким-небудь тілом, наприклад [Сонцем](#) (сонячна радіація) чи іншим джерелом. Під радіацією розуміють потоки елементарних частинок, які є шкідливими для організму людини.

Електрон ([грец.](#) *Ηλεκτρόνιο*, [англ.](#) *electron*, [нім.](#) *Elektron*) — стабільна, негативно [заряджена елементарна частинка](#), що має [електричний заряд](#)

Енергоощадливість -· ефективне використання енергії.

Електрична енергія, або **електроенергія** — вид [енергії](#), що існує у вигляді енергії [електричного струму](#), і постачається через [електромережу](#).

Електрична лампа — електричне джерело світла або випромінювання, в якому використовується електричний заряд.

Лінія електропередачі — один з компонентів [електричної мережі](#) призначена для передачі [електричної енергії](#).

Блискавковідвід — [пристрій](#), який сприймає удар блискавки і відводить її струм в землю й призначений для [захисту будинків](#) та інших [споруд](#) від руйнівної дії [блискавки](#).

Електрична підстанція — електроустановка, призначена для перетворення та розподілу електричної енергії.

Лічильник електричної енергії — електричний вимірювальний [прилад](#), який вимірює спожиту [електричну енергію](#).

Добірка літературного матеріалу

Казки, складені дітьми , про енергозбереження

Якось одного дня у місті зникло, світло ,вода, газ, а замість чистого повітря , сморід, у якому дихати було важко. Тоді допитливі мандрівники Ваня і Катя пішли до Електрончика щоб він урятував місто. Подолавши довгий шлях , нарешті вони знайшли чарівну країну, де жив Електрончик. Тільки він міг допомогти!

- Доброго дня! Вельмишановний Електрончик. Ми прийшли до тебе дізнатися куди зникли електроенергія та чисте повітря у нашому місті?

-Добре,я розповім вам таємницю , але для цього, я, хочу, запитати у тебе Ваню, що ти забув зробити учора перед тим,як побіг грати у футбол?

-Еее... Я помив руки , але здається, я забув виключити воду.

- Ось, ось ...Ти забув закрити воду , а поки тебе не було , з'явився злодій, якого звали Водохльоб та випив усю воду.

- Ой ... мені так соромно, що я часто залишаю кран відкритим.

- А куди ж зникла електроенергія?- запитала Катя.

-Катрусю, тепер ти згадай, що ти забула зробити учора перед тим , як пішла подружками гуляти у парку?

- Я? Я закрила кран з водою!

- Ні,ти забула, щось інше?

-Так, згадала! Я забула вимкнути світло на кухні.

-Ось, ось..Ти забула вимкнути світло на кухні. А поки тебе не було, зявився другий злодій, якого звали Енергоглот и проковтнув всю електроенергію!

-Оце так.. Я навіть не знала! Оце лихо!

-А, що трапилось с повітрям?- запитали діти.

- Є, ще багато інших людей , які допомогли випустити з темниці злодія, якого звали Повітреглот.

- А що ж , що тепер робити? Як врятувати наше місто?

- Потрібно вивчити правила заощадливого використання енергоресурсів та завжди їх дотримуватися! І тоді ненажерливі злодії: Водохльоб, Енергоглот, Повтреглот, втратять свою силу і зникнуть!

Подруги на полиці

В одному магазині електротоварів, жили дружною сім'єю електроприлади. Їх було дуже багато і вони були різноманітні.

Зверху на полиці, насамому видному місці стояли і красувалися собою дві лампочки: Енергозберігаюча та Звичайна. Вони розмовляли між собою, посміхалися покупцям та почали сперечатися. Енергозберігаюча казала, що вона більш корисніша, ніж звичайна тому, що береже більше енергії.

Звичайна образилася і відповіла:

- Ти навіть не уявляєш, яка я корисна. Завдяки моїй стародавній конструкції, я не зашкоджую людському здоров'ю. Я своїм ніжним жовтим світлом освітлюю приміщення і не руйную зір та людське око.

- Ти не ясно світиш, а я сяю, як сонячний промінь. Після того, як мене вимкнуть, люди ще хвилин десять бачать у своїх очах моє сяйво. – Обізвалася Енергозберігаюча.

Слухав цю розмову Електрокамін.

- Стійте! Не сваріться! – Зупинив їх він.

- Ви обидві корисні! – Ти, Енергозберігаюча – зберігаєш більше енергії, а ти Звичайна – людський зір! Кожна з вас потрібна і необхідна.

Лампочки замовкли, задумались, побачили покупця і посміхнулись йому.

Будь бережливим!

Жив був хлопчик Андрійко. У якого було багато друзів. Завжди грав у комп'ютер, цілими днями дивився телевізор, слухав музику одночасно. У ванну набирив воду та грався у морський бій. Він не беріг не світло, ні воду. Хоча знав правила енергозбереження, але у Андрійка одне на думці скоріш погратися.

І ось одного разу з Андрійком щось трапилось... Прийшовши додому зі

школи він побачив якесь дивне створіння, яке сиділо у ванній кімнаті.

- А ви хто такий?, - запитав Андрійко.

Я водяний, - відповіло страховисько. – Мені затебе дуже соромно, що такий не економний. І тому я тебе наказую, забираю всю воду.

Промовивши ці слова Водяний зник забравши всю воду. Андрійко ні трохи не засмутився. «Ха, у мене є ще світло»,- подумав хлопчик. Тільки в нього це пролетіло в думці, як вискочило ще одне створіння, яке стало дуже сильно іскритися і кричати:

- Ти чому не вимкнув світло, коли йшов до школи, а телевізор для кого працював? Ти що думаєш собі, мої друзі можуть дарма працювати? Не буде в тебе світла, бо не вмієш ти економити.

І створіння зникло, то була Енергійка. Андрійко дуже засмутився і пригадав, як бабуся нещодавно розповідала як потрібно економно використовувати енергоресурси. Він цілий день малював листівки, малюнки, складав казки про збереження енергії. Покликав друзів і розповів, що з ним трапилось та попросив друзів допомогти йому розповсюдити його листівки. Виконавши всю роботу втомлений повернувся додому і побачив на порозі Енергійку.

- Пробачте мене, - сказав хлопчик. – Я зрозумів свою провину і більше ніколи не буду марно витратити енергоресурси. Я інших те ж навчив бережно відноситися до навколишнього середовища.

- Добре, пробачаю тебе і повертаю тобі світло і воду. Будь бережливим!

Казка про воду і світло

Якось Сашко розглядав малюнки у журналі Жирафа Рафа і почув у сусідній кімнаті йде суперечка. Зайшовши до кімнати побачив двох створінь, які немогли прийти до єдиної відповіді.

- Я важливіша! – промовила Богиня світла.

- Ні, не ти, а я,- відповіла Королева води.

- Та, ти помиляєшся, - сказала Богиня світла.

Сашко здогадався, що суперечка йде між Королевою води та Богинею світла.

І вирішив вмішатися у їхню розмову.

- Ви, мене пробачте, але в чому справа? Невже не можна якось домовитися між собою? – промовив хлопчик.

- Так, ти правий, але не зовсім,- сказала Богиня світла.

- А чому, це?- спитав Сашко.

- Відгадай? Для чого світло потрібно людям? - промовила Королева води. – Адже завдяки мені з’являєшся у доповідках людей, на заводах.

- А ти чим корисна вода? - промовила Богиня світла.

- Стоп, стоп. Так, ви ні до чого не домовитися. Ви разом потрібні людям і без вас ми не зможемо жити. Вода насичує землю, живі організми, світло ж виконує не більш важливу роль. Ще з дитинства нас вчать економити воду та світло, бо запаси не вічні.

- Дякуємо, тобі хлопчику, що ти нас помириш, - відповіла Королева води.

Планета Міркувань

Жили були Телепузики і мешкали вони на планеті Міркувань. Життя їх було веселе, безтурботне. Цілими днями грали, розважались, дивились мультики, сиділи біля комп’ютера, ніколи не вимикали світло і ні про що не дбали.

Настав день коли Телепузики помітили що в них пропало світло, вони не змогли увімкнути найкращого друга пилососа та зробити улюблений пузі-крем.

Телепузики дуже злякались і почали міркувати чому так трапились. Після довгих роздумів вони зрозуміли, що були дуже не бережливими і погано відносились до природних ресурсів.

Після цього випадку Телепузики почали бережливо відноситись до електрики, води та газу. Після себе завжди вимикали світло і навчали всіх берегти природні ресурси.

Казка про Електрику

Колись, дуже давно, на планеті Земля жила загадкова Електроенергія. Вона була дуже корисною та потрібною людям. Тому, що Електрика давала всім

дорогоцінне світло і тепло.

Спочатку весь люд дуже бережливо, із любов'ю, ставився до неї. Люди вимикали світло, користувалися Електроенергією при необхідності. Але з плином часу, вони почали забувати про неї. Електрика поступово стала помічати, як люди не економлять її. Вона засмутилася, адже вона так сильно хотіла служити людям. Тому Електрика вирішила піти від них. Електроенергія йшла дуже довго через річки, поля, ліси. За цей час вона дуже втомилася, вибилася із сил. І от там, вона задумалася про людей. Як там вони без неї жили весь цей час? Їм напевно складно доводилось. Адже пропало світло в оселях. В будинках зупинились ліфти. Удень виручало Сонечко, але ж увечері, Землю накривала темрява і морок.

Замислилась Електроенергія і вирішила знов повернутися до людей. Але ж так, щоб люди бережливо ставилися до неї. Ось, нарешті, Електрика повернулася. Люди дуже зраділи. Потім Електрика сказала всім людям, щоб вони завжди економили електроенергію. А якщо не будуть економити, то зостануться без світла і тепла!

І з того часу, ми – люди, стали поважати, шанувати Електроенергію, і все що вона нам дає.

Дитячі загадки про електрику

По проводці я біжу,
Без проводки я стою.
Де мене немає,
Там світло не палає. (Електрика)
Як ніч прийде в оселю
Не свічечка горить
А сонечко веселеє палає на стіні. (лампочка)
На радістьвсій малечі
Його під кожен дах
Стовп і могутні плечі
Приносить на дротах (Електрика)

Дає електрику країні
Ця чарівниця – станція.
І здогадатись ви повинні
Що це — (електростанція)
Стоїть рогач у полі,
Високий, як тополя.
Він з'єднаний нитками
З такими ж рогачами.
Як нитка обірветься,
То світло не ввімкнеться. (Лінії електропередач)
Нам він завжди помічник,
Кожен так до нього звик,
Що дасть відповідь без дум – Звісно, це ... (Електрострум.)
Так, він – суровий контролер
Зі стінки завжди дивиться.
Та тільки світло запали,
Він все собі фіксує,
І скільки світла витрачав,
Тобі він порахує. (Лічильник.)
Усім несе і світло, і тепло,
Щедрішого у світі і немає.
В далеких селах та містах
Спішить в оселі по дротах. (Електричний струм.)
Що без ніг біжить, без вогню горить? (Електричний струм.)
Вітя вірші прочитав,
Я з Сергійком заспівав.
Слово в слово, тон у тон
Повторив..(магнітофон).
Є у нас в квартирі робот,
Має він великий хобот .

Любить робот чистоту
І гуде, як лайнер «Ту-у-у» (Пилосос)
В нашій кухні кілька літ
Він воркоче, наче кіт,
І ховає справжню зиму
За надійними дверима. (Холодильник).
Гладить все, чого торкається, а торкнеш – кусається. (Праска)
То назад, то вперед,
Ходить – бродить пароплав,
Як зупиниш – горе,
Зробить дірку в морі. (Праска.)
Живе там весь день і ніч,
Насправді то – звичайна річ. (Телевізор).
Оце так будинок — одне вікно: щодня у вікні кіно. (Телевізор)
У череві – лазня,
У носі – решето, одна рука
Й та на спині. (Електрочайник.)
Висить гість та ніч їсть. (Електрична лампочка.)
І не сонце, і не місяць, а світить ясно, як у день. (Електрична лампочка)
Схожа груша ця на сонце
Має вуса й шапочку.
Здогадались, діти, що це?
Електрична ... (Лампочка.)

Вірші-смішинки

Вчили ми сьогодні з татом, як пальне нам берегти.
Залили у карбюратор кока-коли і води.
Довго чмихала машина і ставала на диби,
Бо машина без бензина:
Ні туди і ні сюди.

Ну, а я сестричку Надю одягала у кіно.
Натягнула рукавички, шарф вдягнула і пальто,
Затулила щільно вікна,
Увімкнула я «УФО»,
Та забула , що вже літо,
І канікули давно.

Два школярики-брати
Стали воду берегти.
Економили без бід весь обід.
Руки цілий день не мили,
Ні компот, ні чай не пили.
По краплинці всю водичку
позбирали в рукавичку,
потім сіли на метро
і все вилили в Дніпро.

У новинах передали:» Треба світло берегти!»
Довго з братом міркували: як зробить це можем ми?
Треба вимкнути скрізь світло,
Якось вже не пропадем,
І дарма, що буде темно-
Головне, що бережем!
Швидко стали нудьгувати
Чим себе зайнять шукати?
Бо у темряві сидіти
Дуже вже не люблять діти.
Тож ввімкнули телевізор,
І комп'ютер , й ноутбук,

І гірлянди на ялинці, в тр-3 додали звук...

Ось які ми економні!

І слухняні й дуже скромні!

Вірші

Спробуйте збагнути й зрозуміти,
Що нам дасть енергія нова.
І ти відчуєш, як серце стрепенеться
І як народяться рядки вірша.

Розстанула зоря досвітня,
Росою вкрилися поля,
А серед них стоїть привітна
ВЕС – красується здаля.

Село дріма в передранковім сні.
Із вітром тихо гомонять тополі:
Неподалік – вся у терпкій росі
ВЕС – що має білий колір.

Хвилі нам під ноги набігають,
Нас ці хвилі зовсім не лякають.
Бо не злі вони зовсім –
Джерело енергії несуть усім.

Я можу дати вам поради,
Вам же треба їх завжди пам'ятати -
Треба мудру голову мати,
Альтернативну енергію використовувати.

Енергозбереження

Бабуся в гості завітала до свого онука
Поцікавитись про бали, чи батьків він слуха.
Ось заходить до кімнати й сплескує руками:
Промовляє DVD чужими словами.
За комп'ютером внучок старанно працює,
Денне світло над столом невпинно вирує.
Вентилятор на всі боки холод посилає,
А бабуся ця картина за серце хапає.
- Любий внучку, відпочинь, - бабуся благає,-
Виключи усі прибори. – Й тихо починає. –
В Україні електричних станцій є багато.
Головна у них - мета струм нам подавати.
Світло щоб було в домівках,
В дитсадках у школі.
Хліб щоб спікся запашненький
І борщик смачненький.
Кожна станція така силу певну має,
І напругу необхідну людям посилає.
І ось станція гуркоче від перенапруги,
Іще трішки – й не витрима такої напруги.
Струму більше вже не в змозі вона виробляти,
І від цього починає світло пригасати.
Довго страва закіпає, лампочка тускніє,
І трамвай іде повільно, хто ж про це подбає?
Хто подбає про лікарню, для якої струм – це сила,
І про квітку, що в теплиці, щоб вона розквітла.
Прочитайте всі цей віршик, та й запам'ятайте,
І про світло у домівках щогодини дбайте!!!

Прислів'я приказки.

- Пам'ятай, що надра не бездонні,
- Коли набираєш воду у долоні,
Як на газі грієш чай свій ранній,
Пам'ятай: ти в світі не останній!
- Багатий не той, хто багато має, а той, після кого багато залишиться.
- Не марнуй багатств природи, бо наробиш людям шкоди.
- Бережливий господар знає, що ніщо просто так не буває,
- Не захочеш природі вклонитись, будуть діти і внуки журитись.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільньої освіти України: науков. кер. АМ. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол.: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Іль-ченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. - К., 2012. - 26 с.
2. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія: навч. посіб. для роботи з дітьми у дошк. навч. закл. / упор. Наталія Іванівна Богданець-Білоskalенко. — К.: ВД «Слово», 2012. — 728 с.
3. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту О.В. Огнев'юк, К.І. Волинець; наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна; авт. кол.: Г.В. Беленька, Е.В. Белкінаї О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко, С.А. Васильєва, М.С. Вашуленко [та ін.] / Мін. осв. і наук., мол. та спорту України, Голови, упр. осв. і наук, викон. орг. Київміськради (КМДА), Київ, ун-т ім. Б. Грінченка. — 3-є вид., доопр. та доп. — К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. - 492 с.
4. Коваленко О.В. Ні, «сліпому» вихованню / Олена Володимирівна Коваленко // Дитячий садок. - 2003. - №36(228), верес. - С. 4.
5. Л.Б.Фесюкова, Соціально-економічне виховання дошкільнят. / / Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. — 41-52 с.
6. Мазур Ю. Космічний гість, або Про галактику Великих марнотратців. / Ю.Мазур // Джміль. - №1 (49). — Весна 2009. С. 10-12.
7. Мазур Ю. Мандрівка до планети Енерготратів. / Ю.Мазур // Джміль. - №4 (52). — Зима 2009. С.22-24.
8. Мазур Ю. На Планеті Водолюбів. / Ю.Мазур // Джміль. - №1 (53). — Весна 2010. С. 14-16.
9. Манушенко Л.А., Чумак С.В., Федоришина В.В., Підпригора О.Є. Бережне використання електричної енергії. / Л.А. Манушенко // Розкажіть онуку. - №19-20. — 2006. — С.156-158.

Ілюстративний матеріал

**Фото 1 Наочно-дидактичний посібник
«Секрети економії для маленького патріота»**

Фото 2

**«Дас електрику країні
Ця чарівниця станція.
І здогадатись ви повинні
Що це - електростанція»**

(Інтегроване заняття «Подорож до електростанцій України»)

Фото 3

**«Електрику містам і селам електростанції дають.
Щоб знать нам, де ж вона зникає,
ми вирушим в далеку путь»**

Фото 4 «Нам він завжди помічник, кожен, хто до нього звик,
Хто дасть відповідь без дум? - Звісно, це електрострум»
(Дидактична гра «З якої іскринки ?»)

Фото 5 «Спробуйте збагнути й зрозуміти,
Що нам дасть енергія нова»
(Дидактична гра «Кому потрібна енергія?»)

Фото 6

**«Нехай земля квітує всюди,
Природу збережімо люди.
Щоб не трапилось біді –
Чисту енергію треба берегти»**

(Інтегроване заняття :

«Електрончик розкриває історію походження електрики»)

Фото 7

«Тільки світло запали-
Лічильник все собі фіксує,
Скільки світла витрачав,
Тобі він порахує»

(Інтегроване заняття «Звідки приходить світло?»)

Фото 8, 9

На землі, у домі вселюдському —
Протиріч і негараздів тьма.
Будьте, люди, бережливі в ньому!
І тоді достатньо буде всім тепла!

(Інтегроване заняття: «Як Електрончик рятував мешканців країни Марнотратства!»)

Фото 10

«Правила уважно ти вивчай - енергію зберігати не забувай!»

Фото 11

«Сяє сонце променисте, веселкові барви сяють. Діти з задоволенням енергію майбутнього зображають!»

Фото 12, 13

**«Хто розумно струм вивчає,
той енергію дарма не витрачає»**

(Дослідницько-експериментальна діяльність)

Фото 14, 15 «Я- електрична, енергетична, економічна лампа!
Мені не треба гасу, мені від станції машина
Пересила по дроту струм.
Ось такий в науці бум!»
(Розгляд та малювання енергозберігаючої лампи)

Фото 16

**«Чистять зубки залюбки економні малюки»
(Практична вправа «Чистимо зуби правильно»)**